

AALBORG UNIVERSITET
KØBENHAVN

Aalborg Universitet København
A. C. Meyers Vænge 15
2450 København SV
Danmark

Sekretær: Lene Wenstrøm Jørgensen
Telefon: 99 40 97 34
Lene Wenstrøm Jørgensen

Studenterrapport

Uddannelse: Kandidat i By, bolig og bosætning

Semester: 10. semester

Titel på projekt: Store drømme i små huse
- En sociologisk undersøgelse af tiny housing i Danmark

Projektperiode:
d. 01. Februar 2022 til d. 09. Juni 2022

Vejleder: Mette Mechlenborg

Medlemmer:

Karoline Musted Kjeldsen
Studienummer: 20201642
Email: kkjeld20@student.aau.dk

Marie Wulff Jedig
Studienummer: 20201654
Email: mjedig20@student.aau.dk

Antal normalsider:
87,6 normalsider af 210.325 tegn

Afleveringsdato:
d. 09. Juni 2022

Resumé:

This master thesis offers a study of why some people choose to live in a tiny house and go against the current Danish housing trend where people prefer living in large and expensive houses. The study is based on 8 qualitative interviews with Danish tiny house dwellers and we uncover which values and ideas of a good housing life that the participants associate with living in a tiny house. The thesis has a phenomenological-hermeneutic perspective and an exploratory approach to the field of study and draws on theories by Pierre Bourdieu, Mary Douglas, Thorkild Ærø, Hans Kristensen and Hans Skifter Andersen.

We conclude that the participants predominantly understand their housing choices as a counter-culture to the values and housing ideals of the consumer culture. They value minimalism, environmentalism, economic freedom and owning their own houses. Tiny housing can also be understood as connected to a certain lifestyle where the participants mainly are linked to the individualistic lifestyle and housing preference that value freedom and autonomy highly. At the same time, we understand the participants' housing preferences and way of doing housing through general housing choices and patterns in Denmark. What sets the participants apart are especially their preferences for a flexible house and lifestyle. The participants understand their tiny house as having a temporal dimension, where a tiny house accommodates their current needs and easily and with little economic resources can be moved, rebuilt or moved out of. We conclude that the participants want to live in a house that accommodates a flexible lifestyle and not necessarily in a tiny house. We raise the question whether the wish for flexibility only is connected to tiny house dwellers or is a general housing requirement and reaction to modern western society.

STORE DRØMME I SMÅ HUSE

En sociologisk undersøgelse af tiny house-bevægelsen i Danmark

Udarbejdet af Marie Wulff Jedig & Karoline Musted Kjeldsen
Aalborg Universitet, København, 2022

Vi ønsker at sige tak til de tiny house-beboere som har gjort vores speciale muligt.

LÆSEVEJLEDNING

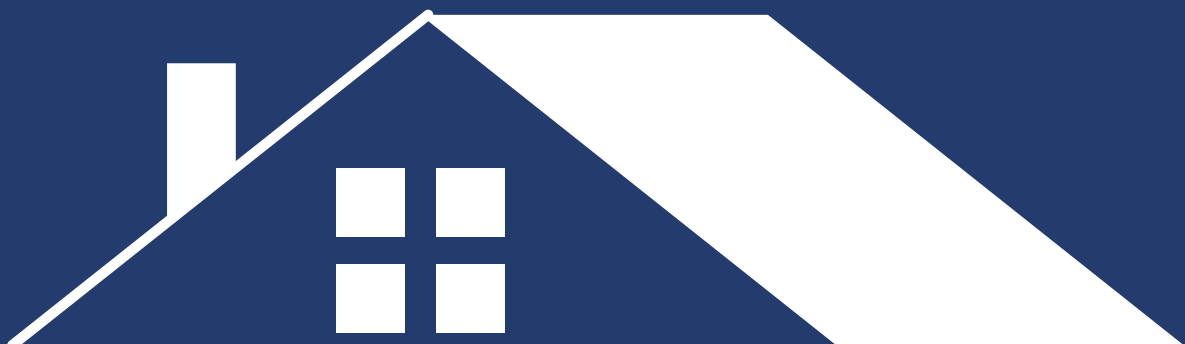
Specialet er inddelt i fem kapitler, hvor første kapitel består af indledning, problemfelt og problemformulering.

I andet kapitel redegør vi for eksisterende litteratur, som omhandler tiny house-bevægelsen og tiny houses som begreb samt præsenterer specialets teoretiske ramme.

I tredje kapitel præsenterer vi specialets metoder, herunder vores databehandling og analysestrategi og specialets informanter.

I kapitel fire analyserer vi vores empiri ud fra to teoretiske vinkler, som først undersøger tiny house-bevægelsen som et nyt boligfænomen med en særlig livsstil og forestillinger om det gode boligliv. I anden del af analysen undersøger vi informanternes boligvalg og boligidealer ud fra generelle boligpræferencer i Danmark.

I kapitel fem diskuterer vi både gyldigheden af vores resultater og analysens resultater i en aktuel samfundsmæssig kontekst. Slutteligt præsenteres konklusionen på specialet.

INDHOLDSFORTEGNELSE

LÆSEVEJLEDNING	3
----------------	---

01

KAPITEL

INDLEDNING	8
PROBLEMFELT	9

02

KAPITEL

TEORETISK RAMME	14
Begrebsliggørelse af tiny house-bevægelsen	14
Litteraturstudie.	16
Teori om boligpræferencer og livsstil	18
Specialets forståelse af boligen som hjem	19
Det gode boligliv	20
Boligpræferencer	21
Sammenhæng mellem livsstil og bolig	22
Douglas og Ærøs livsstilsbegreb	23
Distinktioner og socialklasser	25

03

KAPITEL

METODOLOGI	30
Fremgangsmåde	30
Proces og undersøgelsesdesign	31
Kvalitativ forskning og livsverden som undersøgelsesfelt	32
Semistruktureret interview	33
Interviewguide	34
Walking interview	36
Photo elicitation	37
Erfaringer fra felten	40

Den refleksive informant	41
Erfaringer og rollen som interviewer	42
Magtforhold i interview	43
Databehandling	44
Analysestrategi	44
Opbygning af analyse	48
Validitet og reliabilitet	48
Rekruttering af informanter	50
Etiske overvejelser	51
Præsentation af informanter	52

04

KAPITEL

ANALYSE	62
----------------	-----------

Første analysedel	62
--------------------------	-----------

Tiny house som en livsstil og modfortælling	62
---	----

Tiny house-bevægelsen som modkultur	63
-------------------------------------	----

Informanternes kritik af konventionelle boligidealer	63
--	----

Den bæredygtige bolig	67
-----------------------	----

Less is more	68
--------------	----

Den refleksive tiny house-beboer	69
----------------------------------	----

Tiny house som udtryk for livsstil	71
------------------------------------	----

Den individualistiske livsstil	71
--------------------------------	----

Den fællesskabsorienterede livsstil	73
-------------------------------------	----

Livsstil og socialklasser	75
---------------------------	----

Tiny house som begreb og bevægelse	78
------------------------------------	----

Tiny house som begreb	78
-----------------------	----

Informanternes forhold til tiny house-bevægelsen	79
Konklusion på første analysedel	82

Anden analysedel	83
-------------------------	-----------

Boligpræferencer og boligpraksis	83
----------------------------------	----

Informanternes motiver og boligpræferencer	83
--	----

Nærhed til natur og sociale fællesskaber	83
--	----

Økonomisk frihed i ejerboligen	86
--------------------------------	----

Informanternes boligpraksis	89
-----------------------------	----

Behov for frihed og fleksibilitet	90
-----------------------------------	----

Konklusion på anden analysedel	94
--------------------------------	----

05

KAPITEL

DISKUSSION

97

KONKLUSION

102

LITTERATURLISTE

105

01

KAPITEL

"...hvorfor kan man ikke bo på en anden måde og især i dag, hvor vi har brugt så mange af vores ressourcer, og vi i virkeligheden skulle tage at prøve at leve på en anden måde"

Karmen (Bilag 2, 0:17:54)

Indledning

Tiny house-bevægelsen er en tendens inden for boligudviklingen, som gennem de seneste 10-15 år er blevet udbredt i Danmark (Hallander, 2021; Herlufsen, 2021). Selvom det stadigvæk er en lille gruppe mennesker, som bor i tiny houses i Danmark, ses en stigende interesse hos befolkningen om at bo på færre kvadratmeter, forbruge mindre og passe på miljøet og klodens ressourcer (ibid.). Tiny houses er små boliger på omkring 10-50 kvadratmeter og er en ny boligform i Danmark, hvorfor der heller ikke er udgivet særlig meget forskning på området, som tager afsæt i en skandinavisk kontekst (Mutter, 2013; Vejle Kommune, u.å.). Det har gjort os nysgerrige på, hvorfor nogle mennesker vælger at flytte i et tiny house, især i et land som Danmark, hvor det gennemsnitlige boligareal har været stødt stigende i de sidste 100 år (Gadeberg, 2021; Lysgaard, 2020). Desuden undrer vi os over, hvilke værdier og forestillinger om det gode boligliv, som knytter sig til tiny house-bevægelsen i en dansk kontekst. Dette speciale søger at belyse otte danskeres motiver for at flytte i et tiny house og hvordan deres boligpræferencer og boligidealer knytter sig til tiny house-bevægelsen. Dette gør vi ud fra et fænomenologisk-hermeneutisk perspektiv, hvor vi ud fra en eksplorativ tilgang vil undersøge informanternes boligvalg og forestillinger om det gode boligliv gennem kvalitative metoder, som semistruktureret interview, walking interview og photo elicitation.

Problemfelt

Danmark er et land i forandring. Både globale megatrends som digitalisering, klimaindsatsen og den globale demografiske udvikling påvirker det danske samfund (Jensen, 2021). På samme tid er den danske befolkning over de seneste 100 år vokset fra ca. 3,2 millioner indbyggere til 5,8 millioner indbyggere i 2022, og den positive befolkningstilvækst ser ud til at fortsætte i de kommende årtier (Christensen, 2022; Hansen et. al, 2021). Gennem de seneste 100 år er størrelsen på danske boliger også kun blevet større (Kristensen, 2006a; Gadeberg, 2021; Lysgaard, 2020).

Undersøgelser viser, at Danmark, sammen med resten af Norden, er det land, hvor der bruges flest penge på boliger i Europa (Lysgaard, 2020). I Danmark er det gennemsnitlige boligareal per person 53,3 m² i 2021, hvor det er ca. 40 m² i andre europæiske lande (Gadeberg, 2021). Den gennemsnitlige størrelse på et dansk parcelhus er ca. 153 m² og gennemsnitsstørrelsen på etageboliger er ca. 79 m² (ibid.). I 1917 var det gennemsnitlige boligareal for et nybygget parcelhus ca. 156 kvadratmeter, og i dag er det lige knap 205 m² (ibid.). Denne udvikling sker på samme tid med, at antallet af beboere i husstandene er faldende. I 1981 boede der i gennemsnit 2,5 personer per husstand, og i 2021 er dette tal 2,1 personer (ibid.). At boligerne er blevet større, har også miljømæssige konsekvenser på grund af det øgede materialeforbrug og det øgede behov for opvarmning (Gram-Hanssen, 2011; Kristensen, 2006a). Den voksende befolkning betyder også, at vi som samfund skal imødekomme et voksende behov for flere boliger. I takt med at der er blevet flere indbyggere i Danmark er der også sket betydelige forandringer i demografien, herunder befolkningssammensætningen, samlivsmønstret, familiestrukturen, danskernes levestandard og boligforhold (Hansen et. al, 2021). Eksempelvis opererer Danmarks statistik efter 37 forskellige inddelinger af familieformer, som i sig selv indikerer, at den klassiske kernefamilie med far, mor og børn er under opbrud (Bech-Danielsen et. al, 2018). Det er efterhånden også blevet mere udbredt og socialt accepteret, at folk vælger at leve alene, har børn uden for ægteskab eller lever i familier med bonusbørn (ibid.). Rigtig mange mennesker bor derfor en eller to mennesker i en bolig, mens en stor del af den danske boligmasse er indrettet efter kernefamilien, som består af den klassiske familie med to voksne og to børn (Sjørølev, 2009).

I Danmark er en bolig typisk den absolut største investering, som de fleste foretager i sit liv, og det betyder, at mange bliver boende i deres bolig, selv efter at den ikke imødekommer deres behov mere (Jørgensen og Andersen, 2014). I de seneste 10-15 år er der opstået forskellige tendenser på boligområdet, som forsøger at imødekomme nogle af samtidens udfordringer med klimaforandringer, ressourcemangel og den demografiske udvikling (Statens kunsthøjskole og Realdanias boliglaboratorium, 2020). Et globalt fænomen, kendt som *Tiny House Movement*, på dansk tiny house-bevægelsen, er netop en bevægelse, der stræber mod at leve et bæredygtigt liv i en bæredygtig og lille bolig (Shearer og Burton, 2019). Ønsket om at leve småt og bæredygtigt står umiddelbart i stor kontrast til de generelle tendenser i Danmark.

I Danmark er en bolig ikke blot et tag over hovedet, men også det sted hvor vi sover, spiser, slapper af, arbejder og dyrker vores fritidsinteresser og meget andet (Kristensen og Andersen 2009). Det er derfor, at danskerne generelt bruger mange ressourcer og meget tid på at indrette, vedligeholde og bygge til og -om på deres boliger, så det får et personligt præg (Bech-Danielsen et. al, 2018; Kristensen, 2006a). Det skyldes, at boligen, særligt i vestlige og nordiske lande, fungerer som en slags visitkort udadtil, som er det, der afspejler beboerens smag og holdninger (ibid.; Després, 1991). Boligen fungerer som de fysiske rammer om hverdagslivet, men det gode liv er ofte tæt forbundet med at føle sig hjemme i en bolig (ibid.; Bech-Danielsen et. al, 2018). Danskerne har i løbet af det 20. århundrede og frem til i dag frigjort sig mere og mere fra traditioner, slægt og konventioner (Knudsen, 2004). Vores samfund er i dag præget af individualisering, hvor det i høj grad handler om at realisere sig selv og skabe sig selv - også igennem boligen. Man taler om livsstilsboligen, hvor individet igennem sin bolig og dens indretning iscenesætter og realiserer sig selv (Statens kunsthøjskole og Realdanias boliglaboratorium, 2020; Ærø, 2006).

Valget af en bolig er både påvirket af strukturelle forhold, såsom boligpolitik og økonomi, som påvirker befolkningens muligheder for bosætning, men også af individets egne ønsker, drømme og præferencer til boligen og dens beliggenhed (Kristensen og Andersen, 2009). Det betyder at valget af en bolig i høj grad er påvirket af vores livsstil og værdier, og i mindre grad aldersbestemt (Ærø, 2002). I Danmark har vi generelt gode boligforhold og høje boligstandarder, specielt når det kommer til boligareal per person (Jørgensen og Andersen, 2014). Danskernes høje leve- og boligstandard i dag er bl.a. et resultat af, at bolig- og byfornyelsespolitikken har udviklet sig og forandret vores

boliger gennem de seneste 100 år (Andersen, 2021). Derudover er den boligmasse, som vi har i dag, et resultat af en historisk udvikling, som afspejler tidligere boligbehov og boligefterspørgsel fra befolkningen (ibid.).

Tiny house-bevægelsen kan derfor også ses som en tendens, der afspejler et behov i befolkningen. Ifølge Heather Shearer og Paul Burton (2019) startede trenden med at bo i små huse tilbage i 1850'erne som en reaktion mod forbrugerismen i samfundet og som en søgen efter frihed, individualisme og ønsket om at bo mere simpelt. Disse boligidealer er stadig det, som præger tiny house-bevægelsen i dag (Statens kunsthøjskole og Realdanias boliglaboratorium, 2020; Mangold og Zschau, 2019). Der findes forskellige incitamenter til at bo i et tiny house, men tiny house-bevægelsen fokuserer på at bo bæredygtigt og sætte et så lille aftryk på klima og miljø som overhovedet muligt og bo med relativt få ting og på få kvadratmeter (Mutter, 2013). Nogle lever endda off-grid, hvilket vil sige, at de bor i et tiny house som ikke er tilkoblet elnet, varme- eller kloaksystemer (Elsing, 2022).

Tiny house-bevægelsen er også nået til Danmark. Både hos almindelige danskere og i de danske kommuner er der en stigende interesse for tiny houses (Sørensen, 2022; Elsing, 2022). På Facebook kan interessen for tiny houses ses hos de forskellige grupper og fællesskaber, såsom Tiny House Hovedstaden, Det lille potentiale, Dansk Tiny House, Dansk Tiny House Gruppe og SmåBYG for bare at nævne nogle af de grupper, som vi stødt på i projektet (Facebook.com, u.å, a; b; c; d; e). Der findes flere fællesskaber rundt i landet, som er beslægtet med tiny house-livsstilen, f.eks. det økologiske fællesskab Grobund, men også andre som vi ikke har fået kendskab til via de sociale medier (Grobund.org, u.å). Foruden befolkningens interesse for tiny house-bevægelsen, er flere af de danske kommuner desuden begyndt at planlægge for tiny houses. Det gør de blandt andet i Køge og i Vejle Kommune som en løsning på manglende små boliger i byerne og som løsning på bæredygtige boformer (Sørensen, 2022; Elsing, 2022).

Tiny house-bevægelsen findes i mange forskellige sammenhænge og kan både forstås som små boliger i byen og på landet. Anne Winther (2021) undersøger i sin Ph.d.-afhandling om Compact Living, hvorfor nogle vælger at bo på få kvadratmeter og dermed kompakt, inde i byen. Hun konkluderer, at der er forskel på det at bo småt i byerne, og det at bo småt uden for byerne. Grunden til, at mennesker vælger at bo småt i byerne, er for at være tæt på bylivet, mens det er helt andre motivationer, som driver tiny-house beboerne uden for byen (Winther, 2021; Shearer og Burton, 2021). Vores speciale

udspringer af en undren over, hvorfor nogle danskere bevidst vælger at bo småt uden for byen og dermed skære ned på og downsize deres boligkvadratmeter og fysiske ejendele. Vi er derfor nysgerrige på, hvad det er der motiverer danskere til at flytte i et tiny house og gå imod de samfundsmæssige tendenser. Vi ønsker også at finde frem til deres forestillinger og idealer om den gode bolig, og hvorfor de har valgt lige netop at flytte i et tiny house frem for så meget andet. Specialet tager derfor udgangspunkt i at undersøge:

Hvorfor vælger nogle mennesker at bo i et tiny house, og hvilke værdier og forestillinger om det gode boligliv knytter sig boligformen?

I dette speciale afdækker vi vores problemformulering gennem interview med otte danske tiny house-beboere, som bor forskellige steder i Danmark. Informanterne er mellem 28 til 64 år og er både familier og enlige. De bor i alt fra campingvogne, skurvogn, kolonihavehus, køletrailer og til selvbyggede tiny houses.

(Kilde: eget fotografi og fotografi af Harald og Morten)

02

KAPITEL

"Et hus bliver til en bolig ved, at nogle mennesker flytter ind i det, og en bolig bliver til et hjem ved, at disse mennesker bliver boende en tid og fylder rummene med liv og ting"

Inger Sjørlev 2007

Teoretisk ramme

Begrebsliggørelse af tiny house-bevægelsen

I dette afsnit vil vi redegøre for tiny house-bevægelsen og andre bevægelser og begreber, som overlapper med tiny house-bevægelsens idealer. I afsnittet vil vi ligeledes introducere læseren til lovgivning, som afgrænser muligheder for at bo i et tiny house i Danmark.

I dag er tiny house-bevægelsen et fænomen, som har spredt sig til hele verden - også Danmark (Mangold og Zschau, 2019). I en europæisk sammenhæng anses tiny house-bevægelsen stadig for at være relativ ny, og det afspejles også i den sparsomme litteratur, der er på området (Mutter, 2013). Tiny house-bevægelsen er en bevægelse, hvor individer aktivt vælger at flytte i en mindre bolig, de downsizer deres bolig ofte ud fra et ønske om at leve et simplere liv, forbruge mindre og minimere deres miljø- og klimamæssige aftryk på kloden (ibid.). Bevægelsen er udsprunget af den miljømæssige og økonomiske krise, hvor både klimaforandringer og mangel på ressourcer samt stigende boligpriser har skabt grundlaget for tiny house-bevægelsen (Shearer og Burton, 2019). Ideologien bag tiny house-bevægelsen er 'small is beautiful', som på mange måder minder om 'Less is more', som vi kender fra arkitekten Mies van der Rohe, og som netop understøtter fokuset på at finde ud af, hvad der er nødvendigt i livet - og ikke mindst i boligen (ibid.; Systime, u.å.). Den lille bolig er nemlig kendetegnet for tiny house-bevægelsen og er en modreaktion på det enorme forbrug og det miljømæssige aftryk, som er forbundet til det at bo i et stort hus (Mutter, 2013).

Mange af tiny house-bevægelsens idealer og forestillinger om det gode liv går igen i andre bevægelser, såsom eksempelvis *simple living*, *minimalisme*, *slow living* og *downsizing* (Mangold og Zschau, 2019; Mutter, 2013). Simple living trækker tråde til tiny house-bevægelsen. Formålet med simple living er at opnå et fyldestgørende liv ved at reducere fysiske ejendele og minimere aktiviteter, som ikke er meningsfyldte (Mangold og Zschau, 2019). Den minimalistiske bevægelse har fokus på at fjerne overskydende ting for at leve et mere simpelt liv, som i stedet frigiver energi til at fokusere på, hvad der

er vigtigt og har betydning for ens liv (ibid.). Mangold og Zschau (2019) pointerer, at den minimalistiske bevægelse i høj grad fokuserer på individet og individets oprydning i livet og derfor er det ikke en kollektiv bevægelse, som har et formål om at forandre tingenes tilstand i samfundet. Downsizing er et begreb, som dækker over den fysiske reduktion af ting, f.eks. at den store bolig skiftes ud med en mindre, eller at man vælger at blive boende på færre kvadratmeter på grund af stigende boligpriser, særligt i de store byer (Winther, 2021; Bech-Danielsen et. al, 2018). Slutteligt er der slow living, som handler om at udfordre det omskiftelige liv, som kendetegner de flestes liv i dag. Slow living går ind for at få mere tid til frihed og fællesskab og leve et langsommere liv i modsætning til en travl hverdag (Mutter, 2013).

Tiny house-bevægelsen skal forstås som et socialt fænomen, men er baseret på tiny houses, som er en særlig boligform. Der findes ikke en entydig definition af, hvad et tiny house er. Rundt omkring i verden kommer tiny houses til udtryk på mange forskellige måder, både i forskellige størrelser, dets placering, konstruktion og om det er flytbart eller ej (Shearer og Burton, 2019). Der findes ikke en klart defineret størrelse på, hvornår en bolig er et tiny house, men det er typisk mellem 10 og 50 kvadratmeter, og det skal desuden kunne fungere som en funktionel helårsbolig. Ofte defineres det også som et lille hus, der er bygget på en sættevogn eller på egne hjul (Shearer og Burton, 2019; Vejle Kommune, u.å). I dette speciale ønsker vi ikke at give én definition på, hvad der definerer et tiny house. Vores udgangspunkt er at undersøge, hvordan informanterne omtaler tiny houses og identificerer sig med tiny house-bevægelsen. Vores forståelse af tiny house-bevægelsen tager dermed afsæt i informanternes opfattelser samt de teoretiske afhandlinger, som har undersøgt bevægelsen.

Vi finder det relevant at redegøre for de plan- og lovmæssige rammer som vedrører tiny houses i Danmark, eftersom lovgivningen ikke tager højde for den nye tiny house-livsstil. Tiny house-beboere ønsker ofte at placere deres tiny house i det åbne land f.eks. på en mark eller i en skov, men dette er ikke lovligt (Retsinformation.dk, u.å; Vejle Kommune, u.å). Hvis man ønsker at opføre et tiny house i Danmark, kan det kun lade sig gøre på en almindelig byggegrund (ibid.; Retsinformation.dk, u.å). Desuden må man kun etablere en ejendom på en grund, hvor der ikke er en bolig i forvejen. Det betyder, at man ikke kan stille et tiny house i baghaven på en grund i et villakvarter, hvor der i forvejen er en bolig (ibid.; Vejle Kommune, u.å). Der gælder de samme regler for tiny houses som for alle andre enfamiliehuse i Danmark, hvis det bliver brugt som helårsbeboelse. Det skal derfor overholde byggelovgivningen, og det er derfor ikke lovligt at bo off-grid i et tiny

house, det vil sige uden at være tilkoblet elnet, varme- eller kloaksystemer (ibid.). Grunden man vælger at opføre et tiny house på skal være mindst 700 m², hvilket gælder generelt for opførelsen af et enfamiliehus (Retsinformation.dk, u.å).

Litteraturstudie

I følgende afsnit præsenterer vi eksisterende litteratur om tiny house-bevægelsen både fra den internationale og skandinaviske forskning. Tiny housing er forholdsvis uudforsket i en skandinavisk kontekst, og derfor er der ikke skrevet megen akademisk litteratur om emnet. I dette speciale vil vi belyse, hvorfor nogle mennesker vælger at bo i et tiny house, og hvilke værdier og forestillinger om det gode boligliv, der knytter sig boligformen. Vi er derfor ikke kun interesserede i de fysiske og funktionelle egenskaber ved et tiny house, men også interesseret i at undersøge tiny house-bevægelsen som et socialt fænomen. Vi tager dermed udgangspunkt i at undersøge tiny house-bevægelsen ud fra et socialt perspektiv frem for et arkitektonisk perspektiv. Ud fra dette fokus er det relevant at redegøre for litteratur, som forstår tiny house-bevægelsen som et socialt fænomen, og som undersøger tiny house-beboeres motivationer for at vælge deres bolig.

I en skandinavisk kontekst afdækker Amelia Mutter (2013) udbredelsen af tiny housing. Mutter (2013) undersøger hvem tiny house-beboere er ud fra et sociologisk perspektiv, hvilke motivationer og udfordringer de oplever ved at flytte i et tiny house og vurderer potentielle nichemarkeder for tiny house-bevægelsen. Mutter (2013) konkluderer, at tiny houses rummer nogle begrænsninger i forhold til at blive udbredt til en større del af befolkning, fordi det primært er pensionister og studerende, der ønsker at bo i et tiny house. Ligesom Mutter (2013) undersøger tiny house-beboeres motivationer i en skandinavisk kontekst, undersøger Lauren Boeckermann, Andrew Kaczynski og Sarah King (2019) amerikanske tiny house-beboeres motivation for at bo tiny med formålet at undersøge sammenhængen mellem det at bo i et tiny house og beboernes oplevede tilfredshed med boligen. Forskerne konkluderer, at det, der påvirker beboernes tilfredshed, er om deres tiny house muliggør, at de kan udleve en mere simpel livsstil. Et andet studie af Severin Mangold og Toralf Zschau (2019) refererer til Mutters (2013) resultater og undersøger i en amerikansk kontekst tiny house-beboernes motivation for at bo i et tiny house. Mangold og Zschau (2019) opstiller følgende motivationer for at flytte i et tiny house, nemlig ønsket om finansiel sikkerhed, personlig autonomi, betydningsfulde relationer og simple living. Deres undersøgelse, mener vi, er relevant at

inddrage, fordi den konkluderer, at valget om at flytte i et tiny house ikke kun er et tilvalg, men også er drevet af fravalg af værdier og boligidealer. Mangold og Zschau (2019) uddyber, at valget om at bo i et tiny house bygger på forudgående refleksioner omkring værdier og om ens nuværende boligsituation lever op til de værdier. Heather Shearer og Paul Burton (2019; 2021) konkluderer, at tiny house-bevægelsen er en modkultur, fordi beboerne fravælger konventionelle boliger og boligidealer. I et studie fra 2019 opstiller de en typologi over tiny house-bevægelsen, og konkluderer, at den lille bolig ikke er det, som er definerende. De konkluderer, at ønsket om at bo småt er drevet af særlige motivationer, såsom miljømæssig bæredygtighed, minimalisme, et ønske om at bo off-grid, at bo i et fællesskab samt en afstandtagen fra det etablerede samfund. Undersøgelserne viser derfor, at tiny house-bevægelsen er drevet af mere end et fokus på selve den fysiske bolig, bevægelsen er snarere drevet af et særligt værdisæt og en filosofi (Shearer og Burton, 2019). Shearer og Burtons (2021) anden undersøgelse peger på, at tiny house er den fysiske manifestation af en modkulturs værdier. De værdier, der er forbundet med at bo i et tiny house, tiltaler derfor kun en begrænset gruppe af mennesker, hvilket forhindrer boligformen i at blive udbredt. De mener derfor, at elementer fra tiny house-boligen med fordel kan integreres i konventionelle boliger, f.eks. at indtænke et fokus på et mindre forbrug og en mere simpel livsstil (ibid.).

I international forskning undersøges tiny house-bevægelsen både ud fra et individuelt og et fællesskabsorienteret perspektiv. Chelsey Willoughby, Severin Mangold og Toralf Zschau (2020) har forsket i, hvad fællesskabsorienterede tiny house-beboere anser for at være den ideelle boligsituation. Deres undersøgelse viser, at størstedelen af den gruppe, som de undersøgte, ønskede at bo i et fællesskab med andre tiny house-beboere. På trods af deres ønske om at bo i et fællesskab med andre tiny house-beboere giver de også udtryk for, at der skal være plads til privatlivet, hvorfor der skal være plads, både i overført forstand, men også rent fysisk. Willoughby et. al (2020) pointerer, at den foretrukne bolig i USA er den hyper-individualiserede bolig, som derfor også har indflydelse på tiny house-beboernes boligpræferencer og boligdrømme. De argumenterer for, at den undersøgte gruppe udgør et afgrænset udsnit af tiny house-bevægelsen i USA, og at det er svært at få meget individualistiske tiny house-beboere i tale (Willoughby et. al, 2020).

I størstedelen af litteraturen efterspørges et øget fokus at undersøge tiny house-bevægelsen ud fra et sociologisk perspektiv, men også at der genereres mere kvantitativ

data på området. I Danmark findes der heller ikke kvantitativ data om tiny house-beboere, og derfor har vi ikke haft mulighed for at bruge kvantitativ data til at danne overblik over udbredelsen af bevægelsen, og hvor mange der bor i tiny houses. I specialet tager vi udgangspunkt i den eksisterende litteratur og bruger den til at tilrettelægge specialets fokus samt vores måde at tilgå informanterne på. Med vores speciale håber vi på at kunne supplere den allerede eksisterende forskning på området og give et indblik i tiny house-bevægelsen i en dansk kontekst og dermed nuancere forståelsen af, hvem der bor i et tiny house.

Teori om boligpræferencer og livsstil

I følgende afsnit præsenteres specialets teoretiske ramme, som bruges til at undersøge, hvorfor nogle mennesker vælger at bo i et tiny house, og hvilke værdier og forestillinger om det gode boligliv, som knytter sig til denne boligform. For at analysere dette, anvender vi forskellige teoretiske perspektiver, som indkapsler begreber såsom *hjem*, *boligpræferencer*, *boligpraksis* og *livsstil*. I følgende afsnit vil vi definere specialets teoretiske forståelse af boligen gennem Carole Després (1991), og Inger Sjørø (2007; 2009) teorier om sammenhængen mellem hjem og bolig. Vi vil herefter redegøre for, at vi forstår boligpraksis som de meningsdannende praksisser, der skaber hjem (ibid.; Després, 1991). Vi anvender Hans Kristensen og Hans Skifter Andersen (2009) samt Hans Skifter Andersens (2021) forskning til at undersøge informanternes boligpræferencer set ud fra en dansk kontekst, og hvordan disse hænger sammen med valget om at bo i et tiny house. Derudover anvender vi Mary Douglas' (1996), Thorkild Ærø (2002) og Pierre Bourdieus (1984; 1999; 2005) teorier om livsstil til at undersøge, hvilke værdier og forestillinger om det gode boligliv, som informanterne forbinder med tiny house-bevægelsen. I denne analyse lægges særligt vægt på livsstilsbegrebet, og hvordan livsstil hænger sammen med valget om at bo i et tiny house. I teoriafsnittet har vi valgt udelukkende at redegøre for de centrale teoretiske begreber, som har relevans for vores undersøgelse. Det betyder også, at teoriafsnittet ikke er en udtømmende beskrivelse af teoretikernes samlede teoriramme. Vi er bevidste om, at vi inddrager teoretikere fra forskellige akademiske traditioner, som også har forskellige forståelser af dikotomien mellem struktur og individ. Vi mener, at det styrker vores resultater, at vi kan undersøge vores empiri ud fra forskellige teoretiske vinkler.

Specialets forståelse af boligen som hjem

Vi mener, at det er relevant at afdække specialets forståelse af begrebet hjem, da hjem har en afgørende betydning for informanternes forståelse af- og relation til deres bolig. Hjem er et bredt begreb, som kan forstås på flere niveauer. Hjem kan bl.a. forstås som et produkt af hverdagen, identitet, sociale strukturer, kultur, idealer og individuelle psykologiske forhold (Blunt og Bowling, 2006). Særligt i det vestlige samfund er spørgsmålet om, hvad der udgør et hjem, tæt knyttet til en bolig, hvorfor bolig og hjem ofte opfattes som synonymmer. På den ene side er boligen rammen om hverdagslivet, og på den anden side er boligen også rammen om hjemmet, som er de følelser og ideer som individer forbinder med deres bolig, og det at føle sig hjemme. Ifølge Blunt og Dowling (2006) er disse følelser og ideer ofte tæt forbundet med samfundets kulturelle idealer og normer. (Mallett, 2004). Som Sjørsløv beskriver det: "Et hus bliver til en bolig ved, at nogle mennesker flytter ind i det, og en bolig bliver til et hjem ved, at disse mennesker bliver boende en tid og fylder rummene med liv og ting." (Sjørsløv, 2007: 108). Et hjem kan være forbundet med en bolig, men hjem er også et resultat af menneskers meningsdannelser og hverdag (Després, 1991). I specialet undersøger vi informanternes tiny house, som en konkret materiel struktur, men samtidig ønsker vi at undersøge informanternes tiny house som et hjem og med udgangspunkt i teori om hjemskabelse. Derigennem åbner vi op for en analyse, hvor deres bolig både forstås som en materiel og immateriel størrelse, der er et udtryk for informanternes idealer, hverdag, identitet og livsstil.

Després (1991) undersøger individers forståelse af hjem med afsæt i den klassiske enfamiliebolig i USA og præsenterer forskellige teoretiske fortolkninger af de dynamikker, som påvirker, hvordan individet tillægger hjemmet mening i en vestlig kontekst. I specialet forstår vi hjem ud fra den socio-psykologiske og fænomenologiske fortolkning af hjem (ibid.). I den socio-psykologiske tolkning fungerer hjemmet som en identitetsmarkør og som en dialog mellem individet og samfundet. Hjemmet er dermed et produkt af individets identitet, som er tæt forbundet med det sociale miljø, som individet er en del af. Després (1991) beskriver, hvordan makrostrukturer i samfundet er indlejret i hjemmet og er med til at forme individets relation til hjem og udformningen af den fysiske bolig. Analysen af individers relationer til hjem, kan derfor bruges til at åbne op for en analyse af de makrostrukturer i samfundet, som skaber denne relation.

Udgangspunktet for dette speciale er netop at undersøge individernes relation til hjem for at afdække de større strukturer i samfundet, som påvirker deres boligvalg.

I den fænomenologiske tolkning er hjem en proces. Et hjem tager form over længere tid og følelsen af at være hjemme er en kropslig fornemmelse, som er forbundet med det familiære og med vante rutiner (Després, 1991). Den kropslige fornemmelse af at føle sig hjemme betyder, at det kan være svært, nærmere usynligt, for individet at se og reflektere over hvilken betydning hjemmet har, og hvordan hjemmet er skabt ud fra nogle større strukturer i samfundet (Buttimer, 1980). Teoretiske perspektiver, som kun tager udgangspunkt i at afdække hjemmets betydning ud fra den fysiske bolig, overser derfor, at betydning af hjem også er indlejret i kropslige hverdagsprægede processer (ibid.). Forståelsen af hjem som en kropslig følelse, en kontinuerlig proces og som en udstrækning af selvet har været vores udgangspunkt for valg af metoder i specialet, som alle har afsæt i den kvalitative forskning. Vi bruger derfor metoder som kvalitative interview og photo elicitation til at åbne op for informanternes livsverden, som er bundet op på hverdagsprægede processer.

Det gode boligliv

Sjørlev (2007; 2009) forstår hjemmet som et produkt af individuelle og strukturelle forhold, hvor indretningen af boligen og måden at gøre hjem på, må opfattes som en afspejling af samfundets og individets boligidealer. Vi bruger Sjørlevs teori om enfamiliehus til at undersøge tiny houses, fordi vi anskuer et tiny house som et lille enfamiliehus. Sjørlev (2007; 2009) kan bruges til at forstå, at der knytter sig forskellige værdier og forestillinger om det gode boligliv til forskellige boligformer. De forskellige boligformer i Danmark rummer nogle normative værdier og forestillinger om det gode liv. Enfamiliehuset er en boligform, der er blevet symbolet på det gode liv og er udgangspunktet for familiens idealfacon, nemlig kernefamilien. Ifølge Ærø (2002) skyldes ophøjelsen af enfamiliehuset, at denne boligform igennem mange år er blevet økonomisk støttet gennem subsidier i form af tilskud til boligudgifter, boligsikring eller rentefradrag for udgifter til lån i fast ejendom. Befolkningens forestillinger om, hvad der er det gode boligliv er derfor ikke alene baseret på individuelle behov og ønsker til en bolig, men også et produkt af mere overordnede værdier og forestillinger samt økonomiske forhold i samfundet (ibid.; Ærø, 2002). Sjørlev (2009) argumenterer for, at enfamiliehuset som boligform rummer indlejrede ideer om, hvordan individer gør hjem

og gør familie på den rigtige måde i forhold til samfundets normer og værdier (ibid.). Med afsæt i den socio-psykologiske forståelse af boligen som et hjem kan vi både undersøge informanternes tiny houses som et udtryk for deres individuelle værdier og forestillinger om det gode boligliv og som et produkt af indlejrede strukturelle forestillinger om hjem og bolig.

Boligpræferencer

I specialet bruger vi begrebet om boligpræferencer til at undersøge de forskellige ønsker og krav, som informanterne stiller til deres bolig. Boligpræferencer er baseret på individuelle forhold, såsom ens familiesituation, livsstil, ressourcer og boligkarriere, som omhandler, hvor individer før har boet og bor nu. Boligpræferencer er også et udtryk for individers værdier og forestillinger om det gode boligliv, som ligeledes er et produkt af den samfundsmæssige kontekst og de makrostrukturer i samfundet, der påvirker individets muligheder for valget af en bolig (Sjørsløv, 2007; Kristensen og Andersen, 2009).

Den generelle tendens viser, at de fleste danskere drømmer om at eje sin egen bolig, fordi dette betyder, at man er fri til at disponere og råde over sin bolig (Sjørsløv, 2007; Kristensen og Andersen, 2009). Ifølge Kristensen og Andersen (2009) har det også stor betydning, at der med valget af en ejerbolig følger tryghed og forudsigelighed i boligens økonomi. Præferencen for at eje en bolig skyldes også, at boligen er en investering, som kan give et økonomisk udbytte, når boligen sælges (Sjørsløv, 2009; Kristensen og Andersen, 2009; Andersen 2021). Individets tilknytning til steder kan både være tilknytning til de umiddelbare omgivelser, lokalsamfundet eller geografiske områder bestemmer også individets boligpræferencer (Andersen, 2021). Individets tidligere boligkarriere og opvækst har indflydelse på, hvad de opfatter som det gode boligliv og deres boligpræferencer (Kristensen og Andersen, 2009). Kristensen og Andersen (2009) argumenterer for, at boligpræferencer ikke kun omhandler selve boligen, men også forholder sig til boligens geografiske placering, lokalområdet, de offentlige og private services og boligens beliggenhed i forhold til transport. Eksempelvis er nærhed til grønne områder vigtigt for størstedelen af danskerne, når de skal vælge en bolig (Andersen, 2021). Kristensen og Andersen (2009) understreger, at der kan være betydelig forskel på, hvad individer drømmer om i en bolig, og hvilken bolig de rent faktisk vælger. Individuelle boligbehov og boligpræferencer skal nemlig forenes med de boliger, som er

tilgængelige på boligmarkedet og som matcher individers økonomiske muligheder (Andersen, 2021). Valget af en bolig er derfor både betinget af individuelle forhold som ressourcer, præferencer, behov og baggrund, men er også betinget af de strukturelle vilkår, såsom boligudbud, geografisk fordeling af boligformer samt økonomiske lånemuligheder (Ærø, 2002). Vi er bevidste om, at vi undersøger informanternes bevæggrunde for at flytte i et tiny house, efter at de er flyttet ind i deres tiny house, og derfor kan deres rationaler meget vel have forandret sig efterfølgende. Deres rationaler for at være flyttet i et tiny house er påvirket af deres nuværende relation til boligen og deres aktuelle hverdagsliv. Vores forståelse af at informanternes rationaler kan have forandret sig, understøtter vores fænomenologiske fortolkning af hjem, hvor oplevelsen af hjem skabes gennem individets interaktion med det fysiske rum i boligen (Després, 1991; Buttner, 1980). Vi anerkender derfor, at det kan være svært at spørge ind til informanternes overvejelser om at flytte ind i et tiny house, netop fordi vi spørger ind til nogle refleksioner, som de har haft forud for, at de er flyttet i et tiny house.

Kristensen og Andersen (2009) pointerer, at livsfaser kan have indflydelse på individets boligpræferencer. Forandringer i tilværelsen er en væsentlig årsag til, at mennesker flytter, fordi disse forandringer ofte medfører, at der opstår nye boligbehov. Disse forandringer kan være skilsmisse, familieforøgelse, start af nyt job eller studie, som giver anledning til nye boligbehov. Livsfaser er ikke nødvendigvis koblet op på en bestemt alder, men livsfaser afhænger af individers familie- og livssituation og livsstil (Kristensen og Andersen, 2009). Ærø (2002) argumenterer for, at der kan være store forskelle på hvilke behov og præferencer, individer har til en bolig, selvom de tilhører samme livsfase. Dette skyldes, at mennesker har forskellige livsstile og baggrunde. I litteratur om boligpræferencer argumenteres for, at boligvalget også kan forstås gennem livsstile og værdier, som går på tværs af livsfaser (Ærø, 2002; Kristensen og Andersen, 2009; Statens kunsthøjskole og Realdanias boliglaboratorium, 2020). Vi undersøger derfor primært informanternes boligpræferencer ud fra teori præsenteret af Douglas (1996), Ærø (2002) og Bourdieu (1986; 1999; 2005) som omhandler livsstil.

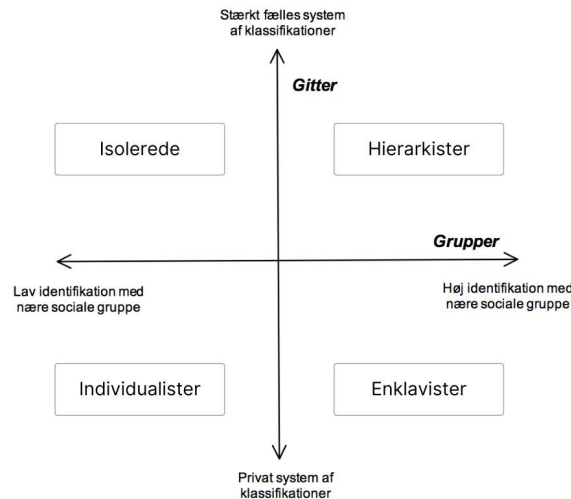
Sammenhæng mellem livsstil og bolig

Ifølge Sjørlev (2009) og Kristensen og Andersen (2009) skal boligen i dag opfylde en række behov, som hører med til den moderne livsstil. Det er i boligen, vi sover, slapper af, arbejder, er sociale og dyrker vores interesser, og det stiller krav til boligens

funktionalitet og indretning (Kristensen og Andersen, 2009). De sociale og kulturelle forestillinger om, hvad der kræves af et moderne hjem, manifesterer sig derfor i det materielle rum, og måden individer indretter deres bolig på (Sjørsløv, 2007). Sjørsløv (2007) fremhæver, boligen i den vestlige verden siden 1950'erne, særligt parcelhuset, har været rammen for forbrug, drømme og erhvervelse af ting. Den moderne bolig er præget af at være en livsstilbolig, fordi boligen i højere grad i dag end tidligere tilpasses og modificeres beboernes livsstil, så boligen fungerer som mere end blot et tag over hovedet. Det betyder, at beboernes smag og livsstil afspejles i måden, boligen er indrettet på (Kristensen, 2006a; Ærø, 2006; Statens kunsthøjskole og Realdanias boliglaboratorium, 2020; Ærø, 2006). Den personlige prægning af boligen sker oftest gennem forbrug, f.eks. gennem renoveringsprojekter, hvor økonomisk status signaleres gennem en stor bolig og dyre ting. På samme tid fungerer livsstilsboligen også som et kommunikationsmiddel til at signalere den gode smag og vise tilhørsforhold til forskellige samfundsgrupper (ibid.).

Douglas og Ærø's livsstilsbegreb

Antropologen Mary Douglas (1996) forstår livsstil som et udtryk for individers forskellige forhold til det sociale system. Det sociale system skal forstås som kultur, familie, organisationer og handlinger, som er dominerende i samfundet. For Douglas (1996) er livsstil et udtryk for en verdensanskuelse og et sæt af værdier, klassifikationer og normer, som bliver internaliseret i individet gennem social interaktion. Det sociale system kan inddeles i to systemer, som er henholdsvis samfundet og den nære gruppe, som et individ er en del af. Douglas (1996) opstiller en model, som viser sammenhængen mellem individets forhold til de to systemer, og hvordan individet anskuer verden. Graden af individets identifikation med samfundets værdier og normer illustreres på den lodrette akse, der omtales som et *gitter*. Den vandrette akse udgør individers grad af tilknytning til *grupper*, som er de nære sociale grupperes værdier og normer (ibid.).

Figur 1: Gitter og grupper - model, som viser forholdet mellem tilknytning til to sociale systemer og livsstil (Kilde: Ærø, 2002: 40).

Modellen er en matrix-model, hvor de fire hjørner repræsenterer en idealtipe, som foretrækker en særlig livsstil (Ærø, 2002). Douglas (1996) argumenterer for, at individers livsstil ikke er noget individet frit vælger og derfor ikke er et velovervejet valg. Det er derimod et udtryk for en indlejret identifikation med de sociale systemer, som opstiller et sæt af handlemuligheder. Ifølge Douglas er individers valg baseret på en række fravalg, bl.a. fravalg af andre livsstile og andre verdensanskuelser (Douglas, 1996). Douglas' (1996) model består af fire idealtyper; hierarkister, isolerede, individualister og enklavister. I specialet inddrager vi særligt de to nederste idealtyper, den individualistiske og enklavistiske livsstil, og vi vil derfor hovedsageligt redegøre for disse.

Ifølge Ærø (2002) har hver idealtipe en præference for en særlig boligform. Ærø (2002) pointerer, at livsstil er en faktor, som har indflydelse på individets boligpræferencer og kobler dette til Douglas' idealtyper. Ærø (2002) opstiller, i forlængelse af Douglas (1996) model, tre grupper, som vælger en bolig ud fra tre forskellige rationaler. Disse tre grupper er; 'dem, som vælger', 'dem, som ikke vælger' og 'dem, som hverken vælger til eller vælger fra'. Ærø's (2002) gruppe 'dem, som ikke vælger' vælger ofte en bolig ud fra hvad de kender og hvad der er tradition for i familien og samfundet. Dem, som ikke vælger kan kobles på det som Douglas (1996) karakteriserer som den hierarkiske livsstil, som har høj identifikation med de sociale systemer og udgør hovedparten af befolkningen. 'Dem, som ikke vælger' kan også kobles på den isolerede livsstil, som har en lav grad af tilknytning til nære sociale grupper, og foretrækker tilbagetrukne boligformer. Gruppen

karakteriseres af en uforudsigelig livsstil, som ikke passer ind i de resterende idealtyper (Ærø, 2002; Douglas, 1996).

Enklavisterne er præget af lav tilknytning til samfundets fælles klassifikationer, som omhandler de fælles værdier og idealer, men de har høj grad af identifikation med den nære sociale gruppe. Denne gruppe ønsker boligformer, som understøtter lokale fællesskaber, såsom bofællesskaber og kollektiver (Douglas, 1996). Den enklavistiske livsstil tager dog afstand fra samfundets normer og forståelse af det gode boligliv (Ærø, 2002). Ærø (2002) sammenkobler denne livsstil med 'dem, som vælger'. Det reflekterede boligvalg kan sammenkobles med flere af Douglas' livsstile, men stemmer bedst overens med enklavisternes kultur, hvor individer bevidst afviser autoritære institutioner og søger lokale fællesskaber (ibid.). Den individualistiske livsstil er præget af ikke at knytte sig til samfundets værdier og idealer, og de tager afstand fra samfundets reguleringer og ønsker derfor øget individuel kontrol (ibid.). Gruppen tager afstand fra boligområder med ens smag og boliger, som er indrettet efter samfundsmæssige normer for den gode bolig (Douglas, 1996). Den individualistiske livsstil foretrækker en bolig, som giver mulighed for frihed og autonomi. Præferencer for en særlig boligform og særlige boligidealer nedarves ikke hos individualisterne og gruppen definerer selv deres boligpræferencer (Ærø, 2002). Ærø (2002) definerer derfor individualisterne som 'dem, som hverken vælger til eller vælger fra', fordi deres boligvalg tager udgangspunkt i at vælge noget helt andet end majoriteten i samfundet eller noget som er væsentligt anderledes end andre livsstile. Ærø (2002) argumenterer også for at de to nederste idealtyper er præget af, at afvise samfundets statussymboler og ikke accepterer materiel velstand som symbol på social status (Douglas, 1996). Ifølge Ærø (2002) har individer mulighed for at handle frit og uafhængigt af strukturer, og det gør sig gældende for grupperne, han karakteriserer som 'dem, der vælger' og 'dem, som hverken vælger til eller vælger fra'. Denne forståelse bryder med Douglas' (1996) strukturalistiske forståelse af det frie valg, hvor den enklavistiske og individualistiske livsstils boligvalg ikke er et produkt af fri vilje, men i lige så høj grad er et produkt af underliggende samfundsstrukturer, og er defineret af relationen til de sociale systemer.

Distinktioner og socialklasser

Vi inddrager teori fra sociologen og filosofen Pierre Bourdieu (1984; 1999; 2005) til at forstå livsstil og indretningen af det fysiske rum som et produkt af samfundsstrukturer og sociale hierarkier. Bourdieus forfatterskab og teoriramme er omfattende, og vores brug

af hans teorier begrænser sig til at inddrage fundamentale begreber, som kan bruges til at afdække informanternes adfærd. Bourdieus teorier bruges derfor i samspil med specialets andre teorier, som betyder, at der er nogle få teoretiske uoverensstemmelser mellem Ærø (2002), Douglas' (1996) og Bourdieus (1984; 1999; 2005) forståelser af struktur-aktør dualismen. Vi mener dog stadig, at Bourdieus begreber kan supplere Douglas' livsstilsteori og passer ind i specialets socio-psykologiske forståelse af hjem. Brugen af Bourdieus begreber betyder, at vi kan anskue informanterne som agenter, der handler ud fra egen habitus og livsverden (Ærø; 2002). Bourdieus begreber er også afgørende for, at vi i analysen kan undersøge tiny house-bevægelsens symbolske og socioøkonomiske dimensioner.

Bourdieu (1990; 2005) mener, at de socioøkonomiske gruppers position i det sociale rum afspejles i det fysiske rum. De forskellige socioøkonomiske grupper kæmper indbyrdes om retten til at definere steder og adgangen til stedsspecifikke ressourcer. De sociale strukturer indlejres derfor i det fysiske rum, men også i individets habitus. Individets habitus indebærer den verdensanskuelse og erfaringsramme som individet har indlejret gennem livet (Bourdieu, 2005). Det sociale rum er karakteriseret af distinktioner mellem samfundsgrupper, som forsøger at adskille sig fra hinanden gennem status, kapitalformer og definitionen af god smag. Differentiering er et centralt begreb i Bourdieus (1984) teoriramme, som vi i specialet ønsker at koble sammen med livsstilsbegrebet. Bourdieu (1984) argumenterer for, at individer gennem symboler forsøger at adskille sig fra andre og samtidig identificerer sig med grupper. Individer differentierer sig gennem sociale regler og gennem symboler i det fysiske rum, hvor f.eks. forbrug, boligen og dens placering signalerer status og tilhørsforhold til en særlig gruppe (Bech-Danielsen og Gram-Hanssen, 2004; Bourdieu, 1984). Igennem differentieringen opstår og reproduceres en fælles livsstil, smag og statusmarkører hos bestemte grupper af mennesker. Bourdieu (1984) mener, at denne differentiering reproduceres på tværs af generationer, hvilke leder til hans fremstilling af samfundet som hierarkiseret i tre klasser; borgerskabet, småborgerskabet og arbejderklassen. Bourdieus inddeling af befolkningen i tre klasser bliver ofte kritiseret for at være statiske, særligt set ud fra et moderne vestligt perspektiv (Ærø, 2002). Bourdieu (1984) argumenterer selv for, at klasserne er teoretiske forsimplinger af sociale mønstre, hvorfor de sociale klasser er konstant dynamiske, mens hierarkiseringen mellem socialgrupper er universel (Ærø, 2002; Bech-Danielsen og Gram-Hanssen, 2004). I specialet inddeler vi derfor heller ikke skarpt efter ovenstående tre klasser, men forstår, at det sociale og

fysiske rum udgøres af forskellige sociale grupper med forskellige symboler og kapitalformer og dermed med forskellige muligheder for at udøve magt

Socialklasserne er et udtryk for socioøkonomiske forhold, hvor Bourdieus (1984) kapitalformer er afgørende for klassernes position. Bourdieu opstiller tre kapitalformer, nemlig økonomisk-, social-, kulturel kapital, hvor kapitalformerne indgår i samspil og kan udveksles med hinanden. Akkumulationen af kapitalformer har indflydelse på individets socioøkonomiske placering i samfundet. Hierarkiseringen af samfundets klasser bygger på akkumulationen af kapital, og det kan forstås som økonomiske ressourcer, sociale relationer eller kendskab til kultur. Samfundets højeste klasser er derfor karakteriseret af høj kapital i alle former, hvor deres smag adskiller sig fra lavere sociale klasser ved at udtrykke høj økonomisk og kulturel kapital. Ifølge Bourdieu (1984) forsøger de lavere klasser at stige i det socioøkonomiske hierarki ved at efterligne højere klassers smag og kapitalformer, hvorefter de øvre klasser ændrer den måde de udviser høj kapital og god smag på. Bourdieu (1984) argumenterer ligeledes for, at der findes en gruppe, som er præget af lavere økonomisk kapital, men besidder en høj grad af kulturel kapital. Denne gruppe kan karakteriseres som samfundets trendsættere, som introducerer nye samfundstendenser, som med tiden overtages af det resterende samfund (Bech-Danielsen og Gram-Hanssen, 2004).

Differentieringen mellem grupper skaber det Bourdieu (2005) omtaler som *felter*, hvor grupper af mennesker både ubevidst og bevidst bliver enige om sociale spilleregler, hvor særlige aktiviteter og symboler giver kapital og status. Felter er derfor defineret af, at individer, grupper og institutioner, som kæmper om magt og status internt. Akkumulation af kapital og status har kun værdi i det felt, hvor gruppen er enige om, at det har værdi, og det er derfor afgørende af feltets spilleregler følges (ibid.; Ærø, 2002). I specialet ønsker vi at inddrage begrebet felt til at undersøge, hvordan vi skal forstå tiny house-beboernes forståelse af sig selv og deres bolig i det sociale rum. Felt hænger også sammen med begreberne kapitalformer og habitus. Som tidligere nævnt kan habitus betegnes som en disposition for menneskers måde at agere på, som har indflydelse på moral, smag og tilhørsforhold (Bourdieu, 2005; Ærø, 2002; Bech-Danielsen og Gram-Hanssen, 2004). I specialet tager vi udgangspunkt i Bourdieus habitusbegreb og bruger begrebet til at forstå informanterne som styret af individuelle prædispositioner, der er et produkt af samfundskulturen. Habitusbegrebet rummer også et syn på individets handlemuligheder som dynamiske, hvor individet tilpasser deres forståelsesramme og habitus i mødet med nye erfaringer (Ærø, 2002).

Douglas (1996) og Bourdieu (1984) repræsenterer et overvejende strukturalistisk syn på struktur-aktør dualismen. Begge teorier udgør en reaktion på den postmodernistiske fremstilling af individet som uafhængig af strukturelle forhold. Ærø (2002) argumenterer for, at Bourdieus begreber på mange måder minder om Douglas forståelse af livsstil, hvor strukturelle forhold former individets livsstil og handlemuligheder. Bourdieu (2005) opstiller dog modsat Douglas' (1996) syn på livsstil, et dialektisk forhold mellem subjektive og objektive strukturer. Bourdieu (2005) mener, at individets habitus skaber individuelle handlemuligheder, som dog er formet af en særlig socioøkonomiske kontekst. Derigennem forener Bourdieu individets habitus, livsverden og individuelle handlemuligheder med strukturelle samfundsforhold (Ærø. 2002).

03

KAPITEL

"...jeg har tænkt over det, efter jeg har skulle svare på spørgsmålet, og jeg har sendt de billeder, så tænkte jeg over at - jeg har nemlig tænkt meget over det der med at føle sig selv hjemme..."

Karmen (Bilag 2, 0:59:26)

Metodologi

I det følgende afsnit vil vi præsentere specialets metodiske overvejelser. Vi vil redegøre for vores metodiske fremgangsmåde og kvalitative tilgang til undersøgelsesfeltet. I afsnittet redegør vi for de valgte metoder, hvordan metoderne supplerer hinanden, og hvordan de har haft indflydelse på vores proces og empiri. Specialets empiriske grundlag er otte kvalitative interview med otte danskere, som bor i et tiny house i Danmark. Slutteligt vil vi redegøre for vores databehandling af den indsamlede empiri, præsentere vores analysestrategi og rekruttering af vores informanter.

Fremgangsmåde

I det følgende afsnit vil vi præsentere den metodiske fremgangsmåde, herunder hvordan vi har udført vores interview, og hvordan vi har anvendt photo elicitation som forberedelse til- og brug under interviewene. Projektets metodiske sammensætning består af semistruktureret interview, som suppleres med walking interview og photo elicitation. Brugen af photo elicitation gik forud for interviewene, hvor informanterne fik tilsendt instruktioner til at tage fotografier ud fra forskellige emner, hvorefter deres fotografier blev brugt i de siddende interview (Bilag 13). Interviewet med informanterne blev indledt med et walking interview af varighed mellem 30-40 minutter (Bilag 9). Herefter udførte vi et siddende semistruktureret interview i informanternes bolig af en varighed på ca. 1-1,5 time (Bilag 9). I ét interview blev walking interviewet udført efter det siddende interview, det skyldtes at informanten ønskede at vise os mere af boligen og boligens omgivelser. I seks ud af otte interview benytter vi samme interviewguide og spørgsmål til photo elicitation, mens interviewguide, spørgsmål til photo elicitation, metodefremgang og sammensætning var under udvikling i de to indledende pilotinterview.

Figur 2: Figuren viser fremgangsmåde og brugen af vores metoder.

Proces og undersøgelsesdesign

Projektets fokus og metodiske design bygger på en eksplorativ tilgang til undersøgelsesfeltet, hvor vi tidligt i forløbet valgte at lave pilotinterview. Den tidlige interaktion med tiny house-beboerne har haft afgørende betydning for vores proces, og har tilladt os at få et indblik i tiny house-bevægelsen fra beboeres synspunkter og samtidig afprøve metoder og udvikle vores metodedesign. Vi ønskede at tilgå feltet overvejende induktivt og afdække informanternes virkelighed og problemforståelse, før vi forstod det gennem teori. Vi er bevidste om, at vi gennem vores uddannelse og teoretiske forforståelse ikke kunne tilgå feltet rent induktivt, hvilke vi heller ikke efterstræbte (Larsen og Meged, 2012; Kvale og Brinkmann, 2015). Formålet med specialet er at udvide forståelsen af tiny house-bevægelsen i en dansk kontekst, og derfor er vi gået eksplorativt til undersøgelsesfeltet. Vi havde indledningsvist tilrettelagt vores interview og mødet med informanterne med et åbent udgangspunkt og et fokus på at forfølge de emner, som optog informanterne.

Vi har udformet vores interviewguide og metodedesign gennem interaktion med undersøgelsesfeltet. En stor del af vores metodiske arbejde ligger derfor forud for vores interviewguide, i afprøvningen af metoder og samspillet mellem metoder. Dette fokus på proces og udvikling af vores metodedesign er konkret tilrettelagt gennem to pilotinterview, hvorefter vores fokus og metodiske fremgangsmåde er blevet udviklet og tilpasset.

Kvalitativ forskning efterstræber at empiri og brugen af metoder kan sammenlignes, men anerkender ligeledes, at det kvalitative undersøgelsesfelt er karakteriseret ved at være

særpræget. Forskeren er derfor nødt til at forholde sig til brugen af den samme metode i forskellige situationer, og hvordan dette påvirker empirien (Kvale og Brinkmann, 2015). Vi mener, at projektets procesorienterede fokus er en styrke, eftersom vi aktivt bruger vores refleksion over de metodiske valgs indvirkning på empirien til at udvikle vores metodadesign. Frem for at anskue forskelligheder i brugen af metoderne i de forskellige interview som en fejlkilde, bruger vi dette til at afprøve og kvalificere brugen af metoder.

Kvalitativ forskning og livsverden som undersøgelsesfelt

Dette speciale positionerer sig i den kvalitative forskningstradition, som giver os mulighed for at forstå og opnå indsigt i informanternes værdier og forestillinger om det gode boligliv ud fra deres egne beskrivelser. Inden for den kvalitative forskningstradition benyttes kvalitative metoder, som giver mulighed for at undersøge individers opfattelser og oplevelser af verden samt afdække mønstre og sociale praksisser (Kvale og Brinkmann, 2015). Af samme årsager anvender vi kvalitative metoder, såsom semistruktureret interview, walking interview og photo elicitation i dette speciale. Vi har valgt metoder, som gør det muligt at indsamle empiri, der rummer nuancerede beskrivelser af individuelle livsverdener, som vi kan sammenligne og undersøge gennem teori. Metoderne er ligeledes fleksible i forhold til at de kan planlægges og udføres efter en bestemt situation og kontekst.

Vores metodiske tilgang udspringer af den filosofiske fænomenologi, som blev grundlagt af Edmund Husserl og videreført af bl.a. Martin Heidegger, Merleau Ponty og Jean-Paul Sartre (Kvale og Brinkmann, 2015). Ifølge Kvale og Brinkmann (2015) er den fænomenologiske tilgang i kvalitativ forskning interesseret i at forstå sociale fænomener ud fra aktørernes egne perspektiver og beskriver verden, som den opleves af dem ud fra den antagelse, at den rigtige virkelighed er den, mennesker opfatter (ibid.). I specialet har vi også valgt en hermeneutisk tilgang til vores undersøgelsesfelt. Ifølge Kvale og Brinkmann (2015) søger den hermeneutiske tilgang at fortolke på en teksts mening, det vil sige at se ud over det, som siges, og forsøge at finde frem til den mening og betydning, som ikke direkte fremtræder i det skrevne eller talte (ibid.). Vi er interesseret i at undersøge, hvilken betydning informanterne tilskriver deres livsstil og bolig. Med den fænomenologiske og hermeneutiske tilgang til undersøgelsesfeltet skaber vi viden, som både er socialt produceret, relationel og kontekstuel. Ifølge Kvale og Brinkmann (2015) er det at interviewe en aktiv proces, hvor interviewer og den interviewede producerer

viden gennem deres relation. Derfor er den viden, vi har skabt gennem vores otte interview, et produkt af relationen mellem os og de interviewede. Vi er bevidste om, at den viden som er produceret, ikke kan adskilles fra vores egen indflydelse, herunder os som interviewere og vores planlægning og udførelse af interviewene. Vi er samtidig klar over at vores viden har en temporal dimension, da den er et produkt af en bestemt tid og kontekst (ibid.).

Specialets metodevalg er baseret på vores teoretiske forståelse af hjemskabelse, som vi både forstår gennem fænomenologiske og social-psykologiske processer, som redegjort for i teoriafsnittet (Després, 1991). Informanternes relation til egen bolig skal derfor afdækkes gennem deres livsverden, hvori hjemmet er omdrejningspunkt for hverdagen. Informanterne tilhører en gruppe, som er velovervejede omkring deres ideologiske bevæggrunde og værdier (Bilag 1-8). Vi anerkender, at informanterne er refleksive omkring deres boligvalg, men vi mener, at informanternes relation til hjem stadig er usynlig og en ureflekteret proces (Buttimer, 1980). Vi er derfor bevidste om at vi med hjælp af metoderne skal åbne op for de processer, som findes bag ved informanternes ideologiske rationaler.

Semistruktureret interview

Vi har anvendt det semistrukturerede interview som en metode til at indsamle beskrivelser af informanternes livsverden. Udgangspunktet for vores interview har været at indsamle informanternes beskrivelser og oplevelse af at bo i et tiny house for at få indblik i deres virkelighed. Vi har udført otte semistrukturerede interview, som hver består af et indledende walking interview med egen interviewguide og et efterfølgende længere siddende interview, hvor vi løbende inddrager informanternes egne fotografier. Vi har udført fire interview i Jylland, et på Fyn og tre på Sjælland. To ud af de otte interview har fungeret som pilotinterview, hvor vi har afprøvet vores interviewguide og brugen af photo elicitation som metode. Vores interview er delt op i et siddende og et walking interview, eftersom de to interviewformer muliggør to forskellige interviewsituationer. Walking interviewet blev foretaget med en mere åben interviewguide, eftersom vi ikke kunne forberede os på, hvad informanterne ville vise os. Det siddende interview gav mulighed for at spørge ind til mere abstrakte overvejelser og forfølge de nye emner, som informanterne bragte op. Vores undersøgelsesmetoder åbner derfor op for nye emner, som vi ikke havde forberedt i vores interviewguide, men er det, som optager

informerernes livsverden. Vi mener også, at det er hensigtsmæssigt at benytte et semistruktureret interview, når vi ikke laver opfølgende interview med informanterne.

Det semistrukturerede interview er baseret på en forberedt interviewguide, hvor spørgsmålenes rækkefølge kan variere i hvert interview. Brugen af interviewguide sikrer, at vi fastholder fokus på specialets problemformulering, og at alle interviewene inddrager de samme emner (Kvale og Brinkmann, 2015). Det semistrukturerede interview muliggør desuden, at vi efterfølgende har kunnet sammenligne vores empiri, eftersom informanterne svarer på samme spørgsmål (ibid.).

Interviewguide

I dette afsnit præsenteres interviewguiden, som har dannet baggrund for de semistrukturerede siddende interview og walking interview. Interviewguiden er blevet revideret to gange, da vi løbende har fundet ud af hvilke spørgsmål, der fungerede og ikke fungerede i praksis, og hvilke spørgsmål, vi manglede at få svar på.

Vores interviewguide og konkrete interviewspørgsmål er udarbejdet med udgangspunkt i specialets åbne tilgang til feltet. Vores tilgang til undersøgelsen kan i fænomenologiske termer kaldes for *bevidst naivitet* (Kvale og Brinkmann, 2015). Ifølge Kvale og Brinkmann (2015) arbejder den bevidst naive forsker ikke ud fra færdige analysekategorier og opstiller ikke på forhånd bestemte spørgsmål. Den bevidst naive forsker vil sætte sine forudsætninger i parentes og møde undersøgelsesfeltet med åbenhed og nysgerrighed (ibid.). Denne tilgang er begrundelsen for, at vores interviewguide består af tematikker, og ikke forskningsspørgsmål (Bilag 9). Disse tematikker er opstillet ud fra vores umiddelbare viden om tiny house-bevægelsen samt vores indledende research om emnet. Tematikkerne for interviewguiden er de samme i alle interviewene, men spørgsmålene er blevet redigeret ud fra vores erfaringer fra pilotinterviewene. Vi afdækker forskellige tematikker i henholdsvis walking interview og det siddende interview. Vores interviewguide er bygget op af 1) faktuelle spørgsmål vedrørende informanterne og deres bolig og 2) spørgsmål som lægger op til refleksion og 3) debriefing. (Bilag 9)

Oversigt over tematikker i interviewguiden

Walking interview	Fakta om informanten Fakta om boligen Fakta om informantens boligliv
Interview	Hvilke fordele og ulemper oplever informanten ved at bo småt? Hvordan forstår informanten tiny house-bevægelsen og tiny houses? Hvilke motiver har informanten for at bo i et tiny house? Hvilke boligidealer og boligdrømme har informanter? Hvilken forståelse af hjem har informanten? Hvilken forståelse af plads og ting har informanten? Hvilken forståelse af frihed har informanten? Hvilken forståelse af ejerskab har informanten? Hvilken forståelse af fællesskab har informanten?
Photo elicitation	Hvad har informanten taget billedet af? Hvorfor har informanten taget billede af netop dette?

Tabel 1: Oversigt over tematikker i interviewguiden, som vi har undersøgt gennem vores metoder.

Interviewguidens første del blev udført under walking interviewene, fordi disse spørgsmål spørger ind til, hvem informanterne er, fakta om deres bolig, og hvor og hvordan informanterne tidligere har boet (Bilag 9). Disse spørgsmål giver empiri, der kan sammenlignes på tværs af informanterne, og omhandler f.eks. deres boligkarriere, nuværende boligsituation og fremtidige boligplaner. Anden del af interviewguiden understøtter det siddende interview, hvor vi stillede spørgsmål, som lagde op til mere detaljerede beskrivelser (Bilag 9). I denne del i interviewguiden havde vi fokus at få informanterne til at fortælle om deres oplevelse af deres hverdagsliv, deres værdier og forståelse af det gode boligliv, og hvad der ligger til grund for, at de har valgt at bo i et tiny house. Interviewet afsluttes ved, at vi spurgte informanterne, hvad vi manglede at spørge om. På denne måde fik informanten mulighed for at fortælle os noget, som vi ikke havde spurgt ind til (Bilag 9). Interviewguiden rummer ligeledes to overordnede spørgsmål til informanternes fotografier, som blev stillet, når vi inddrog deres fotografier i interviewet. Her spørges ind til, hvad de har fotograferet og hvorfor.

Walking interview

Walking interviewet bygger på den fænomenologiske forståelse af, at relationer til steder har en rumlige dimension. Vi inddrager derfor walking interviewet til at få indblik i informanternes livsverden med udgangspunkt i konkrete steder i og rundt om deres bolig (Jones et. al, 2008). Brugen af walking interviewet understøttes af specialets fænomenologiske udgangspunkt, hvor informanternes kropslige erfaringer og væren i verden er afgørende for deres forståelse af hjem (Buttimer, 1980; Kvale og Brinkmann, 2015).

Walking interviewene blev udført uden en planlagt rute, og ved ankomst bad vi informanterne om at vise os steder i og rundt om deres bolig. Vi ønskede, at informanterne skulle agere eksperter i egen bolig og livsstil. Walking interviewet tog derfor udgangspunkt i, hvad informanternes faldt relevant at vise os, frem for at skabe sammenlignbare ruter og interview. Vi erfarede allerede i vores pilotinterview, at den åbne tilgang til ruten fungerede godt, og at alle informanterne havde steder, de fandt relevant at vise os. Walking interviewet blev også benyttet til at skabe en situation, hvor informanterne fik mulighed for at reflektere over, hvilke steder i deres hjem og i deres nærmiljø de benytter, og som betyder noget for dem (Jones et. al, 2008). I teori om hjem og relation til steder fremhæves det, hvordan individers relation til hjem ofte er vævet ind i ureflekterede hverdagsprocesser, sociale relationer og livsstil, og at det derfor kan være svært at åbne op for en mere abstrakt samtale om hjem (Buttimer, 1980).

De fleste informanter valgte at vise os forskellige dele af deres bolig samt steder uden for boligen, som de bruger, såsom have, naturområder, skure, garager og eksterne køkken-, bad- og toiletfaciliteter. Særligt på campingpladserne blev vi vist rundt i pladsens fællesfaciliteter. Walking interviewet gav os som interviewere mulighed for at få et indblik i mere tekniske forhold ved de forskellige informanternes boligsituation. Tiny houses er præget af en stor diversitet og opfindsomhed i tekniske løsninger og måde at indrette og bygge boligen på. Det kan derfor være svært at aflæse, hvilken konstruktion informanterne helt præcist henviser til, når de bruger begreber såsom on eller off-grid, flytbar, skurvogn, trailer eller pavillon. Vores walking interview gav derfor mulighed for at få konkretiseret begreber og få en visuel forståelse for de forskellige boliger. Dette gav

os desuden et bedre udgangspunkt i det efterfølgende interview til at spørge ind til konkrete elementer ved boligen, og derigennem spørge ind til mere abstrakte begreber, såsom betydningen af hjem og bolig (Jones et. al, 2008).

Et billede fra walking interview med Celine rundt på familiens grund (Kilde: eget fotografi)

Photo elicitation

Som et supplement til vores interview har vi inddraget fotografier, som et medie til at få informanterne til at forklare og uddybe aspekter, som omhandler hjem og livsstil i et tiny house. Photo elicitation kan igangsætte refleksioner hos informanterne, når de skal fotografere, og det er en fordel under interviewsituationen, fordi informanten og interviewer har samme visuelle udgangspunkt for samtalen (Padgett et. al, 2013). I interview kan det være svært at åbne for en samtale om abstrakte koncepter som hjem og livsstil. Photo elicitation er endnu en metode vi inddrager med det formål at åbne op for en samtale om hverdagsprægede relationer til og brug af boligen og derigennem skabe empiri omkring informanternes livsverden.

I vores projekt havde informanterne selv taget fotografier i ugerne op til interviewene, som vi medbragte i udprintet form og brugte til at få informanterne til at uddybe eller starte nye emner i interviewet. Argumentet bag brugen photo elicitation som metode, er at et visuelt element kan fremkalde minder og følelser, som en samtale ikke kan (Padgett

et. al, 2013; Harper, 2002). Padgett et. al (2013) skriver, at photo elicitation synliggør det usynlige, både i den konkrete interviewsituation, hvor informant og interviewer har et fælles visuelt grundlag at tale ud fra, men også i informanternes forudgående fortolkning af, hvad der skal fotograferes. Photo elicitation lagde op til at informanterne skulle forholde sig til egen bolig og forståelse af hjem, når de skulle vælge, hvad de tog fotografier af. Fotografiet forstår vi som informanternes fortolkning af virkeligheden, og fotografierne brugte vi til at åbne op for en samtale om de forhold, som ligger bag informanternes fortolkning (Larsen og Meged, 2012).

Billeder taget under temaet 'fungerer godt ved dit hjem'. På det første billede har Karmen taget et billede af naturen uden for hendes bolig. Andet billede viser hendes morgenmad (Kilde: fotografi taget af Karmen).

I vores projekt blev informanterne bedt om at tage foto ud fra tre temaer. Disse temaer blev udviklet gennem pilotinterviewene og feedback fra informanterne. Temaerne forblev uforandret i de sidste seks interview og er følgende (Bilag 13):

1. Tag billeder af noget, der fungerer godt ved dit hjem.
2. Tag billeder af noget, der fungerer mindre godt ved dit hjem.
3. Tag billeder af steder, hvor du føler dig hjemme.

Informanterne fik besked på, at temaerne var op til individuel fortolkning, og at de under hvert tema kunne tage op til tre fotografier. Temaerne er udviklet med inspiration fra Padgett et. al. (2013) brug af metoden, hvor informanterne tager billeder af steder ud fra kontrasterende temaer, såsom negative og positive minder eller fortid og fremtid. Formålet med de to første temaer var at opnå indblik i informanternes negative og positive forståelse af deres egen bolig ved at spørge ind til, hvad der 'fungerer godt' og 'fungerer mindre godt' ved boligen. Dette var også temaer, der supplerede vores spørgsmål i interviewguiden. Ved afprøvning af metoden i andet pilotinterview og gennem feedback fra informanten blev vi opmærksomme på forskellen mellem 'hjem' og 'bolig'. Vi valgte herefter at benytte ordet 'hjem', eftersom det lægger op til en bredere fortolkning, som rummer både boligen og miljøet uden for boligen. I det tredje tema ønskede vi at påbegynde overvejelser hos informanterne omkring deres forståelse af hjem, hvorfor vi brugte fotografierne til at igangsætte denne samtale under interviewet. Vi valgte ligeledes at tilpasse spørgsmålet, så det spurgte ind til 'steder' frem for 'bolig' og dermed også lagde op til en højere grad af fortolkning, hvor vi muliggjorde at oplevelsen af hjem kunne overskride boligen.

Informanterne tog positivt imod opgaven og deres fortolkning af temaerne strækker sig fra at tage tre fotografier til hvert tema med begrundelser til fotografier, som er taget uden brug af temaerne. Dette er tilfældet i interview 4, hvor informanten ikke havde tid til at sætte sig ind i temaerne, og i interview 8, hvor informanten oplevede, at det ikke var muligt at fotograferer ud fra temaerne (Bilag 4 og 8). Vi blev også opmærksomme på, at den tematiske opdeling rummede begrænsninger, eftersom flere informanter beskriver de samme steder som både positive, negative og som steder, hvor de føler sig hjemme.

Vi oplevede ligeledes at informanternes tolkning af hjem var meget forskellig. Hvor nogle informanter tog fotografier af tekniske løsninger i deres bolig, tog andre fotografier af naturen rundt om deres bolig. Dette gav os ligeledes en forståelse for, hvad de forskellige informanter tolkede som hjem og lagde vægt på som vigtigt i deres hjem, hvilket kvalificerede vores forberedelse af spørgsmål i interviewene. Et forhold, som kan kritiseres i vores brug af metoden er, at interviewenes kvalitative karakter betyder at fotografierne ikke blev inddraget systematisk. Vi ønskede, at inddragelsen af fotografierne skulle fremstå som et naturligt forløb i samtalen, og det betød, at fotografierne i nogle interview åbnede op for flere aspekter og nye nuancer, mens de i andre interview ikke blev brugt. På trods af manglende systematik i brugen af metoden

mener vi, at inddragelsen af et visuelt element samt de foregående refleksioner har været afgørende for kvaliteten af vores interview og empiri.

Billeder taget under kategorien 'føler dig hjemme'. Første billede viser Arnes stue og køkken. Andet billede viser stranden tæt på Karmens bolig (Kilde: fotografier taget af Arne og Karmen).

Erfaringer fra felten

Vi mener, at det er relevant at redegøre for de erfaringer, vi har gjort os i felten, fordi de har været med til at forme vores brug af metoderne og skabe en forståelsesramme for vores empiri. Vi oplevede at gøre os nogle afgørende erfaringer under interviewene, erfaringer, som kan fremstå indlysende. Disse erfaringer er relevante at fremhæve, fordi de har været definerende for vores rolle som interviewere og selve planlægningen og udførelsen af vores metoder i de resterende interview. Vi har i alle, på nær i pilotinterviewene, benyttet os af at skrive thick descriptions, hvor vi har nedskrevet fokuspunkter, tematikker samt metodiske overvejelser fra det pågældende interview (Bilag 12; Bryman, 2012) I pilotinterviewene har vi drøftet de metodiske overvejelser mundtligt efter interviewene. Følgende erfaringer er baseret på vores efterfølgende samtaler og noter omkring metodiske overvejelser fra thick descriptions (bilag 12).

Den refleksive informant

En erfaring, som har været gennemgående for vores interview er informanternes egen interesse for at fortælle om deres idealer og motivationer for at bo i et tiny house. Inden pilotinterviewene havde vi en hypotese om, at informanterne ville have svært ved at reflektere over abstrakte koncepter, som relaterede sig til deres bolig og hjem. Denne forventning var baseret på vores teoretiske forståelse af hjem, hvor menneskes relationen til hjem er ubevidst og indlejret i hverdag og praksisser (Buttimer, 1980). Dette forbehold var begrundelsen for at supplere vores siddende interview med walking interview, hvor vi gennem stedspecifikke samtaler kunne åbne op for en samtale om den hverdagsprægede relation til hjem og steder. Vi havde også dette forbehold i vores brug af photo elicitation, hvor Padgett et. al (2013) skriver at metoden rummer en visuel begrænsning i kraft af, at det er svært at gengive abstrakte tanker og følelser i et fotografi. Vi havde derfor en hypotese om at fotografierne primært ville forholde sig til praktiske aspekter af boligen. Vi oplevede dog, at flere informanter knyttede abstrakte tanker om hjem og livsstil til umiddelbart hverdagsprægede fotografier, både før interviewet og under interviewet. Vi oplevede generelt at alle informanterne var velovervejede omkring emner vedrørende vores forskningstemaer og gav udtryk for allerede at have reflekteret over mange af de emner, vi spurgte ind til.

Informanternes refleksion kan forklares ved, at deres valg om at bo atypisk kræver refleksion. Informanterne beskriver i interviewene, hvordan de konstant konfronteres med deres livsstil og boligvalg. Denne konfrontation sker i mødet med deres omgangskreds og begrænsningerne i lovgivningen, men også i mødet med interesserede udefrakommende som os, der tvinger dem til at forklare deres livsstil og boligvalg. I interviewene er det derfor synligt, at det ikke er første gang informanterne har måtte begrunde og forklare deres boligvalg (Bilag 1-8).

Informanternes refleksion mener vi styrker vores metoder, eftersom informanterne allerede ønsker at vise os deres bolig og uddybe deres relation til boligen i interviewene og gennem fotografering. Vores bearbejdning af empirien viser dog også, at informanterne som alle andre har svært ved at se de processer, som spiller ind på deres boligpræferencer, værdier og forestillinger om det gode boligliv. Informanternes refleksioner er i overvejende grad ideologiske rationaler og begrundelser for deres

boligvalg, hvilket også er deres begrundelse for at deltage i vores speciale. Vi har derfor været nødt til at have fokus på, at informanterne har en grund til at mødes med os, og allerede har en forståelsesramme, som de taler ud fra. Vi ønsker selvfølgelig ikke at anskue informanternes rationaler som usande, men vi har gennem empiriindsamlingen og behandlingen af empirien været bevidste om, at informanterne taler ud fra en politisk agenda. I denne sammenhæng har metodernes formål har været at komme bag om informanternes umiddelbare fortælling.

Erfaringer og rollen som interviewer

I udførelsen af pilotinterviewene har vi gjort os erfaringer, som har haft indflydelse på vores egen rolle som interviewere. Vi er ligeledes blevet bevidste om at det kræver fokus og erfaring at udføre et succesfuldt semistruktureret interview.

Vi oplevede at vekselvirkningen mellem at agere gæst og interviewer under walking interviewene og derefter kun agere interviewer i de siddende interview krævede overblik og fokus som interviewer. Det krævede en del tilvænning at holde øje med tid og styre interviewet i forhold til varighed under walking interview, for derefter naturligt at gå videre til det siddende interview og på samme tid stille relevante spørgsmål og virke interesseret. Vi erfarede ligeledes, at det var nødvendigt for os at tage styring under interviewene uden at dominere. I første pilotinterview foretog vi interviewet stående i køkken-alrum-stuen, fordi vi ikke var blevet tilbudt at sætte os. Det var kun de sidste 15 minutter af interviewet, som blev udført siddende, hvilket betød at overgangen mellem walking interview og det siddende interview var mindre tydelig både for os selv og for informanten (bilag 1). Denne situation, hvor walking interviewet ikke var afsluttet, og vi ikke tog styringen som interviewere betød, at vi havde svært ved at skabe overblik over de spørgsmål og temaer, vi ønskede at afdække i interviewet. I de resterende interview havde vi derfor en tydelig opdeling mellem walking interview og det efterfølgende interview, som vi sørgede for blev udført siddende, så vi uden problemer havde mulighed for at inddrage fotografier.

Vi har erfaret, at de emner, vi spørger ind til i vores interview er svære at adskille fra de emner, som bliver taget op af informanterne i de indledende mere uformelle samtaler. Vi ønskede at skabe en relation til informanterne, ved ikke direkte at gå i gang med vores interviewspørgsmål ved første møde. Vi oplevede, at vi allerede i de indledende

telefonsamtaler blev introduceret til relevante aspekter af informanternes livsverden i forhold til deres relation til deres egen bolig og tiny house-bevægelsen. Det kan forklares ved, at samtalen om hjem og værdier er integreret i alle aspekter af livet, og hænger sammen med informanternes familiesituation, identitet og hverdag, som de har svært ved tale om uden at introducere os for deres livsverden (Kvale og Brinkmann, 2015). Vi oplevede derfor at interviewsituationen startede i samme øjeblik, vi mødte informanten. Denne erfaring gjorde vi os allerede i det første pilotinterview, som viste sig at være vigtig læring til de senere interview i forhold til at indføre teknikker til at få disse samtaler integreret i interviewet.

Under det første pilotinterview var vi nødt til at blive hentet i bil af informanten, eftersom vi stod af bussen et stop for tidligt på en trafikeret motortrafikvej. Vi oplevede, at interviewet gik i gang så snart vi satte os ind i informantens bil, og derfor nåede vi ikke at tænde for lydoptageren eller finde interviewguiden frem. Interviewet blev derfor startet på en anden måde end vi havde planlagt, hvilke påvirkede resten af interviewet. Det betød, at vi før interviewet blev præsenteret for relevante refleksioner og emner, som vi havde svært ved at få inddraget i det egentlige interview (Bilag 1). Under interview 3 var vi særlige opmærksomme på dette forhold, eftersom vi blev hentet på Odense banegård af informanten (bilag 3). Vi havde forberedt os på at, informanten ville komme ind på relevante emner allerede i bilen, hvor vi ikke havde mulighed for at starte det formelle interview eller lydoptageren. Vi var derfor særligt opmærksomme på at notere disse emner og aktivt følge op på det i interviewet f.eks. ved at spørge; 'Du nævnte i bilen at... vil du ikke gentage det?'. Vi erfarede derfor at interviewet allerede begynder ved et 'hej' og et håndtryk.

Magtforhold i interview

Vi har været opmærksomme på vores egen rolle i interviewsituationen. Det semistrukturerede interview er ikke en fordomsfri og fri dialog mellem interviewer og den interviewede. På trods af at der lægges vægt på fortællinger og beskrivelser af informanternes livsverden, så er selve interviewsituationen grundlæggende en envejskommunikation (Karpatschof, 2020)

Under forberedelsen af vores interview besluttede vi, at vi begge to skulle være til stede under alle interviewene. Beslutningen om at være to interviewere var vi klar over kunne

have konsekvenser for selve magtforholdet under interviewene, hvor informanten kunne opleve det asymmetriske forhold i det klassiske siddende interview som mere udpræget. Vi var ligeledes klar over at vores tilstedeværelse og fotografering af informanternes hjem kunne virke intimiderende og grænseoverskridende.

Vi er klar over at selve interviewsituation er asymmetrisk, forstået på den måde, at samtalen mellem os og de interviewede aldrig vil være en helt åben og fri dialog. Det er os, som sætter rammen for selve interviewets forløb, det er os, som stiller den interviewede spørgsmål samt os, som beslutter, hvad der skal følges op på, og hvornår interviewet slutter. For at udligne dette asymmetriske forhold ønskede vi at indtage rollen som bevidst naive og dermed understrege, at informanterne var eksperter i egen livsstil og bolig, og tydeliggøre, at vi ønskede at tilgå deres erfaringer så åbent og fordomsfrit som muligt. Etableringen af en relation, hvor informanterne kunne tale åbent om deres livsverden er en generel udfordring ved kvalitative interview, og det kræver erfaring og åbenhed mellem interviewer og den interviewede (Karpatschof, 2020). Walking interviewet indgik som en central metode til at skabe denne relation, eftersom interviewformen tillod os at lade informanterne styre, hvad vi indledningsvist talte om, samt gav os mulighed for at stille interesserede spørgsmål som enhver anden gæst. Walking interviewene havde også en relationsskabende effekt, som skulle gøre det mindre grænseoverskridende både for os og for informanten at udføre det efterfølgende interview i deres bolig. På samme tid tillod interviewet, at informanterne kunne føle sig på hjemmebane, eftersom interviewene blev udført i informantens eget hjem, og vi talte ud fra konkrete steder og praksisser i deres hjem.

Databehandling

I følgende afsnit redegøres for specialets behandling af den indsamlede empiri. I afsnittet vil vi redegøre for, hvordan vi har transskriberet vores interview, og hvordan transskriptionerne er blevet kodet og gjort klar til analytisk behandling.

Analysestrategi

Alle udførte interview er blevet lydoptaget og derefter transskriberet. Transskriptioner gør det lettere at bearbejde og analysere den indsamlede empiri. Transskriptionerne er

udarbejdet ud fra en transskriptionsnøgle. En udførlig beskrivelse af transskriptionsnøglen kan findes øverst i hvert interviewbilag (Bilag 1-8). Alle personfølsomme data og stedsspecifikke informationer er anonymiseret i transskriptionerne (Bilag 1-9).

Vi har valgt at benytte os af en tematisk kodning, som er en vekselvirkning mellem at forsimple og brede empirien ud. I denne proces reduceres empirien og nedbrydes under forskellige overskrifter. Denne kodningsstrategi kan sammenholdes med hermeneutikkens meningsfortolkning, hvor der konstant veksles mellem del og helhed. Dette er en proces, hvor vi trækker dele af empirien ud og ser det i en ny kontekst og samtidig vender tilbage helheden. Gennem denne kodning mener vi at opnå nye fortolkninger, som gennem hver kodning skaber en dybere forståelse af empirien (Kvale og Brinkmann, 2015; Bryman, 2012)

Vores bearbejdning af empirien begyndte allerede efter interviewene, hvor vi brugte thick descriptions til at udvælge og sammenkoble fokuspunkter fra interviewene, som vi umiddelbart fandt relevant at fastholde (Bilag 12). Allerede her begyndte vi første fortolkning og organisering af empirien, som skulle sikre, at vi ikke blev overvældet af mængden af empiri, men hele tiden havde overblik og fastholdt fokuspunkter (Kvale og Brinkmann, 2015; Bryman, 2012). Vores beskrivelser fra thick descriptions blev benyttet løbende under diskussioner og møder, og som grundlag for den mere systematiserede tematiske kodning (Bilag 12).

Vores kodning af empirien kan herefter inddeles forskellige faser. Den første fase er selve transskriptionen af den mundtlige samtale til et skriftligt materiale, som også rummer en løbende fortolkning og organisering af fokuspunkter. Den anden fase er en gennemlæsning af alle transskriptioner, hvor vi laver en individuel datastyret kodning (Kristiansen, 2020). For hver transskription har vi noteret gennemgående tematikker, som umiddelbart virkede interessante for analysen. For at lave et fælles udgangspunkt for den tematiske kodning af vores empiri, har vi i fællesskab udarbejdet tematikker, som var baseret på hver vores indledende individuelle kodning og tog udgangspunkt i empirien og ikke i teori. Den første tematiske kodning bestod af følgende seks tematikker (Bilag 10):

Tabel 2: Tematikker fra første kodning.

Vi har valgt at kode vores empiri efter tematikker, som inddeler empirien i mindre dele og kobler det sammen på tværs af interview under samme overskrift. Et formål ved den tematiske kodning er at tage empiri ud af de samlede transskriberinger og dermed skabe overblik og muliggøre at forskelle og ligheder kan synliggøres på tværs af interview (Kristiansen, 2020). Kodningens forskellige faser muliggjorde, at vi løbende kunne vender tilbage til empirien i dens kontekst og vurdere om der skulle etableres nye tematikker (Tabel 2). I praksis har vi hver haft ansvaret for at kode fire interview og indsætte relevante citater under de forskellige tematikker i et samlet dokument (Bilag 10). Formålet med den første kodning var at have åbne kategorier, som i kodningsprocessen kunne udbygges. Under kodningen blev vi opmærksomme på, at meget empiri gik på tværs af tematikkerne, eftersom mange af tematikkerne gik igen i de forskellige citater. Eksempelvis var det svært at adskille informanternes motivation for at flytte i tiny house fra deres beskrivelse af deres drømmebolig, som også kan passe under kategorien 'Boligidealer' (Tabel 2; Bilag 10). Mange af informanterne fortalte også om deres motivationer for at bo i et tiny house gennem beskrivelser af, hvad de ikke ønskede at bo i, som derved passer under kategorien 'Modfortællinger' (Tabel 2; Bilag 10). Vi valgte efter første kodning at opstille nye tematikker som den anden kodningsfase tager udgangspunkt i (Tabel 3; Bilag 11). Gennem denne proces fik vi synliggjort hvilke tematikker, som gik igen, men vi fik ligeledes også samlet temaer, som overlappede samt åbnet op for nye temaer, som tidligere var blevet overset. I anden kodning tog vi udgangspunkt i den empiri, vi havde udvalgt i første kodning, men refererede også tilbage til transskriberingerne. Denne empiri blev gennemlæst og opsummeret i pointer, som blev placeret under de nye tematikker.

Den anden tematiske kodning bestod af seks tematikker (Tabel 3; bilag 11):

Tabel 3: Tematikker fra anden kodning

Vi lavede her to nye tematikker 'Ideen om det gode liv' og 'Plads' (Tabel 3; Bilag 11). Temaet 'Ideen om det gode liv' tog udgangspunkt i den tidligere tematik 'Boligideal' (Tabel 3; Bilag 11). Dette nye tema blev udviklet, fordi vi blev bevidste om, at informanterne ikke selv italesætter boligidealer, men beskriver deres værdier og forestillinger om den rigtige måde at leve på, som hænger sammen med deres boligvalg. Derudover lavede vi den nye kategori 'Plads', hvor vi samlede informanternes beskrivelser af plads, både i fysisk og overført betydning, da vi opdagede at dette var et gennemgående fokuspunkt for informanterne (Tabel 3; Bilag 11). Herefter lavede vi en opsamling af de pointer, som var gennemgående for størstedelen af informanterne. Under hvert tema har vi noteret de pointer, som går igen hos flere informanter. Eksempelvis er 'Økonomisk frihed' et motiv, som går igen hos alle informanterne, som årsagen til at de flyttede i et tiny house (Tabel 3; Bilag 11).

I analysen trækker vi på elementer fra den hermeneutiske analyse. Vi bruger derfor informanternes egne meningsfortolkninger og beskrivelser til at afdække hvilken betydning informanterne tillægger det at bo i et tiny house (Kvale og Brinkmann, 2015). Den hermeneutiske tilgang til undersøgelsesfeltet er derfor synlig i analysens undersøgelse af hvilken betydning, de otte informanter tilskriver bestemte oplevelser eller valg i forhold til deres bolig og livsstil. Den hermeneutiske analyse kræver en bevidsthed om, at der konstant er flere fortolkningsmuligheder af den samme empiri, og at fortolkningen er kontekstbestemt og afhængig af den teori og de begreber, vi forstår empirien gennem. Den hermeneutiske fortolkningstradition er kritiseret for at være

individbaseret, og at den overser den strukturelle og sociale kontekst som individerne befinder sig i (Kvale og Brinkmann, 2015). Vi benytter derfor elementer fra den hermeneutiske analyse i en sociologisk kontekst, hvor vi veksler mellem et individbaseret fokus på informanternes meningstilskrivelser og et fokus på de strukturelle forhold, som har indflydelse på meningstilskrivelser på tværs af informanterne.

Opbygning af analyse

Vores analyse er opdelt i to overordnede dele, som undersøger informanternes valg om at bo i et tiny house ud fra to forskellige teoretiske udgangspunkter. Disse to delanalyser undersøger henholdsvis tiny house-bevægelsen og informanternes bolig som et nyt boligfænomen og analyserer tiny house-bevægelsen ud fra generel teori om boligpræferencer og boligpraksis. Første analysedel tager derfor udgangspunkt i tematikkerne 'Ideen om det gode liv' og 'Modfortælling', hvor informanternes valg om at bo i et tiny house er et udtryk for en modkultur, der repræsenterer alternative ideer om det gode liv og den gode bolig (Tabel 3; Bilag 11). Den næste analysedel tager udgangspunkt i tematikkerne 'Motivationer' og 'Begrænsninger' i informanternes valg om at flytte i et tiny house, og hvordan disse kan sammenlignes med generelle boligpræferencer, boligpraksisser og boligbehov i Danmark (Tabel 3; Bilag 11). Tematikken 'Plads' udgør et fokuspunkt gennem begge analyser, eftersom reduktionen af plads er et omdrejningspunkt for tiny house-boligformen (Tabel 3; Bilag 11). Tematikken 'Tiny house' rummer beskrivelser af informanternes bolig og boligsituation, der inddrages i præsentationen af informanterne (Tabel 3; Bilag 11).

Validitet og reliabilitet

Validitet omhandler undersøgelsens gyldighed, mens reliabilitet omhandler dens pålidelighed. I den kvalitative forskning bliver det diskuteret i hvilken grad at det giver mening at vurdere kvalitativ viden ud fra validitet og reliabilitet. Validitet og reliabilitet er begreber fra den naturvidenskabelige tradition, men vi benytter os af Kvale og Brinkmanns (2015) måde at bruge begreberne på i en kvalitativ sammenhæng.

Undersøgelsen reliabilitet omhandler hvorvidt det er muligt at gentage undersøgelsen og producere den samme viden. Dette mener vi, at undersøgelsen opnår gennem vores

transparente beskrivelse af specialets metodedesign, proces og kritiske refleksion af selve udførelsen af vores metoder. Vi er klar over at vores resultater er et produkt af vores spørgsmål og den foregående forståelse, vi har af undersøgelsesfeltet. I kvalitativ forskning kan der derfor sættes spørgsmålstegn ved, om det er et mål, at undersøgelser skal kunne gentages, eftersom kvalitativ forskning ofte tager udgangspunkt i en bestemt kontekst (Kvale og Brinkmann, 2015). Kvale og Brinkmann (2015) skriver, at viden fra et hermeneutisk udgangspunkt er et produkt af forskerens forudgående viden og fordomme, som muliggør at empirien kan fortolkes. Kvalitativ forskning kræver derfor et fokus på denne subjektivitet gennem en konstant refleksiv proces. Multipliciteten i fortolkninger er også omdrejningspunkt i vores databehandling, hvor vi gennem den tematiske kodning konstant reflekterer over de valg vi tager og de tolkninger vi fravælger, mens vi vekselvirker mellem udvalgte tematikker og vender tilbage og genlæser transskriberingerne

Validitet beskriver undersøgelsens gyldighed i den kontekst, vi undersøger, hvilket også kaldes intern validitet (Kvale og Brinkmann, 2015). I specialet har vi lagt vægt på en proces, hvor vi undersøger undersøgelsesfeltet ud fra dets præmisser og ikke ud fra et teoretisk udgangspunkt. Vi sikrer validiteten af vores empiri, fordi vi benytter os af en interviewguide, som sikrer at vores interview omhandler samme emner og udføres på samme måde. På samme tid kan vores interview kritiseres for at være forskellige både i form og indhold. Dette skyldes, at vi ønskede at afdække det, som informanten fandt relevant at fortælle og vise os, hvorfor interviewene ikke er helt ens. Vi opfatter, at det er en styrke, at vores empiri er kontekstbaseret, eftersom vores metodedesign tillod informanterne at inddrage os i deres meningsdannelser (ibid.).

Validitet kan også undersøges ud fra begrebet ekstern validitet, som omhandler undersøgelsens generaliserbarhed (Kvale og Brinkmann, 2015). I vores speciale undersøger vi tiny house-bevægelsen som et socialt fænomen med udgangspunkt i otte individers livsverden. Vores empiri og viden er skabt i en specifik kontekst, som ikke umiddelbart kan generaliseres til at gælde for alle tiny house-beboere i Danmark. Denne form for generaliserbarhed er dog heller ikke det som den kvalitative forskning efterstræber og ikke er specialets formål (Karpatschof, 2020). Vi bruger vores teoretiske ramme til at forstå vores empiri ud fra samfundstendenser, og vores resultater kan derfor overføres til lignende undersøgelsesfelter gennem analytisk generaliserbarhed (Kvale og Brinkmann, 2015). Vi skaber dermed viden om tiny house-bevægelsen, som kan

overføres til andre lignende kontekster, men som ikke skal forstås som gyldige for hele tiny house-bevægelsen i Danmark.

Rekruttering af informanter

Vi har i projektet rekrutteret vores informanter gennem Facebook. For at rekruttere informanter til specialet, lavede vi et Facebook-opslag på fire danske Facebook-sider, som har en titel hvori ordet 'tiny house' indgik. Vi havde planlagt at rekruttere vores informanter via forskellige platforme og personlig kontakt, men eftersom vi oplevede en enorm interesse gennem vores Facebook-opslag, valgte vi at begrænse os til de informanter, som havde taget kontakt til os herigennem. Vi havde på forhånd opstillet nogle krav, som vi ville vælge vores informanter ud fra, bl.a. geografisk spredning, at deres tiny houses var forskellige samt spredning, hvad angår alder, køn og familietype.

I specialets opstart var vi også interesseret i at rekruttere kommende tiny house-beboere, eftersom vi ikke var sikre på, at vi kunne få kontakt til nok tiny house-beboere. Derudover havde vi også et ønske om at sammenligne de kommende og nuværende tiny house-beboeres motivationer for at bo og leve småt. Da vi oplevede en stor interesse gennem rekrutteringen fra Facebook valgte vi at afgrænse vores målgruppe til at være tiny house-beboere, som bor fast i deres bolig hele året. Vi har ikke rekrutteret individer fra tiny house-bofællesskaber, da det er svært at få kontakt til grupperne og de ofte ikke er organiseret, eftersom det er ulovligt at bo i et tiny house i Danmark. Vi har indledningsvist haft kontakt med Tiny Varigheden i Køge Kommune, hvor der på nuværende tidspunkt er bygget et tiny house, som dog ikke må bruges til beboelse endnu. Fra denne kontakt blev vi klar over, at Facebook var et effektivt medie at rekruttere informanter igennem. Her blev vi gjort opmærksomme på, at boligformen ikke er organiseret, men primært udøves af individer eller familier, som ofte har adresser i andre boliger, hvilke gør det svært gennem officielle kanaler at finde tiny house-beboere. Vi har derfor kun fået kontakt til et lille udsnit af de personer, som identificerer sig med tiny house-bevægelsen i Danmark. Vi kan derfor ikke undersøge, om der er forskel på tiny house-beboere, som bor alene eller i bofællesskaber. Det er også væsentligt at bemærke, at vi kun har fået individer i tale, som ønsker at fortælle om deres bolig og ønsker at tiny houses bliver lovligt i Danmark.

Vi har specifikt søgt gennem Facebook-grupper, som har et fællesskab omkring tiny houses, hvilket betyder, at vi kun har fået kontakt til en gruppe mennesker, som er bekendte med begrebet og betegner sig selv som tiny house-beboere. Det betyder, at vi dermed ikke er kommet i kontakt med beboere, som bor småt, men ikke engagerer sig i tiny house grupper eller er på Facebook. På den ene side er det en fordel at rekruttere informanter, som alle er bekendte med begrebet tiny house. Det betyder at informanterne har et fælles udgangspunkt, og vi derfor kan undersøge, hvordan de forholder sig til tiny house som en bevægelse. På den anden side er dette en begrænsning, eftersom vi rekrutterer samme type af informanter, med samme forståelsesramme. Som vi tidligere har uddybet, findes der nemlig mange begreber og fremstillinger af at bo småt, hvor begreber såsom simpel living, minimalisme, tiny living og compact living også overlapper med tiny house-fænomenet. Vi får derfor kun fat på dem som bor småt og identificerer sig med tiny house-begrebet.

I vores rekrutteringsproces oplevede vi, at vi på flere tiny house Facebook-sider ikke fik lov til at søge informanter, og at vores undersøgelse blev opfattet som negativ og undergravende for tiny house-bevægelsen i Danmark. I den sammenhæng var vi var overrasket over at møde modvilje og eksempelvis blive smidt ud af en Facebookgruppe. Vi kan derfor udlede at spektret af tiny house-beboere, som ikke ønsker at tale med os og måske repræsenterer andre værdier og motivationer for at bo småt, er til stede, men at det ikke har været muligt at undersøge nærmere.

Etiske overvejelser

Kvalitative undersøgelser vil altid rumme etiske overvejelser. Dette er også gældende i vores speciale, hvor vi undersøger individers livsverden, værdier og hjem. Vi har derfor været bevidste om at respektere informanternes udsagn, så de føler sig korrekt repræsenteret og samtidig ikke udleveret i analysen (Brinkmann, 2020). Vi har også valgt at behandle informanternes udsagn i interviewene som informanternes virkelighed og ikke mistænkeliggøre deres udsagn som utroværdige. Vi er ligeledes klar over, at mange af informanterne har et formål med at deltage i projektet, som er at fortælle om deres boligform og være med til at forbedre mulighederne for at bo i et tiny house i Danmark. Vores undersøgelse og resultater tager udgangspunkt i empirien, og vi er derfor nødt til at udfordre informanternes udsagn for at blive klogere på fænomenet, hvilket muligvis ikke giver de resultater, som informanter forventer.

Projektet rummer også nogle særlige etiske overvejelser grundet informanternes boligsituation. Vi er bevidst om, at mange informanter befinder sig i en situation, hvor deres bolig ikke kan godkendes til beboelse efter kommunale og nationale regler, og at flere af informanternes adresser er placeret ulovligt. Overvejelser omkring, hvordan vi har kunne sikre informanternes anonymitet har derfor været et omdrejningspunkt, både for os og for informanterne. Vi har tidligt sikret, at informanternes var bekendte med, hvad empirien skulle bruges til, samt sikret deres anonymitet til den grad, som de ønskede. Dette er ligeledes skrevet ind i samtykkeerklæringerne, som af hensyn til GDPR-regler tydeliggør, hvilke materialer vi må opbevare og udgive. Fotomateriale, som optræder i rapporten, er ligeledes godkendt af informanterne.

Præsentation af informanter

I dette afsnit vil vi præsentere specialets informanter. Det nedenstående skema har til formål at give et overblik over informanternes tiny houses. Herefter vil vi give en kort karakteristik af de otte informanter – deres familiesituation, erhverv, boligkarriere og fremtidige planer.

Navn	Type af tiny house	Størrelse	Geografisk placering
Morten	Skurvogn uden hjul	30 m2	Horsens Kommune
Karmen	Campingvogn	15 m2	Dragør Kommune
Lise	Kolonihavehus	35 m2	Odense Kommune
Harald	Hus på hjul	21 m2	Lejre Kommune
Arne	Selvbygget hus på hjul	18 m2	Gribskov Kommune
Celine	Selvbygget hus på hjul	24 m2	Favrskov Kommune
Christina	Tidligere Krone Køletrailer	30 m2	Herning Kommune
Lone	Campingvogn og fortelt	28 m2	Aabenraa Kommune

Tabel 4: Ovenstående skema viser information om informanterne og deres tiny house (Bilag 1-8).

Morten (bor alene)

Morten bor i et tiny house i Horsens Kommune. Han arbejder til daglig som el-ingeniør og projektleder. Morten har ingen børn, men en kæreste med børn, som han bor hos nogle dage om ugen.

Morten bor i en skurvogn på ca. 30 kvadratmeter (Billede 1.1 og 1.2.). Skurvognen er tilkoblet offentligt vand-, el- og kloaksystem. Derudover har han flere containere stående på sin grund, som bruges til værksted og opbevaring (Billede 1.3. og 1.4.). Han har boet i sit tiny house i to år og bor lige nu lovligt på en grund, som han selv ejer. Inden han flyttede i sit tiny house, boede han i et hus på ca. 140 kvadratmeter. Morten ejer stadig huset, men lejer det ud på nuværende tidspunkt.

Mortens fremtidige planer er at blive boende på den grund, hvor han bor nu. Mortens tiny house bliver på sigt ulovligt, og hans grund kan blive omlagt til landbrugsjord, hvis han ikke søger om byggetilladelse og bygger en lovlig bolig på grunden. Morten har planer om at investere i nogle boliger, som han kan udleje for økonomisk gevinst (Bilag 1).

*Billede 1.1. viser Mortens tiny house set udefra. Billede 1.2. viser Mortens stue-køkken-alrum.
Billede 1.3. viser Mortens værksted set udefra. Billede 1.4. viser Mortens værksted set indefra (Kilde:
fotografier taget af Morten)*

Karmen (bor alene)

Karmen bor i et tiny house i Dragør Kommune. Karmen er uddannet pædagog og har for nyligt taget en coach-uddannelse. Hun har to voksne børn, som ikke bor hos hende.

Karmen bor i en campingvogn på ca. 15 kvadratmeter på en campingplads (billede 2.3.). Karmen har boet på den campingplads, hvor hun bor nu, siden oktober 2021. På campingpladsen, hvor hun bor, har hun adgang til diverse fællesfaciliteter, såsom bad og køkken. Hun henter selv vand og tømmer eget toilet. Derudover har hun fået lov til at opbevare ting og møbler, som der ikke er plads til i hendes campingvogn, hos en ven. Karmen bor lovligt i sin campingvogn hele året, eftersom Dragør Kommune har gjort det muligt at have adresse på campingpladsen hele året rundt. Hun har førhen boet forskellige steder i verden og flere steder i Danmark, både i større villaer, rækkehuse og lejligheder. Inden Karmen valgte at flytte til Dragør Kommune, boede hun en kort overgang på en campingplads på Sydvestsjælland i et tiny house-kollektiv under opstart.

Karmens fremtidige planer er at blive boende i sin nuværende campingvogn på campingpladsen. Hun ønsker på sigt med en kommende partner at bygge en tiny house på hjul (bilag 2).

Billede 2.1. viser Karmens campingvogn set udefra. Billede 2.2. viser Karmens bord og sofa område set indefra. Billede 2.3. viser Karmens campingplads. Billede 2.4. viser naturen beliggende tæt på Karmens campingplads. (Kilde: egne fotografier, fotografi 2.4. af taget af Karmen)

Lise (bor alene)

Lise bor i et tiny house i Odense Kommune. Hun er uddannet journalist og arbejder som freelancer og underviser. Lise har to voksne børn, som ikke bor hos hende.

Lise bor i et kolonihavehus på ca. 35 kvadratmeter i en kolonihaveforening (billede 3.1.). Hun har boet i sit kolonihavehus siden august 2021. Hun har dog haft kolonihavehuset i længere tid, men er først flyttet fast ind efter at have fået hjælp til at sætte det i stand. Kolonihavehuset er tilkoblet vand-, el- og kloaksystem. Lise har et depotrum tæt ved hendes bopæl, hvor hun opbevarer møbler og andre ting, der ikke er plads til i hendes kolonihavehus. Det er ikke lovligt at bo i kolonihavehuset hele året, hvorfor hun har adresse andetsteds. Lise har førhen boet forskellige steder i Danmark, både i villa og lejligheder.

Lise fremtidige planer er at blive boende i sit kolonihavehus, i hvert fald i de næste to år, men hun drømmer også om at bo lovligt i et off-grid tiny house (Bilag 3).

Billede 3.1. viser Lises kolonihavehus set ude fra. Billede 3.2. viser Lises arbejdsplads inde i hendes tiny house. Billede 3.3. viser Lises have. Billede 3.4. viser Lises redskabsskur. (Kilde: egne fotografier, fotografi 3.2. er af taget af Lise)

Harald (bor alene)

Harald er 28 år gammel og bor i et tiny house i Lejre Kommune, som han lejer. Han er uddannet snedker, bygningskonstruktør og studerer på nuværende tidspunkt miljøplanlægning. Harald bor på en grund, hvor der er ved at blive opført et tiny house-fællesskab. Harald har firma, hvor han bygger bæredygtige tiny houses, og han er selv med til at bygge de huse, som skal opføres på grunden.

Harald bor i et købt tiny house hus på hjul på ca. 21 kvadratmeter og her har han boet siden august 2021 (billede 4.1.) På grunden, hvor hans tiny house står, har han bygget en anden tiny house og der ligger en ubeboet villa (billede 4.3.). Haralds bolig er ikke tilkoblet vand, men han har mulighed for at gå i bad og på toilet i en servicevogn og servicehus, som er etableret på grunden (billede 4.4.). Det er ikke lovligt at have adresse i det tiny house, som han bor i, men han har adresse i det hus, som står på grunden. Harald har førhen boet forskellige steder i verden samt i lejlighed i Danmark.

Haralds fremtidige planer er at blive boende i hans tiny house, imens han er studerende, og derefter drømmer han om at bygge sit eget tiny house, som skal være off-grid og kunne flyttes rundt mellem forskellige lokationer. Han drømmer også om at arbejde i- og dermed flytte til udlandet (Bilag 4).

Billede 4.1. viser Haralds tiny house. Billede 4.2 viser Haralds tiny house set indefra. Billede 4.3. viser det andet tiny house, som Harald har bygget. Billede 4.4. viser fælles bad- og toiletfaciliteter, servicevognen og en lade. (Kilde: egne fotografier, fotografi 4.1. er taget af Harald)

Arne (bor alene)

Arne er 64 år gammel og bor i et tiny house i Gribskov Kommune. Arne er uddannet tømrer og har sit eget tømrerfirma.

Arne bor i et selvbygget hus på hjul på ca. 18 kvadratmeter, som er placeret på hans søsters grund (billede 5.1. og 5.3.). Arne har boet i huset i 2 år, og det er tilkoblet vand-, el- og kloaksystem. Arne har et værksted på 120 kvadratmeter, som er beliggende tæt ved hans bolig, og som han bruger i forbindelse med sit arbejde, men også til at opbevare alle de ting, som ikke kan være i hans tiny house. Arne har tidligere boet i lejlighed og i en villa, som han ejer sammen med sin ekskone. Han har desuden boet på en sejlbåd i næsten tredive år.

Arnes fremtidige planer er at bygge et nyt tiny house på sin veninde grund (bilag 5).

Billede 5.1. viser Arnes tiny house set udefra. Billede 5.2. viser Arne tiny house indefra. Billede 5.3. viser Arne tiny house fra gavlsiden. Billede 5.4. viser naturen rundt om Arnes tiny house. (Kilde: egne fotografier, fotografi 5.2. er taget af Arne)

Celine (par med børn)

Celine bor i et tiny house i Favrskov kommune sammen med sin partner og to børn. Celine er uddannet biolog, men er på nuværende tidspunkt på barsel.

Celine og hendes familie bor i et hus på hjul, som de selv har bygget, på en grund som de selv ejer. Huset er ca. 24 kvadratmeter (billede 6.1. og 6.2.). Foruden deres hus på hjul, er der også et skur og et lille kolonihavehus samt en venindes tiny house på grunden. Desuden er familien ved at bygge et hus på ca. 100 kvadratmeter og en garage på 135 m² på samme grund, hvor deres tiny house er opført (billede 6.4.). Da vi udførte interviewet, boede Celine og familien i deres tiny house (bilag 6).

Celine og familien har boet i deres tiny house i to år. Tidligere har Celine og hendes partner boet i lejlighed, i et kolonihavehus og i et kollektiv. Celine er vokset op i nærheden af, hvor hun og familien bor nu. Celine og familiens fremtidige planer er, at flytte fra deres tiny house over i det nye hus, som de er ved at bygge på samme grund.

Billede 6.3. viser Celine og familiens nybyggede hus. Billede 6.4. viser de forskellige bygninger på Celines grund. Billede 6.1. viser Celine og familiens tiny house set udefra. Billede 6.2. viser Celines køkken-alrum set indefra. (Kilde: egne fotografier, fotografi 5.2. er taget af Celine)

Christina (bor med sin datter)

Christina bor i et tiny house på sine forældres grund i Herning Kommune. Til daglig arbejder hun som Have- og skovservice. Hun bor i sit tiny house sammen med sin lille datter.

Christina bor i en tidligere Krone køletrailer, på ca. 30 kvadratmeter, som er omdannet til beboelse (Billede 7.1. og 7.3.). Hendes tiny house er tilkoblet vand-, el- og kloaksystem. Christina har boet i sit tiny house siden juni 2021 og har adresse i sine forældres hus. Christina har tidligere boet i en villa på 168 kvadratmeter sammen med sin eksmand, i den nærliggende by.

Christinas fremtidige planer er at blive boende, hvor hun bor nu, men overvejer også at flytte i en lille bolig langt ude på landet eller flytte sit tiny house til sin venindes grund (bilag 7).

Billede 7.3. viser Celines tiny house set udefra. Billede 7.4. viser vindmøllen på Christinas forældres grund. (Kilde: egne fotografier) Billede 7.1. viser Christinas tiny house set udefra. Billede 7.2. viser Christinas stue-område i hendes tiny house

Lone (bor alene)

Lone er 50 år gammel og bor i et tiny house i Aabenraa Kommune. Hun er uddannet elektriker og har en kandidat i pædagogisk sociologi og er på nuværende tidspunkt i praktik hos Jem og Fix.

Lone bor i en campingvogn på ca. 28 kvadratmeter på en campingplads (billede 8.1 og 8.3). Lone har boet i sin campingvogn i seks år på forskellige campingpladser. På campingpladsen, hvor hun bor, har hun adgang til diverse fællesfaciliteter, såsom bad og køkken, men hun bruger for det meste sit køkken i campingvognen (Billede 8.2). Hun henter selv vand og tømmer eget toilet. Det er ikke lovligt at bo helårligt på campingpladsen, selvom Lone har adresse der. Hun har førhen boet forskellige steder i Danmark, både på kollegie, lejlighed og på andre campingpladser. Inden Lone valgte at flytte til Aabenraa Kommune, boede hun på en campingplads i Hundige.

Da vi interviewede Lone, boede hun på campingpladsen i Aabenraa Kommune, men er efterfølgende flyttet i en lejlighed, det vil sige to værelser som ligger i forlængelse af et hus med have, ude på landet – også i Aabenraa Kommune (Bilag 8).

Billede 8.1. viser Lones campingvogn set udefra. Billede 8.2. viser Lones køkken i forteltet Billede 8.3. viser campingpladsen som Lone bor på. Billede 8.4. viser naturen tæt beliggende på Lones campingvogn. (Kilde: egne fotografier)

04

KAPITEL

"Ja det tror jeg egentlig godt, at man kan sige, at det næsten er en opvågning (...) Vi har det godt, og jeg tror, at vi er på den rigtige vej i vores samfundskultur strukturelt, men jeg tror, at som individer kunne vi godt gøre mere, end vi gør"

Harald (Bilag 4, 1:03:11)

Analyse

Vores analyse er delt op i to dele, som ud fra to teoretiske vinkler undersøger informanternes motivationer for at flytte i et tiny house samt deres værdier og forestillinger om det gode boligliv. Vi mener, at det er relevant at afdække vores problemformulering ud fra disse to teoretiske vinkler, fordi det både er relevant at forstå tiny house-bevægelsen som et særskilt fænomen med bestemte værdier og forestillinger om det gode liv, og også at forstå tiny house som en særpræget boligform set i forhold til de generelle bolig tendenser i samfundet. Gennem disse to analysedele kan vi pege på, hvad der er kendetegner specialtets informanter, og hvorfor informanterne vælger at bo i et tiny house. Den første analysedel tager udgangspunkt i undersøge tiny house-bevægelsen som et nyt boligfænomen, en særlig livsstil og bestemte forestillinger om det gode liv. I den anden analysedel sammenligner og udfordrer vi informanternes boligpræferencer og boligpraksis og viser, hvordan de på mange måder stemmer overens med generelle tendenser i Danmark. Gennem vores analyse finder vi dermed frem til de værdier og forestillinger om det gode boligliv, som ligger til grund for informanternes valg om at bo i et tiny house.

Første analysedel

Tiny house som en livsstil og modfortælling

Første analysedel er opbygget af tre afsnit. I første afsnit undersøger vi tiny house-bevægelsen som en modkultur for at finde ud af, hvorfor informanterne ønsker at bo på en anderledes måde end størstedelen af danskerne, og hvilke værdier og forestillinger om det gode boligliv, de knytter til at bo i et tiny house. Vi vil analysere, hvordan informanternes valg om at bo i et tiny house tager afsæt i ønsket om at bo bæredygtigt og minimalistisk og bevidst tilvælge en bolig, som går imod samfundets boligidealer. I andet afsnit undersøger vi, hvordan valget om at bo i et tiny house er et udtryk for en særlig livsstil. I dette afsnit vil vi inddrage Douglas' (1996) og Bourdieus (1986; 1999; 2005) forståelse af livsstil. I tredje afsnit vil vi analysere informanternes forhold til tiny

house-bevægelsen: Hvordan de bruger begrebet i mødet med andre og i forståelsen af sig selv.

Tiny house-bevægelsen som modkultur

Informanternes kritik af konventionelle boligidealer

Informanterne identificerer sig alle med tiny house-bevægelsen, og de refererer derfor til et globalt fænomen, som bygger på særlige idealer i forhold til det gode liv og den gode bolig (Mangold og Zschau, 2019). I litteraturstudiet har vi belyst, at international litteratur forstår tiny house-bevægelsen som en modkultur, der bygger på et fravalg af konventionelle boligidealer og livsstil. Disse undersøgelser konkluderer, at valget om at bo i et tiny ikke blot handler om boligformen, men handler om ønsket om at identificere sig med en særpræget kultur og ideologi (Mangold og Zschau, 2019; Shearer og Burton, 2019; 2021). Vi ønsker at afdække tiny house-beboeres boligvalg i en dansk kontekst. Analysen tager udgangspunkt i at undersøge informanternes boligvalg ud fra deres livsverden, men vi forsøger samtidig at forstå informanternes boligvalg gennem international litteratur.

Et gennemgående motiv for at flytte i et tiny house er ønsket om at bo på mindre plads. Størstedelen af informanterne giver udtryk for, at det at flytte på mindre plads har været et bevidst valg om at downsize og ikke nødvendigvis skyldes økonomiske forhold. Informanterne er bevidste om, at deres ønske om at bo på mindre plads står i kontrast til det, de oplever som samfundets boligideal, som er at bo i en stor og dyr bolig. Informanterne giver udtryk for at den konventionelle bolig med mere plads ikke er attraktiv for dem, fordi mere plads kræver mere rengøring og vedligeholdelse, økonomiske ressourcer, samt at boligen kan rumme flere ting, som skaber uorden og rod (Bilag 1, 3, 6, 7). Informanternes kritik af konventionelle boliger omhandler andet end den fysiske plads. Dette ses f.eks. når Lise siger: "jeg synes ikke, at størrelsen af huset gør så meget, det er mere det der med at børnene godt må hoppe i sofaen." (Bilag 3, 0:52:48). I citatet refererer Lise til en kultur, hun mener findes i konventionelle boliger, hvor børn ikke må hoppe i sofaerne, fordi boligen og ting i boligen, bruges som et udstillingsvindue til at vise beboerens identitet og socioøkonomiske status. Lise uddyber, at dette er en kultur, som er præget af en særlig forståelse boligen, hun beskriver som: "det bliver ikke et hjem, det bliver et udstillingsrum, det er det jeg ikke kan lide" (Bilag 3, 0:51:08). I citatet forklarer Lise, at hun tager afstand fra den positive signalværdi, som

hun mener, at andre tillægger et hjem med dyre møbler og ting. Flere af de andre informanter giver udtryk for samme kritik af en samfundskultur, hvor dyre ting og forbrug giver status. Både Arne, Harald, Lone, Celine og Karmen er kritiske overfor iscenesættelse af livsstil og identitet gennem boligen eller forbrug i boligen (Bilag 2, 3, 4, 5, 6 og 8). I vores teoriafsnit har vi redegjort for, at boligen bruges til at udtrykke social status, og boligens udformning taler derfor ind i en samfundskultur, hvor status signaleres gennem særlige symboler og indretning af boligen (Statens kunsthøjskole og Realdanias boliglaboratorium, 2020; Sjørø 2007). Informanternes kritik af den store bolig kan derfor tolkes som en kritik af en kultur, hvor den store og dyre bolig tillægges positiv værdi og signalerer status. Dette er en kultur, som bygger på forbrug som statusmarkør for kulturel, social og økonomisk kapital, som i specialet bliver omtalt som *forbrugerkulturen* (Statens kunsthøjskole og Realdanias boliglaboratorium, 2020; Sjørø, 2002; Bourdieu, 1984).

Informanterne fortæller, at konventionelle boliger rummer særlige værdier og forestillinger om det gode boligliv, som de tager afstand fra. De retter også en kritik af det danske boligmarked og lovgivning, som informanterne mener i høj grad er styret af forbrugerkulturens idealer. Denne kritik er f.eks. synlig, når Celine kritiserer, at markedsværdi udregnes på baggrund af boligens størrelse, og hun mener, at lovgivningen og boligmarkedet fastholder incitamentet til at bygge større boliger (Bilag 6). Flere af informanterne siger, at der er noget galt med det danske boligmarked, som de mener er gennemsyret af boligideal, de ikke deler (bilag 2, 3, 4, 5, 6 og 8). Som vi belyser i vores teoriafsnit, kan boligudbuddet og udformningen af boliger netop opfattes som et udtryk for samfundets boligideal, der manifesteres i det byggede miljø og skaber særlige rammer for en livsstil og samfundskultur (Sjørø, 2009; Sjørø, 2002). Informanternes forståelse af boligens betydning for deres livsstil og som et udtryk for samfundets indretning bliver også beskrevet af Celine. Hun fortæller, hvordan en større bolig betyder, at flere penge skal bindes i materialitet i boligen. Hun siger:

Jeg synes bare at det [værdisættelsen af store boliger] er urimeligt for det fordrer jo til, at man bygger stort, og både de folk der skal betale deres lån tilbage, det synes jeg heller ikke er i orden for så er de bundet til at skulle arbejde, arbejde, arbejde. (Bilag 6, 1:29:24).

I citatet kritiserer Celine, at strukturer på boligmarkedet skaber incitament til at bygge en særlig boligtype, som er bundet op på en særlig livsstil og samfundskultur, som fastholder hende og andre boligejere i "hamsterhjulet" (Bilag 6, 1:29:24). Denne metafor bruger hun til at beskrive en samfundskultur, hvor hun mener der kun er fokus på arbejde

og tjene penge med det formål at afbetale boliglån og opretholde forbrug, som igen er et resultatet af forbrugerkulturen.

Billede af Celine og families nye hus på under 100 m² (kilde: eget fotografi)

I ovenstående afsnit fortæller Celine, at lovgivningen og boligmarkedet er styrende for hendes boligsituation, hvilket er til stor frustration for hende, fordi lovgivningen og boligmarkedet tvinger hende til at bryde med sine forestillinger om det gode boligliv. De andre informanter giver også udtryk for at opleve, at samfundets boligidealer forstærkes gennem lovgivningen og begrænser dem i at bo, som de gerne vil. Alle informanter er frustrerede over ikke at have samme vilkår for at bo i et tiny house som i et konventionelt enfamiliehus (Bilag 1-8). Lise giver udtryk for, at lovgivningen er for "firkantet", "begrænsende" og "uoverskuelig" (Bilag Lise, 1:12:51). Dette har haft stor indflydelse på Lise valg af boligtype, hvorom hun siger "Det der er problemet, det er jo alle de der tilladelser og alt det der. Det var helt uoverskueligt for mig, at så skulle jeg til at kæmpe med nogle myndigheder om at få lov til det ene eller det andet" (Bilag 3, 0:28:36). I citatet beskriver Lise, hvorfor hun har valgt at bo i et kolonihavehuse og ikke i en anden form for tiny house, hvilke skyldes at lovgivningen forhindrer hende i at bo som hun gerne vil. Christina oplever også at lovgivningen opstiller begrænsende regler for, hvordan hun må leve sit liv. Dette gælder særligt i forhold til hendes datter, hvor hun siger: "man [mener] ikke, at man må bo i en trailer med et barn. Og det er faktisk så hardcore, at man bare fjerner barnet, så officielt bor jeg jo inde i huset [forældrenes hus] med sokkel, det er jo soklen der er afgørende. Jeg må gerne bo i en 30 kvadratmeter bolig, hvis der var sokkel

på den" (Bilag 7, optagelse 1, 0:18:33). I citatet understreger Christina, at det er absurd, at en sokkel er afgørende for, om hendes datter må bo hos hende, eller om hun skal fjernes.

Både Morten, Lone og Celine giver udtryk for, at det at gå imod systemet og lovgivningen i sidste ende har økonomiske konsekvenser for dem (Bilag 1, 6 og 8). Eksempelvis udtrykker Morten en bekymring for, at han kan tabe penge på sin grund, hvis han ikke bygger en konventionel bolig på minimum 140 kvadratmeter. Han siger: "(...) Og jeg har faktisk kigget meget på, hvis jeg skal bygge noget her. Jeg har kigget på at bygge et traditionelt hus på 140 kvadratmeter, men det har jeg jo grundlæggende ikke behov for, og den eneste grund til at jeg skulle bygge det var, fordi det ville være det nemmeste at sælge, og når man snakker med alle ejendomsmæglere, så siger de, at hvis du skal bygge noget, du skal sælge igen, så må du ikke bygge det under 140 kvadratmeter." (Bilag 1, 0:32:52). Morten uddyber, at han grundlæggende ikke ønsker at bygge et stort hus, men at kommunen trækker hans byggetilladelse tilbage, hvis han ikke bygger en bolig med sokkel inden for de kommende år. Celine og familiens valg om at flytte fra deres tiny house og bygge en konventionel bolig beskriver hun som et resultat af lovgivningens begrænsninger. Hun beskriver, hvordan de pladsmæssigt og økonomisk ønskede at udvide deres nuværende tiny house, men har valgt at bygge en lovlig bolig, fordi de ønskede at opnå en sikker boligsituation. Celine siger: "(...) vi ville 100 procent hellere, måske have spenderet nogle ekstra penge på et større drivhus, der var større i længden og måske også lidt i bredden, og så en vogn magen til på den anden side." (Bilag 6, 0:39:32) Celine uddyber, hvordan deres nuværende tiny house er tæt på at være deres "drømmebolig", men at lovgivningen sætter en begrænsning for dem i forhold til at udleve deres livsstil (Bilag 6, 0:41:28).

Informanternes ønske om at bo småt og alternativt kan opfattes som en afstandtagen fra en samfundskultur, som de mener er indlejret i konventionelle boliger, lovgivning og samfundet. I analysen viser vi, at informanterne er kritiske over for, at lovgivningen begrænser dem i at bo, som de gerne vil. Denne analyse af informanternes motiver for at bo i et tiny house kan sammenlignes med Shearer og Burtons (2021; 2019) undersøgelser, som netop konkluderer at tiny house-bevægelsen kan opfattes som en modkultur til en dominerende samfundskultur. I denne sammenhæng skal et tiny house opfattes som en rumlig manifestation af værdier, som er en kritik af de værdier, som er indlejret i konventionelle boliger.

Den bæredygtige bolig

Informanternes valg om at bo småt kan altså opfattes som en samfundskritik, hvor et tiny house signalerer et fravalg af samfundets konventionelle boligidealer. Ud fra dette perspektiv er den konkrete fysiske udformning af boligen irrelevant, så længe boligformen gør op med konventionelle boligidealer (Shearer og Burton, 2021). På samme tid må valget af at bo i et tiny house forstås som mere end blot en symbolsk handling. Et tiny house er baseret på særlige idealer, hvor minimalisme, hvad angår plads og ting, er omdrejningspunkt (ibid.). Informanternes valg om at følge tiny house-bevægelsens idealer i udformningen af deres bolig må derfor undersøges ud fra et perspektiv, hvor nedskaleringen af den fysiske plads rummer en værdi i sig selv.

Informanterne er generelt optaget af, hvordan en lille bolig med mindre plads skaber rammerne for mindre forbrug. Herom siger Lise:

Jeg tror ikke på, at jeg redder verden med det [at bo i et Tiny House], men jeg synes det er vigtigt at overveje, altså jeg har i mange år ikke haft et højt forbrug (...). Det giver ingen lykke at købe ting. (...) vi behøver ikke så mange ting, vi behøver ikke et så højt forbrug, vi kan måske leve lidt mindre. (Bilag 3, 0:35:29).

I citatet kritiserer Lise forbrugersamfundets rationaler, hvor lykke og status bliver forbundet med forbrug. Lise fortæller også, hvordan det netop er den lille boligs fysiske udformning, som muliggør, at hun kan udleve sit ideal om at reducere sit forbrug af ting og plads. Litteratur om tiny house-bevægelsen redegør for, at bevægelsens fokus på minimalisme udspringer af klimakrisen og ønsket om at reducere forbrug og klimaaftryk (Shearer og Burton, 2021; Mutter, 2013; Mangold og Zschau, 2020). Seks ud af otte informanter argumenterer for, at deres valg om at bo i et tiny house netop er baseret på et ønske om at passe på miljøet (Bilag 2, 3, 4 5, 6 og 8). Dette er særligt udpræget hos Arne og Harald, som begge arbejder med at bygge bæredygtige boliger (Bilag 4 og 5). Arne fortæller, at han har bygget sit tiny house med det formål at passer på klodens ressourcer. Han siger: "jeg vil gerne bo [på] så lidt [plads] som muligt i forhold til, at jeg efterlader en verden, der ikke er, den er smadret, det er for sent, men bidrage så lidt som muligt til at smadre den" (Bilag 5, 0:08:37). Arne mener, at tiny house-boligformen er attraktiv, fordi det er bedre for miljøet, eftersom det optager mindre plads og bruger færre ressourcer. Samme forståelse af sammenhængen mellem et tiny house og idealet om at passe på miljøet er til stede hos Harald, Karmen og Lone (Bilag 2, 3 og 8), hvorimod Christina og Morten ikke er optaget af miljømæssig bæredygtighed (Bilag 1 og 7).

Vi kan konkludere, at det er vigtigt for størstedelen af informanterne at deres bolig er lille og bygget af bæredygtige materialer, således at deres forbrug reduceres. Den bæredygtige bolig er derfor vigtig for det gode boligliv for hovedparten af informanterne. Informanterne vælger ud fra dette ideal at bo i et tiny house, fordi netop denne boligform muliggør en bæredygtig livsstil. Informanternes forestilling om det gode boligliv er derfor bundet op på bæredygtige værdier. Vi kan derfor konkludere at specialets informanter har samme motiver for at flytte i et tiny house, som også præsenteres i den internationale litteratur (Mutter, 2013; Shearer og Burton, 2019; Mangold og Zschau, 2020).

Less is more

Boeckermann et. al (2019) konkluderer, at der er en sammenhæng mellem tiny house-beboeres minimalistiske livsstil og tilfredsheden med at bo i et tiny house. Deres undersøgelse viser, at tiny house-bevægelsens ideal om lidt plads og minimalisme er en værdi i sig selv.

Informanterne er alle optaget, af hvordan deres fravalg af ting og plads også betyder et fravalg af den moderne boligs bekvemmeligheder. Karmen beskriver, hvordan hendes bolig på den ene side ikke fungerer godt og er upraktisk i forhold til en moderne livsstil. På den anden side giver de upraktiske forhold også hendes liv værdi, f.eks. når hun skal tømme sit eget toilet og hente sit eget vand (Bilag 2). Lone, Lise og Harald italesætter, at boligens reduktion af komfort og minimalistiske udformning betyder, at de ikke har samme tilslutning til fælles systemer, hvad angår vand, varme og kloak. Dette er systemiske løsninger, som i konventionelle boliger er gemt væk og fungerer automatisk. For flere af informanternes er dette systemer, de selv skal håndtere, hvilke komplicerer deres hverdag. Størstedelen af informanterne italesætter denne frivillige knaphed som besværlig, men samtidig som en værdi, fordi den giver dem en anden form for livskvalitet. Karmen siger "(...) der er noget med det basale, med at vende tilbage til noget oprindeligt" (Bilag 2, 0:35:00). Ligesom Karmen, sætter Lone ligeledes pris på f.eks. at tømme sit eget campingtoilet, hvilke hun både mener er irriterende og på samme tid opfatter som charmerende (Bilag 8). Lise fortæller, hvordan boligens minimalistiske benspænd betyder, at hun kan efterleve andre værdier. Hun siger:

Så det der med lige at gå ud og mærke, hvor er jeg med mit liv, og hvor er du med dit liv, og hvordan kan jeg prøve at bringe nogle værdier ind der giver mening

for mig, så jeg ikke bare bliver sådan et bevidstløst forbrugende overflodsmenneske. (Bilag 3, 1:17:08).

I citatet fremhæver Lise, at den minimalistiske bolig skaber overskud og mulighed for at reflektere over værdier og, hvordan hun gerne vil leve.

Billede af Lones campingtoilet (Kilde: fotografi taget af Lone). Billede fra Lones bolig (Kilde: eget fotografi)

Harald mener også at den minimalistiske livsstil i et tiny house giver anledning til at reflektere over eget forbrug. Harald siger: “Nu bliver det måske sådan lidt, hvis jeg var på toilettet og trykkede på en knap, så tænkte jeg jo ikke over det overhovedet, og det skal man jo lige præcis i et tiny house” (Bilag 4, 1:08:04). I citaterne fortæller informanterne, hvordan de gennem reduktionen af komfort, ting og tilslutning til fælles systemer tvinges til at reflektere over eget liv og deres værdier. Harald siger også, at tiny house-bevægelsens ideal om lidt plads skaber rammerne for en bolig, der giver mulighed for refleksion over, hvordan han ønsker at leve (Bilag 4). Informanternes forståelse af den minimalistiske livsstil som besværlig, men som et positivt element ved deres bolig, der beriger deres liv, kan sammenholdes med Willoughby, Mangold og Zschaus (2020) undersøgelse. I denne undersøgelse er det netop minimalisme og simple living, som har indflydelse på tiny house-beboeres tilfredshed med deres bolig, som vi også kan konkludere er en værdi for specialets informanter.

Den refleksive tiny house-beboer

I litteraturstudiet peger Mangold og Zschau (2019) på, at tiny house-beboeres valg om at flytte i et tiny house bygger på refleksive beslutninger omkring livsstil og det gode liv.

I undersøgelsen har beboerne forud for deres boligvalg taget deres tidligere livsstil og boligforhold op til genovervejelse. Informanter introducerer i ovenstående analyse et fokus på refleksionen omkring deres liv og værdier, som centralt for deres livskvalitet og valg af bolig. Informanterne beskriver også, at deres valg om at flytte i et tiny house og deres værdier og forestillinger om det gode boligliv, netop er baseret på en refleksiv proces. Harald beskriver dette som en "opvågning", og at han er blevet bevidst om, at resten af samfundet blindt reproducerer boligidealer (Bilag 4, 1:03:11). Han siger: "(...) det tror jeg gør at jeg ikke tænker over det, at sådan har mine forældre bare gjort og sådan er det bare og det er bare accepteret socialt" (Bilag 4, 0:59:15). Harald begrundet sit valg om at bo i et tiny house med at han ønsker at bryde med samfundets nedarvede boligidealer og bo på en måde, som stemmer overens med hans egne værdier. Flere informanter giver udtryk for, at deres boligvalg er et resultat af en refleksiv proces, hvor de forkaster samfundets normative boligidealer. Dette gælder f.eks. Lise og Karmen, som også fortæller, hvordan deres værdier og boligidealer er skiftet (Bilag 2, 3 og 8). Informanternes beskrivelse af sig selv som refleksive og deres valg om at bo i et tiny house som et bevidst valg om at følge værdier kan sammenholdes med Mangold og Zschaus (2019) fremstilling af tiny house-beboere som refleksive omkring deres boligvalg.

Informanternes oplevelse af at være refleksive omkring eget boligvalg kan også kobles sammen med Ærø's (2002) definition af forskellige livsstilsgrupper. Informanternes refleksionen omkring egne boligpræferencer og idealer kan herudfra karakteriseres som 'dem, som vælger', og som aktivt forholder sig til egne boligidealer og boligvalg (Ærø, 2002). Dette er en lille samfundsgruppe, som Ærø (2002) mener tager afstand fra den store gruppe og 'dem, der ikke vælger', men som reproducerer samfundets boligidealer. De fleste af informanterne beskriver deres valg om at bo i et tiny house som en bevidst afstandtagen og brud med den sociale struktur, de indgår i. Informanterne beskriver også, hvordan de oplever, at deres boligideal og livsstil er anderledes end deres omgangskreds og families (Bilag 1-8). Informanternes omgangskreds kan efter Ærø's (2002) teori karakteriseres som 'dem, der ikke vælger', og som Harald fortæller i ovenstående citat; reproducerer det som er socialt accepteret, selv om det er en samfundskultur og boligform, der ødelægger miljøet (Bilag 4). Denne fortolkning af informanterne bryder med Douglas' (1996) og Bourdieus (2005) forståelse af individet. I Bourdieus (2005) teori handler individet ud fra egen habitus, som er et resultat af deres position i samfundet, og i Douglas' (1996) teori er individets frie valg en illusion og prædefineret af deres livsstil. Hvis vi forstår informanterne ud fra Ærø's (2002) teori som

‘dem, der vælger’ fremstiller vi informanterne, som en gruppe der handler ud over deres habitus og livsstil. Vi vil derfor i den næste analyse undersøge om informanternes valg om at bo i et tiny house også kan forstås som en forlængelse af deres livsstil og som et produkt af strukturelle forhold.

Tiny house som udtryk for livsstil

I følgende analyse vil vi undersøge informanternes valg om at bo i et tiny house som et udtryk for en særlig livsstil, som har indflydelse på informanternes boligpræferencer. Vi vil her inddrage teori af Douglas (1996) og Bourdieu (1984; 1999; 2005).

Den individualistiske livsstil

Litteratur om tiny house-bevægelsen argumenterer for at fravalget af livsstil og kulturelle normer er en faktor, som driver beboerne (Shearer og Burtons, 2021; og Mangold og Zschau, 2019). Informanterne i vores undersøgelse tager bevidst afstand fra konventionelle boligformer og en samfundskultur, som vi i specialet omtaler som forbrugerkulturen. Informanternes fremstilling af egen livsstil og bolig som en modkultur til en dominerende samfundskultur kan gennem Douglas (1996) teori forstås som et grundtræk, der karakteriserer den individualistiske livsstil. I Douglas (1996) teori er livsstil ikke et tilvalg, men et resultat af fravalg af alle andre livsstile og andre gruppers fremstillinger af det gode liv og samfund. Dette ses f.eks. når Harald fortæller om hvilken fremtid han ikke ønsker. Harald siger:

(...) når jeg spoler tiden, lad os sige fire, fem år, frem, og jeg har fået en topmave, og jeg er blevet fastansat og har fået en villa og en Volvo og en vovse, og så skal jeg betale gæld, og så det ene og det andet, det kan jeg ikke forestille mig. (Bilag 4, 0:50:14).

I Haralds citat bliver det tydeligt, hvordan livsstil og bolig er forbundet, og valgte om at bo i et tiny house kan forstås som et fravalg af en livsstil, som han opfatter som samfundsnormen. Dette fravalg er også synligt hos Lone, som siger: “(...) Jeg fungerer ikke under normale rammer og i en normal bolig” (Lone, 0:10:04). For Lone er et tiny house det bedste alternativ til en boligform og livsstil hun ikke kan fungere i (Bilag 8). I Douglas’ (1996) teori er denne afstandtagen særligt udpræget hos individer med den individualistiske livsstil, idet de er karakteriseret af at fremmedgøre sig fra andre livsstiles værdier og idealer.

Douglas (1996) definerer livsstil gennem individers identifikation med to sociale systemer, som er - den nære gruppe og samfundet. I denne forståelse udgør livsstil en prædisponeret ramme for individets valg, som i lig med Bourdieus (2005) habitus er indlejret i individet gennem interaktionen med ydre strukturelle forhold. Informanterne giver gennem deres afstandtagen til konventionelle boliger og deres kritik af forbrugerkulturen udtryk for en lav grad af identifikation med 'gitter' og samfundets kollektive idealer. Vi kan derfor placere specialets informanterne i nederste del af Douglas model (jf. figur 1, kapitel 2), som rummer den henholdsvis individualistiske og enklavistiske livsstil (Ærø, 2002). Denne placering stemmer også overens med Douglas' (1996) fremstilling af, at disse to livsstile forkaster samfundets fælles statussymboler. Vi har i ovenstående analyse netop argumenteret for at informanterne kritiserer det høje forbrug i samfundet og materiel rigdom er en statusmarkør.

Den individualistiske livsstils afstandtagen fra samfundets systemer og værdier er særligt synlig hos Christina og Lone. Christina beskriver sig selv som 'anarkist' og 'pisseligeglad' med, om hun bryder lovgivningen (Bilag 7), mens Lone siger "du skal godt nok ikke komme her og bestemme noget som helst". (Bilag 8, optagelse 3, 0:47:06). Lone beskriver, hvordan hendes modvilje imod systemets idealer og normer skyldes en oplevelse af at blive kontrolleret og begrænset. Hun siger "(...) vi [får] hele tiden (...) påduttet at vi skal være på den her måde, vi skal bo på den her måde, vi skal se ud på den her måde." (Bilag 8, optagelse 3, 0:54:11). I citatet siger Lone, at hun ikke identificerer sig med samfundets normer og værdier. De andre informanter giver ikke udtryk for samme direkte afstandtagen til samfundet, men udtrykker en generel modvilje imod at være underlagt regler og normer. Denne modvilje er særligt udpræget i informanternes beskrivelse af hvilken boligform, de ikke ønsker at bo i. Arne beskriver f.eks., hvordan han mener, at parcelhuset rummer begrænsende regler og sociale normer. Han siger

de er alle sammen ens [parcelhuse]. Hvis man kommer fuld hjem, vil man ikke kunne finde sit eget hus. Jeg synes det er ret kedeligt, uinspirerende og så er der alt det der pjat med boligforeninger og højde på hække og nabostridigheder (...) Jeg vil bare gerne have lov til at passe mig selv og være i fred og så i øvrigt være ude i naturen. (Bilag 5, 0:15:12).

I citatet beskriver Arne, hvordan boligformen rummer regler, som han ikke ønsker at være underlagt, og at det er vigtigt for ham, at hans bolig er et sted, hvor han kan passe sig selv. Ærø (2002) argumenterer for, at individer med den individualistiske livsstil er

præget af at tage afstand fra samfundets fælles boligidealer, og de foretrækker en bolig, hvor deres individuelle ønsker kan udledes uden hensyntagen til fælles regler. Dette kan kobles sammen med Arnes beskrivelse af parcelhuset som en ensformig boligtype, som både i form og udformning bygger på samfundets fælles ideer om den gode bolig, og derfor er en boligtype han tager afstand fra (Bilag, 5).

Et andet centralt træk ved den individualistiske livsstil er et fokus på autonomi fra både det nære og samfundsmæssige fællesskaber og værdier (Douglas, 1996). Seks ud af otte informanter beskriver et ønske om at have egne systemer, hvad angår forskellige forsyningsformer som mad, energi og spildevand (Bilag 2, 3, 4, 5, 7 og 8). Ønsket om autonomi er særligt udpræget hos Arne, som siger, at det er en "fed fornemmelse af frihed", når han kan producere sin egen strøm og varme (Bilag 5, 1:15:45). Lise fortæller også, at det er hendes store drøm at leve off-grid og være selvforsynende (Bilag 3). Informanterne giver udtryk for forskellige grader af afstandtagen til samfundets idealer og regler, men de er alle grundlæggende kritiske overfor, at systemet begrænser deres frihed til at gøre hjem og leve, som de gerne vil. Douglas' (1996) model kan bruges til at pege på, at informanterne ønsker en overvejende individualistisk livsstil og boligform. Ud fra denne analyse kan vi koble informanternes boligvalg med deres livsstil, hvor et tiny house udgør en boligform, som imødekommer deres ønsker om selvbestemmelse og autonomi. Informanternes boligvalg skal i denne tolkning anskues som et produkt af strukturelle forhold, hvor individualisternes boligvalg ikke skal forstås som et frit og reflekteret valg som i Ærø's (2002) teori. I denne tolkning er individualisternes behov for at bryde med konventionelle boligidealer og f.eks. bo i et tiny house, i lige så høj grad et produkt af strukturelle forhold som styrer boligvalg og livsstil.

Den fællesskabsorienterede livsstil

Informanterne kan primært karakteriseres som individualister, men flere af dem kan også forstås gennem den enklavistiske livsstil, som har høj identifikation med de nære fællesskaber (Douglas, 1996; Ærø, 2002). Særligt Lise og Karmen beskriver et behov for at identificere sig med ligesindede og indgå i et nabofællesskab. De udtrykker derfor et behov for identifikation med den nære gruppe og et ønske om en enklavistisk livsstil og boligform (Ærø, 2002). Karmen og Lise giver dog på samme tid udtryk for et behov for autonomi og frihed, hvor Lise ønsker at bo off-grid, og Karmen ønsker at bo i et mobilt tiny house (Bilag 2 og 3). Karmen og Lise repræsenterer både den individualistiske og enklavistiske livsstil. Alle informanter beskriver, hvordan placeringen af deres bolig er et

resultat af lovmæssige begrænsninger, hvor flere har været nødt til at stille deres bolig på familie og venners grund og dermed også bryder med den individualistiske bolig. Arne siger f.eks. følgende som at bo på sin søsters grund: "vi lever i fred og fordragelighed. Det fede er jo at der kan sagtens gå en uge, hvor jeg ikke ser hende (...) Så jeg har det for mig selv." (Bilag 5, 0:13:38). Arne uddyber, hvordan han foretrækker privatliv, men også sætter pris på nærheden til sin søster og deres fællesskab. Christina giver udtryk for sammen relation til sine forældre, hvis grund hendes bolig står på. Hun fortæller, hvordan hun har brug for plads og privatliv, men stadig føler en stærk identifikation til de mennesker og det lokalmiljø, hun en del af. Hun siger "(...) min far han siger at det er fordi vi er vikinger, og vi kører efter sådan et æreskodeks, når du har sagt sådan her så gør du sådan her, der er mere handling end der er ord" (Bilag 7, optagelse 1, 0:24:23). Christina forklarer, at hendes familie og nærmiljø består af mennesker med en fælles måde at gøre ting på, som hun føler sig som en del af.

Informanterne har forskellige tilknytninger til deres nære sociale grupper, men de udtrykker alle et behov for fysisk plads og afstand til andre. Celine siger f.eks., at hende og hendes partners valg om at købe en grund på landet skyldes:

Jeg tror at det handler om plads. Jeg tror også at der nok især min mand, der har det her med plads, at han vil gerne have langt til naboen, han er vokset op på landet og vil gerne have langt til naboerne. Noget luft omkring sig (Bilag 6, 0:26:02).

Lone fortæller tilsvarende, at hendes valg om at fraflytte campingpladsen både skyldes manglende tilknytning til de andre beboere, og fordi hendes livsstil ikke er forenelig med at have naboer, da hun ønsker at have fysisk plads omkring sig (Bilag 8). I denne analyse bytter informanterne pladsen inde i boligen ud med plads rundt om boligen. Informanterne giver dermed udtryk for forskellige behov, som relaterer sig til forskellige livsstile og bryder med Douglas' (1996) kategoriseringer af idealtyper. Douglas' (1996) model kan derfor bruges til at vise, at flere informanter udtrykker et komplekst forhold til, hvordan de identificerer sig med samfundet og den nære sociale gruppe. Denne dobbelthed ses eksplicit hos Harald, der siger, at det er hans drøm at have egne systemer, total frigørelse og kontrol over eget forbrug, men at han også gerne vil være en del af samfundet. Han siger:

Jeg [kan] godt (...) lide tanken om at det herinde [i boligen], det er noget jeg har kontrol over. Og det er jo en 100% selvsk tank. Jeg tror, at jeg har delt det op for mig, at der er den private [Harald], som der godt kunne tænke sig at leve sådan her, og så er der [Harald] i professionelt regi, der godt kunne tænke sig at

hjælpe med den grønne omstilling og hjælpe med, at det lykkes med hele vores, både for vores samfund, men også for menneskeligheden. (Bilag 4 1:15:45).

I citatet italesætter Harald et paradoks, hvor han udtrykker et ønske om at udleve det, der kan karakteriseres som en udpræget individualistisk livsstil og bolig, men han udtrykker samtidig en identifikation med samfundet og opfatter sig selv som deltager i og medansvarlig for samfundets udvikling. Dette er en forståelse, som bryder med den individualistiske og enklavistiske livsstil (Douglas, 1996). Flere af informanterne giver udtryk for samme ideal om at indgå i et samfundsfællesskab med fokus på fælles funktioner og at dele plads og ressourcer. Størstedelen af informanterne udtrykker også, som Harald, at dette ønske findes på et værdimæssigt plan, og strider imod deres boligsituation og ønske om autonomi og frihed (Bilag 2, 3, 4, 5, 6 og 8). I litteraturstudiet peger Willoughby, Mangold og Zschau (2020) på samme dobbelthed, hvor tiny house-beboerne ønsker at indgå i lokale fællesskaber og på samme tid ønsker en høj grad af privatliv og fysisk plads.

Trods informanternes overvejende individualistiske livsstil og boligønsker, mener vi, at informanternes boligpræferencer ikke kan defineres entydigt ud fra Douglas' (1996) model. De udtrykker både et ønske om at indgå i nære og samfundsmæssige fællesskaber, men på samme tid tager de afstand fra samfundets klassifikationer og de fællesskaber, hvor der er bestemte regler, som styrer deres liv. Informanternes ønske om fællesskab og om at dele ressourcer, tolker vi som et ideal frem for noget, de udøver, hvad angår de fleste af informanterne. Vi mener, at det er relevant at fremhæve, at det ikke er alle informanter, som udtrykker denne dobbelthed, da det kun er aktuelt hos de seks informanter, som er motiveret af miljømæssig bæredygtighed (Bilag 2, 3, 4, 5, 6 og 8). På samme tid er det vigtigt at fremhæve, at de tiny house-beboere, vi har fået i tale, netop alle er nogen, som har et ønske om at være en del af samfundet og udbrede viden tiny houses boligformen gennem f.eks. forskning og lovgivning.

Livsstil og socialklasser

Bourdieu's (1984; 1999; 2005) begreber om habitus og socioøkonomiske klasser kan bruges til at præcisere vores analyse af informanternes valg om at bo i et tiny house som et produkt af livsstil.

I ovenstående analyse refererer vi til, at flere af informanterne udtrykker et behov for at indgå i et nabofællesskab. Dette er særligt udpræget hos Lise og Karmen, der dog begge

fortæller, at de ikke føler sig som en del af det sociale fællesskab, de bor i (Bilag 2 og 3). Lise og Karmen oplevelse af fremmedgørelse fra deres nære nabofællesskab kan analyseres som et produkt af socioøkonomiske forhold. Lise og Karmen oplever at have et andet uddannelsesniveau, andre værdier, anden baggrund og begrundelse for at bo i deres tiny house end deres naboer (Bilag 2 og 3). Her siger Karmen "jeg også selv haft (...) nogle fordomme omkring det der med at bo på campingplads, det der campingliv og der er jo campinghabitter og folk med ølmaver og små hvide stakitter og blomsterkummer og dannebrogssflag" (Bilag 2, 1:11:16). Karmen uddyber, at hun oplever, at alle beboerne på campingpladsen har taget et valg om at bo på en måde, som bryder med samfundets boligidealer, men at deres bevæggrunde er meget forskellige. Denne italesættelse af forskel kan forklares ud fra, at Lise og Karmen har en anden habitus, som er bestemt af, at de tilhører en anden socialklasse med andre kapitalformer. Lise giver udtryk for, at hendes valg om at bo i et kolonihavehus ikke er et resultat af manglende økonomisk kapital (Bilag 3), hvorimod Karmen begrunder, at hendes valg om at bo i netop en campingvogn og ikke et i selvbygget tiny house, er et produkt af manglende økonomisk kapital (Bilag 2). På trods af forskellige grader af økonomisk kapital oplever informanterne stadig at tilhøre en anden social klasse, hvor deres kulturelle kapital og sociale kapital er anderledes. Dette ses f.eks. i Karmens ovenstående citat, hvor hun giver udtryk for at have andre værdier og forståelse af god smag end de campister, hun bor iblandt, og derigennem udtrykker hun tilhørsforhold til en anden socialklasse med en højere grad af kulturel kapital.

Det er en generel tendens blandt informanterne, at de forstår deres bolig og boligvalg som markant anderledes end andre, som bor i små boliger. Karmen udtrykker f.eks. en bevidsthed om, at mennesker altid har boet småt, men at det er særlige sociale klasser, som bor i tiny houses. Hun siger:

Der er mange mennesker, der jo har gjort det her [boet i en lille bolig] i mange år, men det er jo bare ikke mennesker, man har lagt mærke til. Nu er det blevet en lille smule smart, og mennesker på nogle andre niveauer (Bilag 2, 0:46:46).

I citatet siger Karmen, at det at bo småt er blevet "smart" ved, at det er mennesker på andre niveauer, og derigennem højere sociale klasser (Bilag 2, 0:46:46). Morten italesætter samme forhold, hvor det ikke er den lille bolig som er central, men bevæggrundene bag at bo i et tiny house. Han siger: "Men det er jo bare et helt andet billede folk de får, om man bor i et eller andet... om man er sådan noget 'trailer trash' eller noget i den stil, eller om man har taget en aktiv holdning om, at man skal bo i noget småt." (Bilag 1, 0.27.17). I citatet opstiller Morten en skarp distinktion mellem dem, der

vælger at bo småt, og dem der er tvunget til at bo småt. Morten gør dermed også opmærksom på, at tiny house-beboere repræsenterer en særlig social klasse, som distancerer sig fra samfundets laveste sociale lag, som ikke har økonomisk, kulturel eller social kapital til at vælge andet end en lille bolig. Tiny house-beboere tilhører ifølge dem selv et særligt socialt lag i samfundet, som kan tilvælge en konventionel bolig og livsstil, men vælger at distancerer sig fra den konventionelle bolig af ideologiske grunde.

Tiny house-beboerne er på samme tid også karakteriseret af at distancere sig fra samfundsgrupper, som bor konventionelt, og som forstår forbrug og økonomiske kapital, i form af store og dyre bolig, som et statussymbol. Denne gruppe beskrives af Arne som dem, der bor i parcelhuse, og hvis smag er karakteriseret af at ville signalere økonomisk velstand og konformitet. Her fortæller Arne om sin tidligere bolig. Han siger:

Så skulle vi have en hvid sofa, og jeg måtte ikke sidde i sofaen, jeg skulle sidde på gulvet. Hun blev virkelig småborgerlig min første kone, fordi at nu bor vi i et parcelhuskvarter og så skal vi lave helt om på os selv. (Bilag 5, 0:58:25).

I citatet forklarer Arne, at en særlig konform "småborgerlig" forståelse af god smag er tæt forbundet med parcelhuset (Bilag 5, 0:58:25). Citatet kan dermed bruges til at vise, at informanterne opfatter forbrugerkulturens idealer som bundet op på en særlig socialklasse og valget af en særlig boligform. Bourdieus (1984) begrebsliggørelse af distinktioner kan bruges til at understrege, at forskellige samfundsgrupper gennem valget af deres bolig distancere sig fra hinanden og derigennem signalerer hvilken socialgruppe de tilhører (Beck-Danielsen og Gram-Hanssen, 2004; Bourdieu, 1984). Arnes kritik af parcelhuset kan kobles sammen med, at parcelhuset historisk er udformet til og efter middelklassens smag, værdier og livsstil (Sjørsløv 2007; 2009). Informanternes kritik af parcelhuset, som boligform og forbrugerkulturens statussymbol, rummer derfor også et klasseperspektiv, hvor de tager afstand fra de værdier og den kultur, som historisk har præget middelklassen. Fra et socioøkonomisk perspektiv repræsenterer informanterne selv en ressourcestærk samfundsgruppe, men de tager afstand fra de boligideal og statussymboler som parcelhuset repræsenterer. Informanterne tager selv afstand fra et system, som er baseret på økonomisk velstand, og den økonomiske kapital er dermed mindre central som statusmarkør. De forstår i højere grad deres egen bolig gennem et alternativt værdisæt, hvor de har en høj grad af kulturel kapital og forståelse for, hvordan man bor og lever bedst. Informanterne bruger altså stadig deres tiny house som et statussymbol, hvor det signalerer god smag og høj grad af kulturel kapital (Statens kunsthøjskole og Realdanias boliglaboratorium, 2020). Informanterne udgør en gruppe, som tør pege på nye tendenser og måder at signalere status på, som bryder med den

dominerende samfundskultur. Informanterne kan derfor fortolkes som samfundets trendsættere, som introducerer ny kultur og definition af god smag, som potentielt senere overtages af andre samfundsklasser (Bech-Danielsen og Gram-Hanssen, 2004). Ud fra dette perspektiv repræsenterer informanter boligform en ny boligtrend og samfundskultur.

Spørgsmålet er om informanternes boligvalg er et resultat af individuel refleksion og et valg, hvor de løsriver sig fra strukturelle samfundsforhold, og deres livsstil og habitus. Eller om informanternes brud med den dominerende samfundskultur netop skal fortolkes som et udtryk for deres habitus og livsstil, som ovenstående analyse peger på. Tiny house-beboerne forstår sig selv som en gruppe, der aktivt vælger deres boligform og værdier, hvilke kan sammenholdes med Ærø's (2002) samfundsgruppe af 'dem, som vælger' og reflekterer over egne boligpræferencer. Samtidig kan informanterne forstås som en gruppe, der tilhører en særlig socialklasse og habitus, som er afgørende for deres boligvalg. Ud fra Douglas' (1996) og Bourdieus (1984; 1999; 2005) begreber kan vi forstå at informanternes habitus og social klasse betyder at de tager afstand fra samfundets identifikationssystemer. På denne måde er informanterne disponeret til at vælge en individualistisk livsstil og bolig, der tager afstand fra samfundets boligidealer.

Tiny house som begreb og bevægelse

I følgende afsnit vil vi undersøge, hvordan informanterne forstår tiny house-begrebet, og hvordan de forstår sig selv og deres bolig som en del af en global bevægelse. Denne analyse vil tage udgangspunkt i Bourdieus (1984; 1999; 2005) begreber og forståelsesramme, hvor tiny house-bevægelsen skriver sig ind i sociale samfundsstrukturer og klasseperspektiv.

Tiny house som begreb

Fra ovenstående analyse kan vi konkludere, at informanterne er bevidste om, at tiny house-bevægelsen rummer et klasseperspektiv, hvor de tager afstand fra samfundets laveste klasse, men også fra konforme boligidealer repræsenteret af middelklassen og parcelhuset. Informanterne er også bevidste, om hvilke socioøkonomiske og værdimæssige konnotationer, som begrebet tiny house rummer, og hvordan de kan bruge det til at fremstille sig selv og deres bolig.

Arne beskriver f.eks. en bevidsthed om hvilke signaler begrebet 'tiny house' rummer, når han siger:

(...) folk forstår det begreb. Hvis jeg siger at jeg bor i en lille hytte, så forstår de ikke en pind. Men hvis jeg siger tiny house 'nå ja, dem kender vi godt'. Så behøver jeg ikke sige mere. Det er lidt sjovt. Det er noget som danskerne er blevet bekendt med (...) Og der bliver heller ikke rynket på næsen af det. (Bilag 5, 0:35:43).

Harald, Morten, Christina og Lise siger ligeledes, at de bruger begrebet aktivt fordi, at folk kender det og reagerer positivt (Bilag 1, 3, 4 og 7). I Arnes ovenstående citat fremstilles tiny house som et begreb ladet med positive konnotationer, hvor informanterne oplever en positiv feedback, når de beskriver deres bolig som et tiny house. Vi må derfor anskue begrebet som mere end blot en neutral måde, som informanterne beskriver deres bolig på, men som et begreb, der rummer en særlig status og identitetsmarkør. Som redegjort for i ovenstående analyse forbindes begrebet tiny house netop med en socialklasse, som er besidder en høj grad af kulturel kapital. Den bevidste brug af begrebet 'tiny house' til at signalere tilhørsforhold til en gruppe med kulturel kapital og særlige værdier beskrives f.eks. af Morten, som siger:

I starten der sagde jeg jo bare, at jeg havde den her skurvogn og sådan noget der, og så får de et eller andet billede af, at det er sådan noget som den derovre, som en cigarkasse, og hvis man siger 'tiny house' og 'naturgrund' og 'vild med vilje' eller sådan noget, så er det bare et helt andet billede, at folk har end, hvis man siger skurvogn og gammel landejendom, selvom det måske er det samme. (Bilag 1, 0.26.31).

I citatet tydeliggør Morten, at det ikke er den egentlige boform, som er afgørende, men hvordan boligen fremstilles. Vi må herfra udlede, at informanterne bruger begrebet aktivt til at forbinde deres bolig med særlig positive konnotationer. Tiny house betyder blot en lille bolig, men begrebet har fået positive konnotationer i kraft af at det forbindes med ressourcestærke samfundsgrupper.

Informanternes forhold til tiny house-bevægelsen

Flere informanter giver udtryk for, at deres bolig er et tiny house, men at de tager afstand fra den livsstil og de værdier, de mener følger med boligformen. Dette beskrives bl.a. af Lone, som beskriver den rigtige tiny house livsstil som præget af at være "hippie", hvilket er en livsstil, hun ikke identificerer sig med (Bilag 8, optagelse 3, 0:47:06). Hun siger: "Der er en [tiny house-beboere] inde i en af Facebook grupperne, hun har den fedeste,

fedeste kolonihave og totalt hippie, jeg elsker hippie, jeg kan bare ikke hippie, jeg ville ønske jeg kunne” (Bilag 8, optagelse 3, 0:47:06). Christina og Morten tager afstand fra det de oplever som tiny house-livsstilen. Christina siger f.eks., at hun ikke går op i bæredygtighed, og at det er “pisse lige meget” (Bilag 7, optagelse 1, 0:20:43). Morten udtrykker samme afstand. Han siger “når man kigger på mange af de der tiny houses, både de koncepter ude på Grobund og nogle af alle de andre steder, men det er altid, næsten altid sådan noget med, at så skal alt også være økologisk og alt skal være vegetarisk og alt skal være alt muligt andet, og det er det slet ikke for mig” (Bilag 1, 00.29.04). I citatet udtrykker Morten, at han tager afstand fra bæredygtighedselementet i tiny house-bevægelsen, og den livsstil, han oplever, følger med. Samme kritik kan findes hos Christina, som også retter en skarp kritik imod de værdier, hun oplever, findes blandt beboere i tiny houses. Hun fortæller “Jeg kan ikke være med i der, når det begynder at blive sådan lidt ‘nymodens’, ‘vågent’, min spinatkål skal hedde sådan her, eller jeg spiser kun gurkemeje om morgenen. Jeg kan næsten ikke være i det” (Bilag 7, optagelse 1, 0:23:52). Fælles for Morten og Christina er, at de trods denne kritik af tiny house-miljøet stadig har valgt at identificere sig med begrebet. Det bliver derigennem tydeligt, at informanternes identifikation med begrebet rummer en dobbelthed. Vi har i den tidligere analyse konkluderet at tiny house-bevægelsen er defineret af et sæt værdier, som er vigtigere end boligens fysisk udformning. Det er derfor paradoksalt at flere informanter bruger begrebet tiny house, men samtidig tager afstand fra de værdier, som de mener er indlejret i boformen. Denne komplekse brug af begrebet viser, at informantgruppen ikke kan forstås som en samlet gruppe med én kultur, men skal forstås ud fra den individualistiske livsstil, som er karakteriseret af individuelle værdier og holdninger, som ikke går på tværs af informanterne.

Det er i forlængelse heraf relevant at sætte spørgsmålstegn ved om tiny house-bevægelsen ud fra Bourdieus begrebsramme kan defineres som et felt, der rummer en gruppes fælles værdier og sociale normer (Ærø, 2002). Som vi viser i de tidligere analyser er informanterne i vid udstrækning enige om, at bæredygtighed, minimalisme og afstandtagen fra det etablerede samfund og forbrugerkulturen er omdrejningspunktet for tiny house-bevægelsen. Informanterne fortæller dog, at tiny house-bevægelsen ikke kan opfattes som et samlet fysisk fællesskab, men defineres af dem som henholdsvis et lokalt, globalt, digitalt fællesskab (Bilag 3 og 4). Lise siger f.eks. “Jeg synes at der er et godt fællesskab omkring det med nogle mennesker, der tænker lidt på samme måde, og vi er også meget forskellige, for der er mange forskellige grunde til at gøre det” (Bilag 3, 0:35:29). Lise uddyber, at hun oplever et tankefællesskab med nogle konkrete

mennesker på Grobund, som udbyder kurser i at bygge tiny house. Men hun oplever også som flere andre informanter, at tiny house-beboerne udgør et diffust digitalt fællesskab (Bilag 3, 0:33:22; Bilag 2, 4 og 6). Flere af informanterne siger, at de ikke har nogen kontakt til andre tiny house-beboere, og at de kun bruger tiny house-bevægelsens videoer, bøger og Facebooksider som inspiration (Bilag 1, 5, 7 og 8). Dette gælder f.eks. Arne, som siger, han har bygget sin bolig med inspiration fra tiny houses i udlandet, men ikke kendte til bevægelsen i Danmark (Bilag 5). Arne og flere andre informanter har førhen boet småt og alternativt, f.eks. på en båd, før de havde kendskab til begrebet. Dette gælder f.eks. Lone, der beskriver, at hun af andre grunde havde behov for at bo anderledes og først senere er blevet opmærksom på, at hun boede i et tiny house (Bilag 8).

De fleste af informanterne giver udtryk for ingen eller lidt identifikation med andre tiny house-beboere. Tiny house-bevægelsen er for informanterne heller ikke bundet op på en specifik social gruppe eller en geografisk placering, og vi kan derfor ikke definere det som et felt i en klassisk bourdiansk forståelse (Ærø, 2002). På samme tid giver flere informanter udtryk for en dobbelthed, Karmen siger f.eks. "Jeg ved ikke, om jeg er en del af det [tiny house-bevægelsen], men det tænker jeg, at jeg er (...) jeg føler mig næsten lidt som pioner." (Bilag 2, 0:46:46). I citatet giver Karmen både udtryk for en usikkerhed, om hun overhovedet er en del af bevægelsen, og på samme tid føler hun en stærk tilknytning til et fælles værdisæt, som distancerer hende fra resten af samfundet som en pioner. Brugen af ordet "pioner" kan også forstås gennem ovenstående analyses fokus på, at tiny house-beboerne oplever sig selv som en gruppe, der introducerer ny kultur og værdier og definition af god smag (Bilag 2, 0:46:46). Tiny house-bevægelsen rummer dermed også fælles værdier og enighed om et særligt socialt miljø og statussymboler. Dette ses f.eks. i de ovenstående citater af Lone, Christina og Morten, der giver udtryk for, at tiny house-beboere er præget af en særlig kultur, som de dog ikke identificerer sig med (Bilag 1, 7 og 8). Flere informanter giver også udtryk for at tiny houses er mere rigtige, når de er selvbyggede, på trods af at alle informanternes boliger er under de 50 kvadratmeter, som er kendetegnet ved et tiny house (Bilag 2, 4, 5 og 8). Vi kan konkludere, at der mellem tiny house-beboerne er en enslydende ide om statusmarkører, og hvornår et tiny house lever op til de rigtige værdier.

Informanternes enighed om bevægelsens værdier, symboler og kultur peger på, at bevægelsen med fordel kan undersøges som Bourdieus (1984) begreb felt. Informanternes relation til tiny house-bevægelsen som felt er præget af samme

dobbelthed, som fremstilles i livsstilsanalysen, hvor flere informanter søger et fællesskab og forstår sig selv som en del af en bevægelse, men på samme tid ønsker at passe sig selv og ønsker autonomi og frihed fra regler. Vi kan her fremhæve at tiny house-bevægelsen og dens idealer rummer sammen dobbelthed. Bevægelsen har et overvejende fokus på at passe på miljøet, hvor målet er at skabe en bedre verden for alle. Bevægelsen bygger dog samtidig på en individualiseret livsstil, hvor individer ønsker at trække sig tilbage fra samfundet og skabe egne systemer og regler (Willoughby, Mangold og Zschau, 2020).

Konklusion på første analysedel

I dette afsnit konkluderer vi, at tiny house-bevægelsen kan opfattes som en modkultur til den dominerende samfundskultur, hvor højt forbrug og store huse er forbundet med en vis status. For størstedelen af informanterne er det gode boligliv dog knyttet til at reducere eget forbrug og leve mere bæredygtigt. Tiny houses som boligform udgør en fysisk ramme, hvor informanterne kan udleve deres boligidealer. Valget om at bo i et tiny house kan også ses som en modreaktion på de værdier, som er indlejrede i konventionelle boliger. Informanterne forstår deres valg om at bo i et tiny house som et bevidst tilvalg, mens vi konkluderer, at strukturelle processer styrer informanternes forestillinger om det gode boligliv. Informanternes livsstil og boligpræferencer er overvejende individualistiske, men kan ikke entydigt kategoriseres efter Douglas' (1996) livsstilsmodel. Vi konkluderer ligeledes, at tiny house-bevægelsen er forbundet med en særlig socialklasse med særlige kapitalformer. Tiny house-beboere har en høj grad af kulturel kapital og tilhører den socialklasse i samfundet, som ofte introducerer nye trends og opstiller nye boligidealer. Informanterne bruger tiny house-begrebet som en identitets- og statusmarkør, såvel som til at differentiere sig fra andre grupper, som bor småt. Hos informanterne er der bred enighed om hvilke værdier og forestillinger om det gode boligliv, tiny house-bevægelsen repræsenterer, og vi forstår derfor bevægelsen som et felt, hvor tiny house-beboere også internt er enige om nogle rigtige måder at være tiny house-beboer på, men de identificerer sig selv forskelligt med bevægelsen. Informanterne kan derfor ikke forstås som en samlet gruppe med én kultur, men skal forstås ud fra den individualistiske livsstil, som er karakteriseret af individuelle værdier og holdninger.

Anden analysedel

Boligpræferencer og boligpraksis

Analysedel to er opbygget af tre afsnit. I første afsnit undersøger vi informanternes motiver for at flytte i et tiny house, og hvordan dette hænger sammen med deres boligpræferencer med afsæt i Kristensen og Andersens (2009) teori om befolkningens boligønsker og boligpræferencer. I afsnittet undersøger vi informanternes boligpræferencer med udgangspunkt i ønsket om at bo i nærheden af natur og sociale fællesskaber, samt ønsket om at eje deres bolig og økonomisk frihed. I det andet afsnit vil vi undersøge om informanternes boligpraksis er anderledes end resten af befolkningens eller om tiny house-beboere også *gør hjem* på samme måde. I sidste afsnit undersøger vi hvilke boligpræferencer, der er særligt gældende for informanterne. Vi vil undersøge om frihed og fleksibilitet er det som adskiller dem fra den danske befolkning. Vi undersøger om informanternes behov for fleksibilitet kun kan imødekommes i et tiny house eller er et udtryk for et ønske om en fleksibel livsstil.

Informanternes motiver og boligpræferencer

Nærhed til natur og sociale fællesskaber

Et gennemgående motiv hos informanterne, som har indflydelse på deres valg om at flytte i et tiny house, er ønsket om at bo i nærheden af natur og sociale fællesskaber. Informanterne giver udtryk for, at deres boligvalg ikke kun er et resultat af at bo i en særlig bolig, men også en afvejning af hvilket miljø, de gerne vil bo i, og hvad de gerne vil bo i nærheden af.

Størstedelen af informanterne giver udtryk for, at de foretrækker at bo i nærheden af natur og grønne omgivelser, fordi det minder dem om området, hvor de selv er opvokset eller har boet tidligere (Bilag 1, 2, 4, 5, 6, 7 og 8). Dette ønske kan forklares ud fra stedstilknytning, som ifølge Andersen (2021) kan vise sig på forskellige planer, både som tilknytning til de umiddelbare omgivelser, lokalsamfund, byer eller region. Morten forklarer, at han har valgt at bo på landet, fordi han finder ro og tryghed ved at bo i et område, som minder ham om, hvor han er vokset op. Han siger:

Og så var jeg ude at kigge herude, og så tror jeg egentlig bare, at så sad jeg oppe foran huset deroppe, og så var der bare sådan en dejlig ro. Og jeg kommer dernede fra Sønderjylland, langt ude på landet. (Bilag 1, 00.31.04).

Alle informanter giver udtryk for, at nærheden til natur har været en faktor, som har haft indflydelse på deres boligvalg, og at de har været villige til at gå kompromis med selve boligen. Andersen (2021) argumenterer også for, at selve boligen kun udgør én af mange forskellige faktorer, som individer vælger en bolig ud fra. Dette dækker f.eks. over det lokale miljø, geografisk placering og nærhed til funktioner. Vores informanterne vælger, i tråd med teorien, også deres bolig ud fra omgivelser rundt om boligen.

*Billede af området rundt om Mortens bolig (Kilde eget fotografi)
Billede af naturen rundt om Karmens bolig, som hun mener er afgørende for hendes boligvalg (Kilde: fotografi taget af Karmen, efter temaet 'fungerer godt i dit hjem')*

Der er ligeledes bred enighed, hos størstedelen af informanterne, om at de aktivt har fravalgt at bo i en by. Både Lone, Harald og Karmen kalder det klaustrofobisk at bo i en lejlighed inde i byen (Bilag 2, 3 og 4). For Lone er det både den fysiske plads i en lejlighed, som føles klaustrofobisk og de mange mennesker, som bor lige op og ned ad hende. Hun siger: "Altså jeg vil hellere bo ved siden af en gylletank end ved siden af mennesker, absolut" (Bilag 8, optagelse 3, 0:33:13). Dette gælder også Karmen, som fortæller, at hun har fravalgt at bo i byen og er villig til at gå på kompromis med det hun oplever som et rigtigt tiny house, fordi hun vægter sin boligs placering, lokalmiljø og nærhed til byen, familie og natur højere (Bilag 2). Hun siger:

Det var sådan en lille toværelses lejlighed. Og der kunne jeg mærke det blev simpelthen klaustrofobisk. Og så kan man sige okay, er det her [campingvognen] ikke klaustrofobisk? Nej, fordi du går lige ud i naturen, så på den måde er det

næsten, det er jo indbygget, et indbygget hus i naturen kan man sige og så stadigvæk, at København ligger lige her, ikke så langt væk. (Bilag 2, 0:57:39).

I citatet forklarer Karmen, at det ikke er pladsen i selve boligen, som er afgørende for hendes boligvalg, men miljøet og pladsen rundt om boligen. Dette kan også kobles til ovenstående analyses pointe, hvor vi konkluderer, at informanterne generelt har mere fokus på pladsen rundt om boligen end pladsen inde i selve boligen. Lise giver også udtryk for samme afvejning mellem bolig og dens placering. Hun fortæller, at hendes drøm er at bo off-grid og trukket tilbage fra samfundet, men at hun vægter det højere at være tæt på familie, arbejde og byens funktioner. Derfor har hun valgt at bo i et kolonihavehus, hvor hun går på kompromis med sin off-grid-drøm (Bilag 3). Hun siger om sit valg af sin bolig:

Fordi det var overskueligt for mig, og fordi jeg er stadigvæk er nødt til at være her. Min datter bor her, jeg er meget glad for Odense, og jeg rejser meget rundt mellem landsdelene (...) så er det rart at bo i nærheden af en station. (Bilag 3, 0:46:07).

I citatet fortæller Lise, hvordan hendes boligvalg er en afvejning af mange forskellige forhold, hvor nærheden til familie og funktioner vejer tungest. Lise og Karmen adskiller sig fra de andre informanter ved, at de lægger vægt på at bo i et nabofællesskab, og de fortæller at dette har haft indflydelse på deres boligvalg (Bilag 2 og 3). Som det pointeres i første analysedel, oplever både Karmen og Lise dog, at de ikke tilhører samme sociale gruppe, som de fleste af deres naboer, men nærhed til andre mennesker er stadig central for deres boligvalg.

Informanterne foretrækker at bo et sted, hvor de er tæt på natur eller grønne omgivelser, som de føler sig knyttet til og i nærheden af relationer eller et socialt fællesskab. Selvom informanterne har valgt at bosætte sig i et tiny house, som må siges at være utraditionelt, så er informanternes ønsker til boligens beliggenhed meget traditionelle og i overensstemmelse med den danske befolknings boligpræferencer. Ifølge Kristensen og Andersen (2009) er nærhed til natur og nærhed til sociale relationer allervigtigst, når danskere skal vælge, hvor de helst vil bo. Desuden giver informanterne udtryk for, at stedstilknytning også spiller en stor rolle i forhold til deres valg af bosted. Også dette stemmer overens med de generelle tendenser i samfundet, fordi der ifølge Andersen (2021) og Kristensen og Andersen (2009) er en tendens til, at mennesker knytter sig særligt til steder, hvor de har boet tidligere, og til steder, som de forbinder med noget positivt. Når vi sammenholder dette med resultaterne i første analysedel, kan vi ud fra et livsstilsperspektiv pointerer, at informanterne reproducerer samfundets fælles ideer om

det gode boligliv. Informanternes ønske om at bo tæt på natur og grønne omgivelser, som minder om, hvor de selv er vokset op i, er en generel tendens i samfundet, som bryder med boligpræferencer i den individualistiske livsstil.

Økonomisk frihed i ejerboligen

Et andet gennemgående motiv hos informanterne for at bo i et tiny house er ønsket om at eje deres egen bolig. Syv ud af otte informanter ejer også deres egen bolig og kun Harald bor til leje i et tiny house, men han giver udtryk for, at han ønsker at eje sin kommende bolig (Bilag 4).

Som vi har argumenteret for tidligere i analysen, er informanternes boligvalg i høj grad præget af, at de vil have muligheden for selv at bestemme over deres bolig og lave egne regler. Ejerformen spiller derfor en central rolle for informanternes boligvalg. Christina giver udtryk for, at ejerform er afgørende for hendes boligvalg. Hun siger: "(...) man skal eje det man har, man går ikke ud og lejer en lejlighed, man ejer det man bruger." (Bilag 7, optagelse 1, 0:12:25). Karmen forbinder også det at bo til leje med en følelse af at være begrænset. Hun siger:

Ej det tror jeg ville være mærkeligt, hvis jeg lejede en vogn [tiny house]. (...) jeg har jo lige haft, først et lille rækkehus i Sorø og bagefter den her lejlighed i Valby, som begge var leje, og der et eller andet med det er med at det er nogen andres, og når man skal flytte derfra, skal man gøre det hele i stand, og så kommer de og kontrollerer om man ikke har ødelagt noget (...) altså der er noget andet i det her med, at det er mit, det kan jeg godt mærke [er vigtigt], når vi taler om det. (Bilag 2, 0:56:28).

I citatet forklarer Karmen, at hun ikke ønsker at bo i en lejebolig, eftersom hun føler sig begrænset og kontrolleret af andres regler. Dermed er hendes tiny house en måde, hvorpå hun kan opnå frihed fra andres kontrol. Karmens præference for at eje er udslagsgivende for hendes boligvalg, og hun vil hellere bo i en campingvogn, hun selv ejer, end i et lejet tiny house eller lejlighed. Det, at eje en bolig, er afgørende for alle specialets informanter, og flere af informanterne vælger at bygge deres bolig frem for at bo til leje. Dette gælder Harald, Arne og Celine, som har evnerne til at bygge deres egen bolig med relativt få økonomiske midler (Bilag 4, 5 og 6). Herom siger Arne:

Jamen det var fordi, at jeg ville flytte i land, og så spurgte jeg banken om jeg kunne låne penge, så jeg kunne købe en bolig [...] Men så sagde banken nej (...)

Så måtte jeg bruge otte weekender på at bygge det her [tiny house]. (Bilag 5, 0:09:31).

I citatet påpeger Arne, at hans mangel på økonomiske midler opvejes af hans evner til at bygge sin egen bolig relativt billigt. Omvendt beskriver Karmen og Lise, at hvis de havde kompetencerne til at bygge selv, så ville de bygge det, de opfatter som det ideelle tiny house, som er off-grid og på hjul (Bilag 2 og 3). Om dette siger Karmen: "(...) jeg siger jo selv at det her er fordi jeg ikke har haft råd til et rigtigt tiny house" (Bilag 2, 0:48:10), hvorefter hun uddyber, at fravalget af et rigtig tiny house også handler om, at hun ikke har kompetencerne til at bygge et selv. Hun siger: "hvis jeg havde haft nogle andre evner, så jeg selv havde kunne gøre mere og måske var lidt stærkere og lidt yngre og sådan noget" (Bilag 2, 0:55:48). Informanterne forskellige tiny houses er derfor en kombination af deres økonomiske råderum og kompetencer.

Vi kan konkludere, at informanternes boligvalg er baseret deres præference for at eje egen bolig, og derfor er de nødt til at vælge et tiny house ud fra deres individuelle kompetencer og økonomiske ressourcer. Ønsket om at eje sin egen bolig er ikke en udslagsgivende forskel på tiny house-beboere og resten af den danske befolkning. De fleste danskere ønsker nemlig at eje deres egen bolig ud fra ønsket om at kunne disponere frit over sin egen bolig, hvor de selv kan reparere huset og vedligeholde haven (Kristensen og Andersen, 2009). Ærø (2002; 2006) mener, at ønsket om at være herre i eget hus er en stor del af den danske kultur. Ud fra Ærø's (2002; 2006) synspunkt kan det generelle ønske om at eje sin egen bolig og dermed være herre i eget hus skyldes, at denne boligform, ofte realiseret gennem parcelhuset, opfattes som det gode boligliv. Det fritliggende enfamiliehus er også tæt forbundet med status, fordi det gennem mange år er blevet symbolet på den gode bolig, hvor boligejerne kan vise økonomisk status og udleve drømmen om kernefamilien med far, mor og børn (Sjørø, 2007; Ærø, 2002). Informanternes præference for ejerboligen skiller sig derfor ikke ud fra den boligform, som resten af befolkningen præfererer.

I første analysedel konkluderer vi, at informanterne i overvejende grad tilhører den individualistiske livsstil og foretrækker autonomi og frihed. Informanternes ønske om at eje deres egen bolig stemmer overens med denne livsstil. Samtidigt er informanternes ønske om at bo i en ejerbolig, gerne i et fritliggende hus uden for byen og tæt på natur, ikke et særligt træk for tiny house-beboere. Ud fra dette perspektiv er informanternes ønske om autonomi og privatliv i boligen ikke et udtryk for en særpræget individualistisk livsstil, som adskiller deres boligønsker fra resten af befolkningen. Ud fra denne

forståelse kan informanternes boligvalg netop ses en reproduktion af generelle bolig tendenser i samfundet og nedarvede boligpræferencer.

Det er ikke udelukkende motivet om at kunne disponere frit over sin egen bolig, som motiverer informanterne til at flytte i tiny house. Informanternes valg om at bo i et tiny house handler også om at opnå økonomisk frihed. Mange af informanterne ser nemlig deres tiny house som en mulighed for at bosætte sig billigt og derfor spare penge på ikke at optage boliglån og have høje boligudgifter, hvilket giver dem et økonomisk overskud og dermed frihed til at gøre, hvad de vil. Eksempelvis er Mortens primære motiv for at flytte i et tiny house, at han kan reducere sine udgifter, fordi han bor i en lille bolig ude på landet og derfor kan bruge de opsparede penge på at købe og derefter leje andre boliger ud for at få en sekundær indtægt. For Morten handler økonomisk frihed om, at han på længere sigt kan slippe for at arbejde, fordi han tjener penge på at udleje ejendomme og dermed få mere fritid og selv kan disponere over sin tid (Bilag 1). Dette motiv understøtter også det, som vi tidligere konkluderede i analysen, nemlig hvor Celine siger, at samfundet i dag har fokus på at "arbejde, arbejde, arbejde" og, at informanterne ønsker at gå imod denne tendens (Bilag 6, 1:29:24). På denne måde bliver Mortens tiny house en genvej til den livsstil han gerne vil leve, hvor han hellere vil have økonomisk frihed "(...) end at bruge en masse penge på et stort fint hus" (Bilag 1, 0.38.45). Lise og Celine ønsker derimod at bo billigt og småt for at få råd til at rejse og tage på tur med familien (Bilag 3 og 6). For Lise betyder de lavere boligudgifter, at hun har råd til at rejse, arbejde frivilligt og generelt kan bruge sin tid, som hun gerne vil (Bilag 3). Celine giver udtryk for, at de lavere boligudgifter ved at bo i et tiny house giver økonomisk råderum til at invitere familien ud på restaurant eller i sommerhus (Bilag 6). Informanternes ønske om og forskellige måder til at opnå økonomisk frihed adskiller sig fra de generelle motiver for at vælge en ejerbolig. Ifølge Kristensen og Andersen (2009) er incitamentet for at vælge en ejerbolig, at det giver økonomisk tryghed og forudsigelighed i boligens økonomi. Præferencen for at eje en bolig skyldes også at boligen er en investering, som kan give et økonomisk udbytte, når boligen sælges (Kristensen og Andersen, 2009). Informanterne er atypiske, fordi de ikke ønsker at binde mange penge i deres bolig og hellere vil have et økonomisk overskud lige nu og her. Det kan dog virke paradoksalt, at informanterne vælger at flytte i et tiny house, som en modreaktion på forbrugerkulturen i samfundet, men samtidig bruger deres tiny house som en måde at opnå økonomisk overskud på, som de kan bruge på andet forbrug, såsom rejser, oplevelser og andre boliger.

Informanternes boligpraksis

I første analysedel konkluderer vi, at størstedelen af informanterne anskuer tiny house-bevægelsen som en ny og anderledes boligform, som bryder med de konforme boligidealer. Flere af informanterne giver også udtryk for, at det kan være svært at forene idealet om at bo i et tiny house med et moderne hverdagsliv. I følgende analysedel vil vi undersøge om informanternes brug af boligen kan sammenlignes med resten af den danske befolknings opfattelse af og brug af boligen.

Informanterne tillægger det stor værdi at eje få ting og have lidt plads, men på samme tid oplever de at pladsen også er begrænsende for deres livsstil. Eksempelvis giver Morten udtryk for, at hans tiny house ikke er stort nok til at kunne rumme alle hans ejendele. Han siger "Man kan ikke sådan helt nøjes med bare et tiny house, man skal have et skur eller et eller andet" (Bilag 1, 0.51:34). I citatet understreger Morten, at det er nødvendigt med ekstra plads, foruden pladsen i et tiny house. Flere af informanterne fremhæver også dilemmaet med manglende plads til ting og andre funktioner i deres tiny house. Foruden Morten, har også Lise, Arne, Karmen, Celine, Harald og Christina andet opbevaringsplads, i form af containere eller depotrum, som supplement deres tiny house og til de ting, som de ikke vil undvære, eller der ikke er plads til inden i boligen (Bilag 2-7). Det kan umiddelbart virke paradoksalt, at løsningen på den manglende plads i informanternes tiny house er at erhverve sig mere plads til ting, når idealet er at downsize. Informanterne fortæller selv, at deres tiny house ikke kan rumme de ting og praktiske funktioner, som udgør det moderne hverdagsliv. Ifølge Sjørølev (2007; 2009) og Kristensen og Andersen (2009) skal boligen i dag opfylde en række behov, fordi det er i boligen, at vi sover, slapper af, arbejder, er sociale og dyrker vores interesser, og det stiller også krav til boligens funktionalitet og indretning. Mange af informanterne oplever, at idealet om at downsize er sværere at udleve i praksis, fordi informanterne har samme krav til, hvad en bolig skal kunne, på trods af, at deres bolig er meget mindre. Informanterne har indrettet deres hjem, så det efterligner rumfordelingen i et konventionelt hus. Dette ses når Morten eksempelvis mener, at hans bolig kan beskrives som et skrumpet parcelhus, og han finder det vigtigt at boligen har de samme funktioner og rum som findes i andre boliger (Bilag 1). Celine giver udtryk for, at hun ønsker sig: "lidt mere køkkenplads og et lidt større spiseloungeområde", så der er bedre plads til gæster og familien (Bilag 6, 0:41:39). Det kan virke paradoksalt, at Celine ønsker sig

mere køkkenplads og et større spise-lounge-område, når det går imod idealet om at nedskalere. På denne måde reproducerer Celine nutidens boligidealer, hvor boligen skal kunne rumme gæster, og køkken-alrummet skal fungere som et socialt samlingspunkt for familien (Sjørsløv, 2007; 2009). Både Harald og Celine nævner ligeledes problematikken ved at være børnefamilie i et tiny house (Bilag 4 og 6). Celine fortæller, at de færre kvadratmeter sætter nogle rammer for, hvor mange mennesker, der helt fysisk kan være i et tiny house, og at familien ikke kan bo fire mennesker på 24 kvadratmeter (Bilag 6). Informanternes ønske om mere plads handler derfor ikke kun om at have plads til flere ting, som hører med til en moderne livsstil, men også at boligen kan rumme de mennesker, som bor der. Celines situation er præget af, at hun har et ideal om at bo i et tiny house og downsize, som ikke er foreneligt med hendes familiesituation og pladsbehov (Bilag 6). Dette paradoks går igen hos flere af informanterne, på trods af at de ikke bor fire mennesker i et tiny house. Informanterne behov for plads til ting og funktioner skyldes, at de mere eller mindre bevidst overfører de konventionelle normer for, hvordan en bolig skal opdeles og indrettes. Denne videreførelse af, hvordan informanterne gør og indretter deres hjem kan forstås gennem Douglas (1996), som mener, at samfundets idealer og strukturer internaliseres i individerne, og Sjørsløv (2007; 2009) som mener, at vi må se informanternes forståelse af hjem som et produkt af det samfund, de er en del af. Ifølge Sjørsløv (2009) er danskernes boliger og boligdrømme et mikrokosmos, som afspejler værdier og idealer om det gode liv, som dominerer i samfundet. Selvom informanterne har idealer, som strider imod samfundets værdier og kultur, så er de i høj grad præget af samfundets normer og forestillinger, om hvordan det gode liv skal leves i boligen. Informanternes brug og indretning af deres tiny house må altså opfattes som en forlængelse af den måde vi i Danmark bruger boligen på og forstår det gode boligliv.

Behov for frihed og fleksibilitet

I de ovenstående afsnit har vi vist, at informanternes boligbehov og boligpræferencer kan forklares ud fra generelle tendenser. Der er dog den helt åbenlyse forskel, nemlig at informanterne bor i et tiny house, om det så er en skurvogn, et hus på hjul, campingvogn eller kolonihavehus. Informanternes boligvalg repræsenterer derfor stadig et atypisk valg, som er et udtryk for nogle boligpræferencer, som er særlige for tiny house-beboere.

Informanterne forklarer, at de har valgt at bo i et tiny house fordi de ønsker en midlertidig bolig, som for nogle skal kunne flyttes. Alle informanter opfatter deres tiny house som en midlertidig bolig, også selvom flere af informanterne har boet der over længere tid. Christina beskriver f.eks. sit tiny house som et "springbræt" til noget andet, muligvis en bolig langt ude på landet, som dog stadig skal være en lille bolig (Bilag 7. 0:08:16). Lise siger, at hende nuværende tiny house, er hendes bolig de næste to år, og derefter skal hun prøve noget nyt (Bilag 3). Harald forklarer, at det er praktisk at blive boende i sit tiny house, mens han studerer og opfatter derfor også boligen som midlertidig (Bilag 4). Mange af informanterne har planer om eller er allerede ved at flytte ud af deres tiny house, hvilke understreger deres opfattelse af boligen som midlertidig og som et springbræt. Eksempelvis planlægger Arne at bygge et nyt tiny house på sin venindes grund i den nærmeste fremtid (Bilag 5). Lone er ved at flytte fra campingpladsen til et lejet værelse i en bolig på landet, og Celine og hendes familie er ved at bygge en ny konventionel bolig (Bilag 8 og 6). Informanternes forståelse af deres tiny house som en midlertidig bolig kan vi tolke, som at informanterne ønsker en bolig, som ikke nødvendigvis er for hele livet, men som passer til deres behov lige nu og her. Celine fortæller, hvordan hendes tiny house har muliggjort, at hun og familien har kunnet flytte rundt mellem forskellige små boliger og bygge deres nuværende tiny house, så det passer til deres skiftende behov. Hun siger om deres bolig:

Det har hele tiden været sådan ligesom at tilpasse sig til der, hvor man er i sit liv, og det ændrer sig bare hele tiden, så hvordan er det vi lige laver de gode løsninger, som er tilpas fleksible til at rumme, at ting ændre sig men også samtidig tilpas stationære til, at vi har en tryk base i en travl hverdag. (Bilag 6, 1:11:15).

I Celines citat beskriver hun, hvordan deres tiny house nemt kan tilpasses de nye behov og krav, de har til boligen og derfor er det en fleksibel boligform. Ønsket om at bo et sted midlertidigt er også grunden til at flere af informanterne tillægger det stor værdi, at deres tiny house er på hjul. Harald fortæller, at han forestiller sig en fremtid, hvor han kan flytte sit tiny house rundt. Han siger:

Det kunne også godt være, at nu er jeg her i to år, og så spænder jeg den på en bil, og så triller jeg ellers til Orø eller, så triller jeg til Sverige, og så flytter jeg, så det er ikke fordi det skal være fast for mig. (Bilag 4, 0:50:14).

I citatet udtrykker Harald, at bevægelsesfriheden fylder meget for ham og er noget han ønsker som en fremtidig livsstil. Også Karmen giver udtryk for, at den flytbare bolig er hendes drømmebolig. Hun siger:

det er også friheden på hjul, der er noget over det der med, at når verden er så meget af lave som den er, så har jeg det her, jeg bor ikke inde i en eller anden lejlighed. I princippet kunne jeg bare finde nogen der havde en bil, og så kan jeg trække den et eller andet sted hen. (Bilag 2, 0:54:27).

For Karmen er det vigtigt at kunne flytte sin bolig, så hun oplever at føle sig fri og selv have kontrol over sin egen verden. Morten er den eneste informant, som ikke oplever tiny houses som reelt flytbare. Han siger:

Der er jo nogen, så vil de købe en eller anden vogn, og så skal den være flytbar, og de bliver aldrig rigtig flytbare alligevel. Og man skal alligevel have lavet kloak og vand og alt muligt andet (...) så jeg tror, det med, at man bygger det på hjul, det kan være fuldstændigt ligegyldigt. (Bilag 1, 0:55:11)

I citatet siger Morten, at han ikke opfatter tiny houses som flytbare på trods af, at de er på hjul. Om informanterne flytter eller ej er i sig selv underordnet for dette speciale. Det er afgørende for informanterne at kunne bo i en midlertidig bolig og være flytbar, hvilket giver dem mulighed for at gøre, som de vil og giver dem en følelse af frihed og kontrol over deres egen tilværelse (Bilag 2-7).

Det, at deres tiny house er flytbart og fungerer som en midlertidig bopæl, er kun muligt, fordi de ikke har bundet mange penge i boligen. Det skyldes netop, at informanterne ønsker en boligform, hvor det er nemt at komme i besiddelse af en bolig uden at poste for mange penge i den, så det også er nemmere at komme ud af boligen igen, uden at det er for dyrt og besværligt (Bilag 1-8). Disse kriterier er svære at opfylde i en traditionel ejerbolig, såsom parcelhuset. Kristensen (2006a) og Kristensen og Andersen (2009) pointerer, at ejerboligen, i modsætning til lejeboligen, ikke er særlig fleksibel, fordi ejerboligen både er besværlig og dyr at komme ind i og ud af, og det er ofte en stor investering, som kræver realkredit- og banklån. Lejeboligen bliver ofte forbundet med fleksibilitet og frihed, men i denne boligform er selvbestemmelsen og den personlige prægning begrænset. På den ene side kan lejeboligen netop imødekomme informanternes ønske om at smide færre penge efter en bolig og de kan hurtigt komme ind og ud af boligen igen. I lejeboliger er der mindre økonomisk risiko, der stilles lavere krav om likviditet, og det er mindre besværligt at flytte ind og ud (Kristensen og Andersen 2009). På den anden side ligger det i ordet leje, at boligen ikke ejes af beboeren selv, og netop det at eje er et af de væsentligste motiver hos informanterne for at flytte i et tiny house. Mange af de vilkår som informanterne efterspørger, er derfor lig med vilkårene for en lejebolig. Forskellen er dog, at informanterne ønsker at overføre samme vilkår for lejeboligen til ejerboligen, fordi det er vigtigt, at de selv kan bestemme over deres bolig.

Sagt på en anden måde ønsker informanterne at overføre den fleksibilitet og mulige mobilitet, som er forbundet med lejeboligen til en ejerbolig. Informanterne mener ikke, at den fleksibilitet og frihed, som de efterspørger, findes i konventionelle boliger, som eksempelvis et parcelhus. Parcelhuset er ellers kendt for at være en fleksibel boligform, fordi boligejerne frit kan disponere over boligen og indrette og reparere uden at stå til regnskab over for nogen (Kristensen, 2006b; Kristensen og Andersen, 2009). Det er blandt andet også derfor, at parcelhuset er den mest eftertragtede boligform hos størstedelen af befolkningen (Kristensen, 2006b; Kristensen og Andersen, 2009). Dog er parcelhusets langt fra noget som informanterne ønsker at bo i. Informanterne giver udtryk for, at selve parcelhusets materialitet er alt andet end fleksibelt, for det kan ikke flyttes et andet sted hen, da det er cementeret ned i jorden og koblet op på forsyningssystemer. Desuden er det billigere og tager mindre tid at modificere et tiny house, så det passer til informanternes behov, end det er at bygge til eller -om på et parcelhus (Bilag 1-8). Derudover er der også en særlig kultur forbundet med parcelhuset, som vi i ovenstående analyse har vist at informanter tager afstand fra. Denne modstand mod parcelhuset kan forklares ved, at informanterne tilhører en individualistisk livsstil, hvor de tager afstand fra samfundets boligidealer, repræsenteret ved parcelhuset. For informanterne er parcelhuset derfor langt fra et frit sted, hvor de kan udleve det gode boligliv, selvom det imødekommer deres økonomiske fordringer til boligen.

Ud fra vores analyseresultater mener vi, at det er nærliggende at sætte spørgsmålstegn ved, om det rent faktisk er tiny houses, som informanterne efterspørger, eller om de i højere grad efterspørger fleksibilitet og ønsker en bolig, som imødekommer dette behov. Mange af de krav, som informanterne stiller til deres bolig, og som de til dels får opfyldt i deres tiny house, peger i retning af, at de efterspørger en boligform som endnu ikke findes på det danske boligmarked. Nogle af informanterne italesætter da også direkte et ønske om at forandre måden, vi tænker boliger på i dag. Eksempelvis siger Harald:

Vi bygger tiny houses som et hus, hvilket i mit hoved stadig er en ret gammeldags måde at tænke det på (...) man må simpelthen redefinere måden, man bygger tiny houses på sådan, så man bygger det mere af moduler, end man bygger det af et hus, der er lukket og så er det færdig. (Bilag 4, 1:18:52).

Harald foreslår ikke kun, at tiny houses gentænkes, men at den måde, vi bygger og forstår boliger på, skal forandres. Han foreslår, at boliger ikke skal opfattes som statiske enheder, men dynamiske moduler, som kan tilpasses livsfaser og livsstil og flyttes rundt mellem familier efter behov. Celine giver udtryk for samme forståelse som Harald i forhold til at se boligen som dynamisk. Hun siger:

Det kunne være så smart, at man kunne bo, have sådan nogle moduler, så kunne man bygge dem sammen så det passede til ens familie, og når så der var en, der skulle flytte derfra og bo f.eks. ude, studere inde i byen, eller skilsmisser, man har brug for at flytte hver til sit eller, hvad ved jeg, ens livssituation ændre sig, så kunne man tage nogle af modulerne og flytte med hen til nogle andre moduler, så det bliver sådan lidt ligesom legoklodser. (Bilag 6, 1:00:30).

Citaterne viser, at informanterne forstår deres egen bolig som dynamisk, og at de ønsker at udbrede denne forståelse af boligen. Informanterne efterspørger en boligform, hvor det skal være nemt at tilpasse boligen efter behov og ønsker og ikke omvendt, hvor det er beboerne som skal tilpasse deres behov og ønske til boligen.

Vores analyse viser, at et tiny house kan opfattes som en bolig, der imødekommer informanternes behov for fleksibilitet, frihed og for nogle flytbarhed. Samtidig imødekommer informanternes tiny houses, på nogle punkter, deres boligpraksis. Vores analyse viser, at størstedelen af informanterne ikke har plads nok inde i deres tiny house og derfor har separate depotrum eller ekstra containere på deres grund eller i nærheden af deres bopæl. Vi kan sætte spørgsmålstegn ved, om et tiny house i en dansk kontekst overhovedet stemmer overens med den moderne livsstil. På den baggrund vender vi tilbage til det indledende spørgsmål om det er fleksible boligformer som tiny houses, som er det informanterne efterspørger eller om det i højere grad er fleksibilitet i en bolig generelt. Vi kan argumentere for, at informanternes ønske om fleksibilitet er noget der strækker sig ud over selve boligformen. Det er nemlig ikke kun en fleksibel bolig, som informanterne efterspørger, det er også et fleksibelt liv.

Konklusion på anden analysedel

I det første afsnit konkluderer vi, at informanternes ønsker om at bo tæt på natur og grønne omgivelser, nære relationer samt det at eje sin egen bolig, taler ind i nogle generelle tendenser i Danmark, som ikke er særlige for informanterne, men også er gældende for store dele af befolkningens boligvalg. I det andet afsnit konkluderer vi, at informanternes brug og indretning af deres tiny house minder om den måde vi forstår det gode boligliv og *gør hjem* på i Danmark. Vores analyse viser, at der er uoverensstemmelse mellem informanternes boligidealer om at bo småt med få ting og deres behov og krav til deres bolig, der også skal kunne opfylde kravene, som hører med til en moderne livsstil. Det kan derfor virke paradoksalt, at informanterne ønsker at udleve

en minimalistisk livsstil, men alligevel udtrykker et behov for mere plads. Vores analyse viser, at informanterne reproducerer generelle boligpræferencer og boligpraksis, og denne analyse bryder med forståelsen af informanterne som individualister. I sidste afsnit konkluderer vi, at ønsket om fleksibilitet er unikt for informanternes forestilling om det gode boligliv. Et tiny house er en bolig som imødekommer informanternes ønske om fleksibilitet særligt fordi boligen er flytbar, og den lægger op til midlertidighed. Vores analyse viser, at informanterne efterspørger en fleksibel livsstil og en bolig, der kan imødekomme netop dette snarere end et tiny house.

05

KAPITEL

"...det har hele tiden været sådan ligesom at tilpasse sig til der, hvor man er i sit liv, og det ændre sig bare hele tiden, så hvordan er det vi lige laver de gode løsninger, som er tilpas fleksible til at rumme at ting ændre sig..."

Celine (Bilag 6, 1:11:15)

Diskussion

Tiny house-bevægelsen er en tendens inden for boligudviklingen, som gennem de seneste 10-15 år har vundet større indpas i verden og såvel som i Danmark (Elsing, 2022). Det, at bo småt, er ikke et nyt fænomen, men tiny house-bevægelsen har alligevel fået en anden gennemslagskraft i dag, bl.a. fordi der er en stigende andel af ressourcestærke mennesker, som identificerer sig med bevægelsen (Shearer og Burton, 2021). I analysen konkluderer vi, at informanternes valg om at flytte i et tiny house snarere er et udtryk for ønsket om et friere og fleksibelt liv, end det er at bo i et tiny house. Informanternes ønske om fleksibilitet er nemlig ikke kun et krav til deres bolig, det er også grundvilkår for det, de oplever som det gode boligliv. Det betyder, at tiny house-livsstilen er vigtigere for informanterne end selve udformningen af den fysiske bolig. I dette afsnit vil vi diskutere, om vores analyseresultater kan bruges som afsæt for en dybere forståelse for generelle boligpræferencer og -tendenser i Danmark eller om resultaterne blot er et udtryk for, den gruppe af informanter, som vi har inddraget i specialet.

Er ønsket om fleksibilitet unikt for tiny house-bevægelsen eller en generel tendens?

Først og fremmest vil vi diskutere, om vores analyseresultater kan bruges til at give et indblik i tiny house-bevægelsen i Danmark eller om vores analyseresultater blot er et udtryk for den gruppe, som vi har inddraget i specialet. Desuden mener vi, at det er interessant at diskutere, hvorvidt informanternes ønske om fleksibilitet også peger på en generel tendens i samfundet.

Vores speciale tager udgangspunkt i at undersøge otte individers motiver for at flytte i et tiny house og hvilke værdier og forestillinger om det gode boligliv, som de forbinder med denne boligform. Vores undersøgelse tager udgangspunkt i individet og individets

livsverden, og vi har derfor ikke haft til hensigt at skabe generaliserbar viden. Formålet med vores undersøgelse har derimod været at opnå indblik i informanternes forskellige bevæggrunde for at flytte i et tiny house, og hvorfor et tiny house er udmøntningen af det gode boligliv for dem. Vores analyseresultater viser et lille udsnit af de personer i Danmark, som identificerer sig med tiny house-bevægelsen, og derfor opnår vi kun indblik i, hvorfor informanterne bor i et tiny house. Vi er klar over, at vores informanter ikke repræsenterer hele tiny house-bevægelsen i Danmark. Det betyder dog ikke, at informanterne er mindre betydningsfulde i forhold til at forstå, hvad tiny house-livsstilen handler om. På samme tid er vi også klar over, at vores informanter repræsenterer en særlig gruppe, som er villige til at tale om tiny house-bevægelsen, fordi de ønsker at udbrede fænomenet.

Vores analyseresultater viser, at informanternes værdier og forestillinger om det gode boligliv stemmer overens med de begrundelser for at flytte i et tiny house, som præsenteres i den internationale litteratur (Shearer og Burton, 2019). I vores speciale viser vi dog, at det ikke er alle tiny house-beboere, som tilslutter sig tiny house-bevægelsens værdier. Informanterne er enige om hvilke værdier, der knyttes til bevægelsen, og kan godt både bruge begrebet om egen bolig og ikke identificerer sig med bevægelsens værdier. Alle informanterne er enige om, at valget om at bo i et tiny house handler om mere end selve den fysiske bolig. Informanterne efterspørger et friere og mere fleksibelt liv i en boligform, som kan understøtte denne boligpræference. På denne måde er specialets informanter alligevel en form for repræsentanter for en bevægelse i Danmark, som har en politisk og kulturel agens, og som reagerer på det samfund vi lever i. Vi bruger også vores teori og analyse til at forbinde informanternes værdier og boligpræferencer med generelle samfundstendenser, og vores resultater kan derfor overføres til lignende undersøgelsesfelter. Derfor vil vi argumentere for, at informanternes ønske om fleksibilitet peger på nogle generelle tendenser i samfundet og derfor ikke kun er gældende for de otte informanter, som vi har talt med, men også for andre tiny house-beboere og mennesker der ikke bor i tiny houses.

Vi konkluderer i analysen, at informanternes livsstil og værdier et produkt af det samfund, de lever i. Informanternes overvejende individualistiske livsstil kan både fortolkes ud fra, at de udgør en særlig gruppe med en særlig livsstil, men modsat er ønsket om autonomi, at eje egen bolig og drømmen om et fleksibelt liv ikke atypisk set i en dansk kontekst. Informanterne stiller nemlig samme krav til deres bolig, som de stiller til resten af deres liv - det skal kunne ændres efter *mit* behov. Dette fokus på individualisme og tendensen

til at ville præge sin egen bolig er det, der kendetegner det moderne liv (Statens kunsthøjsskole og Realdanias boliglaboratorium, 2020; Kristensen, 2006a). Vi kan i den sammenhæng sætte spørgsmålstegn ved, om informanternes ønske om fleksibilitet er en generel tendens i samfundet. Ifølge Bech-Danielsen, et. al (2018) er fleksibilitet og foranderlighed omdrejningspunktet for det moderne liv. I dag er det i højere grad reglen end undtagelsen at skifte job, skifte partner og skifte bopæl på et tidspunkt i sit liv, måske endda flere gange i livet (Kristensen og Andersen, 2009). Det moderne liv er præget af, at individer skal være forandringsparate og fleksible, og dette må manifestere sig i boligerne (Statens kunsthøjsskole og Realdanias boliglaboratorium, 2020; Kristensen, 2006a). Vores analyse viser, at informanterne argumenterer for, at det fleksible og omskiftelige liv kalder på fleksible boligformer. Det er derfor interessant, at tiny house-bevægelsen forstås som en modkultur, fordi ordet i sig selv antyder at bevægelsen står i modstrid til den dominerende kultur. Informanterne argumenterer for, at der er behov for fleksibilitet på boligområdet, som netop er udgangspunktet for den kultur, som hersker i dag. Også Shearer og Burton (2021) argumenterer for, at tiny house-bevægelsen ofte præsenteres som en bevægelse der er imod forbrugerkulturen. Vores analyse viser dog, er det ikke alle tiny house-beboere, som er modstandere af forbrugerkulturen, men specialets informanter er alle præget af en individualistisk livsstil, hvor de på den ene eller anden måde tager afstand fra samfundets værdier. Samtidig viser vores analyse også, at valget om at bo i et tiny house rummer et ønske om økonomisk frihed, som frigør midler til en anden form for forbrug, og derfor tager informanterne ikke nødvendigvis afstand fra forbrugersamfundet. Ud fra dette argument kan vi forstå tiny house-bevægelsen som en bevægelse, der udspringer af de aktuelle udfordringer og tendenser i samfundet. Tiny house-bevægelsen er måske ikke en reaktion mod det nuværende samfund, men en reaktion på og dermed en forlængelse af tendenserne i samfundet. Dette argument understøttes af analysens pointe om, at informanternes kulturelle kapital betyder, at de har en særlig status i samfundet, som dem der baner vejen og agerer som en form for primus motor for forandring og udviklingen i samfundet. Fordi Informanterne vælger at flytte i et tiny house, er de en del af det som Anders Boisen kalder for en "stille form for aktivisme", og det er måske lige netop det som tiny house-bevægelsen er, mens en stigende andel af befolkningen gør opmærksom på et misforhold mellem de eksisterende boligformer og befolkningens bolig efterspørgsel (Hallander, 2021: linje 7).

Befolkningens efterspørgsel på tiny houses har også fået bevågenhed i flere af de danske kommuner. Her arbejdes der nemlig på at etablere områder til tiny houses (Sørensen, 2022; Elsing, 2022). Eksempelvis arbejdes der i Køge Kommune på

eksperimentet kaldet Tiny Varigheden, hvor en forening har lejet 2,3 hektar jord af Køge Kommune. På Køge Fælles Jords hjemmeside fremgår det, at visionen med Tiny Varigheden er at skabe et tiny house-fællesskab med fokus på at leve mere bæredygtigt, bygge mindre huse og bygge med natur og genbrugsmaterialer (Køge Fælles Jord, 2022). Projektet Tiny Varigheden er drevet af engagerede borgere, som samarbejder med Køge Kommune om at realisere projektet (Køge Fælles Jord, 2022). I Vejle Kommune er ideen om tiny houses udsprunget af et politisk ønske om flere små, billige boliger som et alternativ til små lejligheder (Elsing, 2022). I Vejle Kommune arbejdes der på at byggemodne og udstykke et områdeforbeholdt tiny houses i et nyt boligområde. Det betyder, at de tiny houses som etableres i disse områder er underlagt de samme regler som andre nybyggede boliger, og derfor bliver det ikke muligt at bo off-grid (Vejle Kommune, u.å). Dette betyder, at kommunerne arbejder på at få etableret tiny houses og dermed den boligform, nemlig tiny houses, som informanterne efterspørger. Vi mener, at det er nærliggende at diskutere, om de kommunale tiny house-områder overhovedet vil være attraktive for nuværende tiny house-beboere og mennesker, der ønsker at bo i tiny houses. Vi argumenterer for, at det lægger op til at forstå tiny housing som én fælles bevægelse med en fælles vision og tilpasset et bestemt segment af mennesker. Som vi også konkluderer i vores analyse, så er det langt fra virkeligheden. Specialets otte informanter har alle otte forskellige opfattelser af hvad tiny house-livsstilen indebærer, og hvad der udgør et tiny house. Derudover viser analysen også, at informanterne ikke entydigt tilhører en samlet livsstil, men de kan i overvejende grad kategoriseres som individualister, som betyder at de vægter selvbestemmelse og pladsen mellem dem og andre mennesker højt. Vi problematiserer derfor, at kommunerne anskuer tiny house-bevægelsen som en boligform, der skal dyrkes i et samlet område og i et fællesskab (Sørensen, 2022; Elsing, 2022). I vores analyse konkluderer vi, at størstedelen af informanterne ikke direkte efterspørger et fysisk tiny house bofællesskab, og de individualistiske tiny house-beboere er derfor en gruppe som stadigvæk ikke tilgodeses. På mange måder er det nok for informanterne at søge inspiration i de digitale fællesskaber på eksempelvis Facebook, og de ønsker ikke at bo i et tiny house fællesskab. Vi konkluderer også, at informanterne har et ideal om, at vi i samfundet generelt skal blive bedre til at tænke i fælles bæredygtige løsninger. Dette er på trods af at størstedelen af informanterne ikke ønsker at bo i tiny house-bofællesskaber. Vi undrer os over de tiny house-områder, som skal etableres ude i kommunerne også vil være attraktive for såkaldte individualister, som vores informanter hovedsageligt karakteriseres som i analysen. De ønsker at bo med en masse plads omkring sig, både i forhold til at have fysisk albuerum, men også med plads til at være sig selv og gøre,

som de selv vil. Specialets informanter efterspørger ikke nødvendigvis flere tiny house-fællesskaber, men flere muligheder for at bo i et tiny house og få anerkendt tiny houses som en ny boligform, der også kræver lempelser af lovgivningen. I Danmark er lovgivningen vedrørende boliger og boligudvikling meget reguleret, og det giver ikke mange muligheder for at eksperimentere med alternative måder at bo på (jf. Begrebsliggørelse af tiny house-bevægelsen, kapitel 2). På den ene side kan vi argumentere for, at disse regulativer er sat i verden for at sikre at alle mennesker i Danmark lever under gode og ordnede forhold. Det er også grunden til at boligstandarden er meget høj i Danmark (Jørgensen og Andersen, 2014). Ud fra dette perspektiv kan ønsket om at bo off-grid i et tiny house, ses som noget, der potentielt kan betyde en forringelse af boligstandarden, fordi boliger ikke er tilkoblet vand, varme, kloakering. Det er netop svært at regulere og kontrollere boliger med off-grid systemer og dermed sikre en høj boligstandard for alle mennesker. På den anden side kan vi argumentere for, at boligudbuddet i Danmark også bør følge befolkningens efterspørgsel, og det fordrer også en ny lovgivning eller i hvert fald en opblødning af regulativerne omkring tiny houses (Kristensen, 2006a; Statens kunsthøjskole og Realdanias boliglaboratorium, 2020). Informanternes ønske om fleksibilitet er muligvis et udtryk for, at måden vi tænker boliger på i planlægningen og i samfundet skal revitaliseres. Det er dermed ikke sagt, at der ikke skal bygges tiny houses i fremtiden, men måske skal vi ikke tænke at tiny houses er løsningen på alle problemer, men i stedet for muligvis er et skridt på vejen i forhold til at sikre flere fleksible boliger og mere variation på boligmarkedet (Shearer og Burton, 2021). Vi mener derfor ikke, at tiny houses skal ses som en boligform, der passer og skal passe til alle. Vores analyse viser netop, at det som børnefamilie kan være svært pladsmæssigt at bo i et tiny house, og at boligformen derfor ikke er for alle. Tiny houses er måske for nogle en livsstil og for andre en midlertidig bolig, som passer til deres nuværende krav og behov. Kristensen (2006a) og Bech-Danielsen et. al (2018) peger ligeledes på, at nye boliger måske ikke skal udvikles til at opfylde alle menneskers behov i hele deres liv, men i højere grad udvikles og tilpasses til specifikke livssituationer, som opfylder nogle behov i en begrænset periode. Det er måske mere hensigtsmæssigt at sikre et varieret boligudbud med forskellige boligformer, som passer til livet og ikke for livet (Kristensen, 2006a; Bech-Danielsen et. al, 2018).

Konklusion

Formålet med dette speciale har været at afdække, hvorfor nogle mennesker vælger at bo i et tiny house i Danmark, og hvilke værdier og forestillinger om det gode boligliv, der knytter sig boligformen. Vi har tilgået undersøgelsesfeltet ud fra en eksplorativ tilgang, hvor vores ønske har været at udvide forståelsen af fænomenet tiny housing i en dansk kontekst.

På baggrund af photo elicitation og semistrukturerede interview med otte tiny house-beboere har vi undersøgt et lille udsnit af tiny house-bevægelsen i Danmark. I specialet har vi fremstillet kvalitativ empiri for at undersøge, hvorfor informanterne har valgt at bo i en lille bolig på mellem 18 og 30 kvadratmeter, når store dele af den danske befolkning vælger at bo i og bygge stadig større boliger. Vi har et ønske om at afdække, hvordan valget af at bo i et tiny house knytter sig til bestemte værdier og forestillinger om det gode boligliv.

I første analysedel konkluderer vi, at informanternes valg om at bo småt hænger sammen med deres livsstil og ønske om at gå imod samfundskulturen, som ophøjer forbrug og materielle værdier. Størstedelen af informanterne mener, at deres valg om at flytte i et tiny house er et bevidst tilvalg og drevet af minimalistiske og miljømæssige idealer. Vores undersøgelse viser, at informanterne i overvejende grad tilhører en individualistisk livsstil, og at deres boligpræferencer skal forstås som prædefineret. Informanternes livsstil betyder, at de tager afstand fra konventionelle boligidealer og ønsker en bolig, som giver autonomi og frihed. Informanterne individualistiske livsstil betyder også, at de tager afstand fra og har forskellig grader af identifikation til tiny house-bevægelsens værdier og fællesskab. Informanterne kobler tiny house-bevægelsen med en særlig socioøkonomisk klasse, som har høj grad af kulturel kapital og vælger at bo småt af ideologiske grunde. På samme tid viser analysen, at informanterne ikke entydigt kan karakteriseres som individualister, flere af dem er også fællesskabsorienterede og deres boligpræferencer og boligpraksisser stemmer overens med de generelle tendenser i samfundet.

I anden analysedel konkluderer vi, at de boligpræferencer, som ligger til grund for informanternes valg om at bo i et tiny house i vid udstrækning bygger på konforme forestillinger om det gode boligliv. Informanternes forståelse af det gode boligliv er centreret omkring ejerboligen og selvbestemmelse, hvilke også er gældende for den danske befolkning. Informanternes måde at forstå og indrette deres bolig på, bryder på nogle punkter med tiny house-bevægelses ideal om at downsize. Dette skyldes, at informanternes indretning og funktioner i boligen afspejler den generelle måde, hvorpå vi i Danmark forstår boligen som rammen for den moderne livsstil. Det, som er unikt for informanternes boligpraksis og boligpræferencer, er deres ønske om fleksibilitet. Dette gælder både i boligens udformning, hvor de ønsker at kunne flytte og bygge til deres tiny house for få økonomiske midler. Informanterne opfatter deres tiny house som en midlertidig bolig og efterspørger, at de kan flytte sig mellem forskellige boliger alt efter nye behov. Informanterne forbinder det gode boligliv med fleksibilitet, og derfor skal deres bolig kunne imødekomme en fleksibel livsstil.

Informanternes behov for fleksibilitet opfatter vi i specialet som et udtryk for en særlig gruppes boligpræferencer, der kan kobles sammen med deres livsstil, værdier og forestillinger om det gode boligliv. Vi konkluderer også, at behovet for en fleksibel boligsituation kan opfattes som et udtryk for en moderne og fleksibel livsstil. Informanternes boligpræferencer kan dermed ses som en forlængelse af samfundskulturen frem for en egentlig modkultur.

Litteraturliste

- Andersen, H. (2021). *Boligen i samfundet. Viden fra boligforskningen*. København: Institut for Byggeri, By og Miljø (BUILD), Aalborg Universitet.
- Bech-Danielsen, C. & Gram-Hanssen, K. (2004). House, home and identity from a consumption perspective. *Housing, Theory and Society*, 21(1), s. 17-26.
- Bech-Danielsen, Stender, M. & Mechlenborg, M. (2018). *Velkommen hjem. Tendenser i dansk boligarkitektur*. (1. udg. 1. oplag). København: Politikens forlag.
- Blunt, A. & Dowling, R. (2006). Setting up Home: An introduction. I: Blunt, A. & Dowling, R. *Home*. (1. udg.) (s. 1-30).
- Boeckermann, L., Kaczynski, A., King, S. (2019). Dreaming big and living small: examining motivations and satisfaction in tiny house living. I: *House and the Built Environment*, 9(34), s. 61–71.
- Bourdieu, P. (1984). Conclusion: Classes and Classification. *Distinction – A Social Critique of the Judgement of Taste*. (s. 466-484). Harvard University Press.
- Bourdieu, P. (1999). Site Effects. I: Bourdieu, P. et. al (red.) *Weight of the World*. (s. 123-129). Polity Press.
- Bourdieu, P. (2005). Habitus. I: Hillier, J. & Rooksby, E. (red.), *Habitus: A sense of place*, (2. ed.), (s. 43-49.). Aldershot, Ashgate.
- Brinkmann, S. (2020). Etik i en kvalitativ verden. I: Brinkmann, S. & Tanggaard, L. *Kvalitative metoder. En grundbog*. (3. udg.) København: Hans Reitzels Forlag.
- Bryman, A. (2012). *Social Research Methods*. (4. udg.). New York: Oxford University Press.
- Buttimer, A. (1980). Home, reach and sense of place. I: Buttimer, A. & Seamon, D. *The Human Experience of Space and Place*. (s. 166-186). St. Martins Press.
- Després, C. (1991). The meaning of home: Literature review and directions for future research and theoretical development. I: *The Journal of Architectural and Planning Research* 8.(3), s. 96-111.
- Douglas, M. (1996). *Natural symbols: Explorations in cosmology*. Taylor & Francis Group. s. 54-69.
- Gram-Hanssen, K. (2011). Understanding change and continuity in residential energy consumption. *Journal of Consumer Culture*, 11(1), s. 61-78.
- Hansen, M., Hansen, J., Markeprand, T. Kargo, A. & Sønderby, M. (2021). *Demografi, socioøkonomi og boligstruktur i danske kommuner: En fremskrivning med mikrosimulationsmodellen SMILE på et opdateret datagrundlag*. SMILE.

- Harper, D. (2002). Talking about pictures: A case for photo elicitation. *Visual studies*. 17(1), s. 13-26.
- Jensen, E. (2006). *Polarisering mellem boligformer, byer og regioner*. I: Akademiet for de Tekniske Videnskaber, ATV (2006) *Den gode bolig*. Hvordan skal vi bo i fremtiden?
- Jones, P., Bunce, G., Evans, J., Gibbs, H. & Hein, J. (2008). Exploring space and place with walking interviews. *Journal of Research Practice*, 4(2).
- Jørgensen, A. & Andersen, H. T. (2014). Boligforhold. I: B. Greve, A. Jørgensen & J. Elm Larsen (red.) (2014) *Det danske samfund*. (s. 359-376). København: Hans Reitzels Forlag.
- Karpatschof, B. (2020). den kvalitative undersøgelsesforms særlige kvaliteter. I: Brinkmann, S. & Tanggaard, L. (2020). *Kvalitative metoder*. Hans Reitzels Forlag.
- Knudsen, L. (2004). Nye familieformer og færre børn I: Ploug, N., Henriksen, I., Kærgård, N. (2004) *DEN DANSKE VELFÆRDSSTATS HISTORIE. Antologi*. København.
- Kristensen, H. (2006a). Huset og livet - hvornår passer de sammen... hvornår ikke? I: Akademiet for de Tekniske Videnskaber, ATV (2006). *Den gode bolig*. Hvordan skal vi bo i fremtiden?
- Kristensen, H. (2006b). Hvordan vil vi leve og bo i fremtiden? I: Akademiet for de Tekniske Videnskaber, ATV (2006). *Den gode bolig*. Hvordan skal vi bo i fremtiden?
- Kristensen, H. & Andersen, H. (2009). *Befolkningens boligønsker*. Center for Bolig og Velfærd. Realdania forskning.
- Kristiansen, S. (2020). Kvalitative analyseredskaber. I: Brinkmann, S. & Tanggaard, L. (2020). *Kvalitative metoder*. Hans Reitzels Forlag.
- Kvale, S. & Brinkmann, S. (2015). *Interview. Introduktion til et håndværk*. Hans Reitzels forlag. København. 3. udgave. 2 oplag.
- Larsen, J. & Meged, J. (2012). At fotografere og filme byen –visuelle etnografier i bogen. I: Andersen, John et. al (Eds.) *Byen i bevægelse*.
- Mallett, S. (2004). Understanding home: a critical review of the literature. I: *The Sociological Review*, 52, s. 62-89
- Mangold, S. & Zschau, T. (2019). In Search of the "Good Life": The Appeal of the Tiny House Lifestyle in the USA. I: *Social sciences*, 8(26).
- Mutter, A. (2013). *Growing Tiny Houses: Motivations and Opportunities for Expansion Through Niche Markets*. Lund University.

- Padgett, D., Smith, B., Derejko, K., Henwood, B., & Tiderington, E. (2013). A Picture is Worth...? Photo Elicitation Interviewing With Formerly Homeless Adults. *Qualitative health research*, 23(11), s. 1435-1444
- Shearer, H. & Burton, P. (2019). Towards a Typology of Tiny Houses. I: *Housing, Theory and Society*, 36(3), s. 298-318.
- Shearer, H. & Burton, P. (2021). Tiny houses: movement or moment? I: *Housing Studies*.
- Sjørø, I. (2007). Husets Univers. Om danske enfamiliehuse i tid og rum. *Dansk Sociologi*, 18(4).
- Sjørø, I. (2009). Kald og drømmestof Parcelhusets værdier. *Tidsskriftet Antropologi*, 59(60).
- Statens kunsthøjskole og Realdanias boliglaboratorium (2020). *Boligviden*.
- Willoughby, C., Mangold, S. & Zschau T. (2020). Small Houses, Big Community: Tiny Housers' Desire for More Cohesive and Collaborative Communities. I: *Social Sciences*, 9(2).
- Winther, A. H. (2021). *Urban compact living: Making home in the city: An ethnographic case study of compact living in an urban Danish context*. Aalborg Universitetsforlag. Ph.d.-serien for Det Ingeniør- og Naturvidenskabelige Fakultet, Aalborg Universitet.
- Ærø, T. (2002). *Boligpræferencer, boligvalg og livsstil*. Ph.d.-afhandling. By og Byg, Statens Byggeforskningsinstitut.
- Ærø, T. (2006). Markedskræfternes øgede betydning for boligmarkedet. I: Akademiet for de Tekniske Videnskaber, ATV (2006) *Den gode bolig*. Hvordan skal vi bo i fremtiden?

Internetkilder

- Christensen, J. (17. marts 2022) *Urbaniseringen i Danmark de seneste 100 år*. KL Analysenotat. Lokaliseret den 23.05.2022 på: <https://www.kl.dk/media/48783/urbaniseringen-i-danmark-de-seneste-100-aar.pdf>
- Gadeberg, L. (26. juli 2021) *Hvor stort er et gennemsnitligt hus og lejlighed i Danmark*. Lokaliseret den 02.05.2022: <https://www.bolius.dk/hvor-stort-er-et-gennemsnitligt-hus-og-lejlighed-i-danmark-36883>
- Grobund.org (u.å). Lokaliseret den 05.06.2022 på: <https://www.grobund.org/>
- Elsing, S. (17. januar 2022). *Fandt genvej: Vejle baner vejen for tiny houses*. Lokaliseret den 23.05.2022: <https://www.dkteknikogmiljoe.dk/artikel/vejle-baner-vejen-for-tiny-houses>
- Facebook.com, a. (u.å). *Tiny house hovedstaden, Danmark*. Lokaliseret den 05.06.2022 på: <https://www.facebook.com/groups/324231275084006>
- Facebook.com, b. (u.å) *Det Lille Potentiale*. Lokaliseret den 05.06.2022 på: <https://www.facebook.com/DetLillePotentiale>
- Facebook.com, c. (u.å). *Dansk tiny house*. Lokaliseret den 05.06.2022 på: <https://www.facebook.com/groups/309736869641559>
- Facebook.com, d. (u.å). *Dansk Tiny House Gruppe*. Lokaliseret den 05.06.2022 på: <https://www.facebook.com/groups/718885828490183>
- Facebook.com, e. (u.å). *småBYG*. Lokaliseret den 05.06.2022 på: <https://www.facebook.com/Sm%C3%A5BYG-105804760934255>
- Hallander, N. (2021). *Anders bor småt, men lever godt i sit off-grid Tiny House*. Lokaliseret den 23.05.2022 på: <https://energihome.dk/nyheder/tiny-house/>
- Herlufsen, K. (25. maj 2021). *Tiny Houses: Store drømme i små huse*. Samvirke. Lokaliseret d. 23.05.2022 på <https://samvirke.dk/artikler/tiny-houses-store-droemme-i-smaa-huse>
- Jensen, J. (25. marts 2021). *Megatrends i verden efter coronakrisen - acceleration og forstærkning*. Lokaliseret den 22.05.2022 på: <https://www.fremforsk.dk/blogs/megatrends-efter-coronakrisen/>
- Køge Fælles Jord (2. maj 2022). *Hvorfor Tiny Varigheden?* Lokaliseret den 24.05.2022 på: http://xn--kgefllesjord-9cb2w.dk/?page_id=1055&fbclid=IwAR27RI7B6zGbPiqv99w6E7IY5ahWCXb3TvLuTfN-jBimKgXgIYc27jWgac
- Lysgaard, A. (4. oktober 2020). *Ny stol eller nyt køkken: Danskere bruger flest penge på boligen*. Lokaliseret den 02.05.2022 på: <https://www.tvmidtvest.dk/midt-og-vestjylland/ny-stol-eller-nyt-koekken-danskere-bruger-flest-penge-paa-boligen>

Retsinformation (u.å). Lokaliseret den 05.06.2022 på:

<https://www.retsinformation.dk/documents?dt=10&dt=1480&dt=20&dt=30&dt=40&dt=50&dt=90&dt=120&dt=270&dt=60&dt=100&dt=80&dt=110&dt=130&dt=140&dt=150&dt=160&dt=170&dt=180&dt=200&dt=210&dt=220&dt=1510&dt=1490&dt=-10&t=enfamiliehus>

Systime.dk (u.å) *Det moderne i arkitekturen – "Less is more" og "Form follows function"*. Lokaliseret den 24.05.2022 på: <https://ka.systime.dk/?id=155>

Sørensen, A. (6. april 2022). *Kommune omfavner tiny houses: Snart kan Helga og Lars bygge deres minihus*. Lokaliseret den 24.05.2022 på: <https://www.tv2lorry.dk/koege/kommune-omfavner-tiny-houses-snart-kan-helga-og-lars-bygge-deres-minihus>

Vejle Kommune (u. å.). *Tiny Houses i Vejle Kommune*. Lokaliseret den 23.05.2022 på <https://vejle.citizenlab.co/da-DK/folders/tiny-houses-in-municipality-of-vejle>

